AMERİKA

BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Halk Tarafından Kurulan Bir Hükûmet

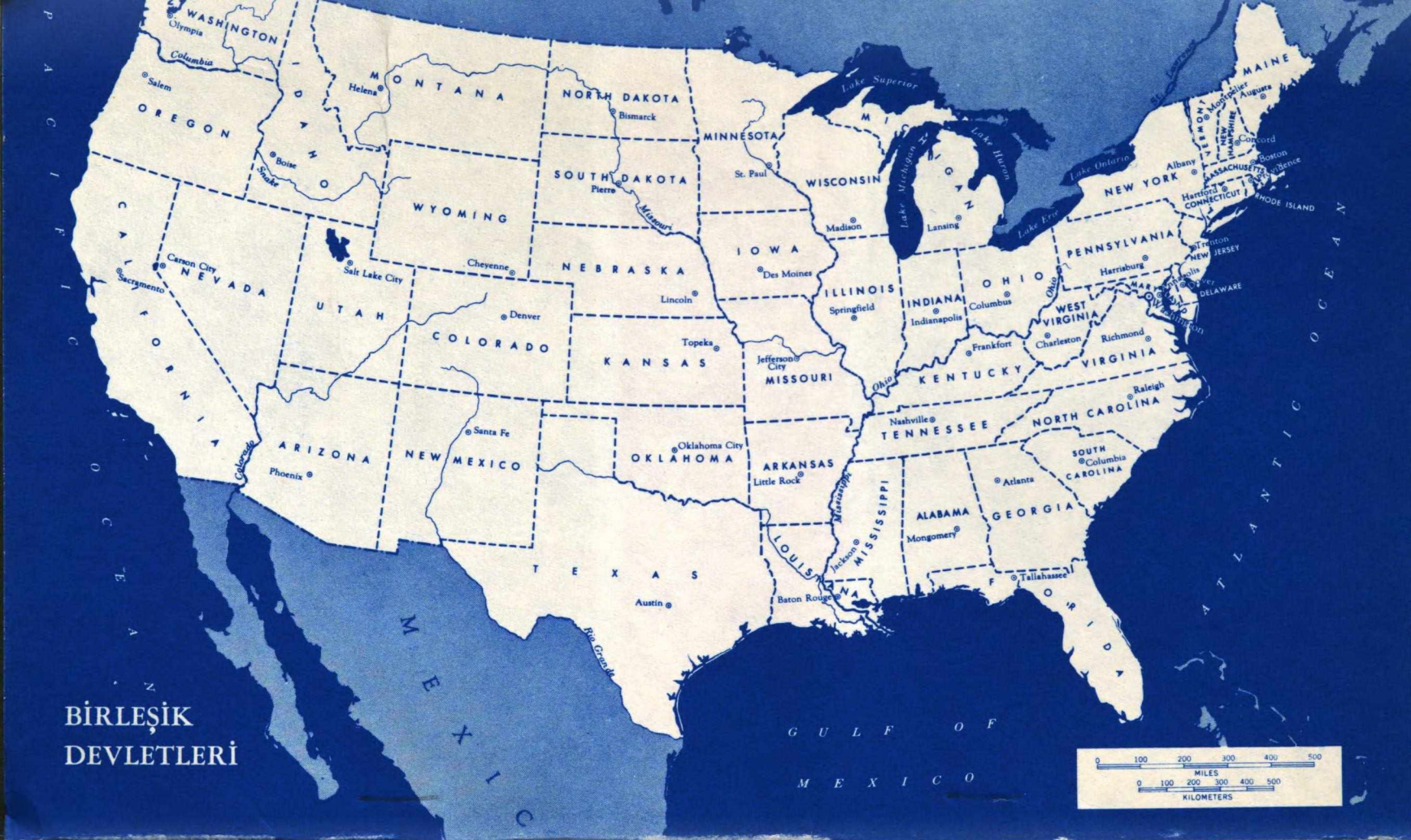
BİRLEŞİK
DEVLETLERİ
WASHINGTON
Olympia
Columbia
OREGON
Salem
IDAHO
Boise
Snake
MONTANA
Helena
NORTH DAKOTA
Bismarck
MINNESOTA
St. Paul
SOUTH DAKOTA
Pierre
Missouri
WYOMING
Cheyenne
NEBRASKA
Lincoln
IOWA
Des Moines
WISCONSIN
Madison
MICHIGAN
Lansing
Lake Superior
Lake Michigan
Lake Huron
Lake Erie
Lake Ontario
NEW YORK
Albany
PENNSYLVANIA
Harrisburg
Trenton
NEW JERSEY
DELAWARE
MAINE
Augusta
VERMONT
Montpelier
NEW HAMPSHIRE
Concord
MASSACHUSETTS
Boston
CONNECTICUT
Hartford
RHODE ISLAND
Providence
OHIO
Columbus
Ohio
INDIANA
Indianapolis
ILLINOIS
Springfield
WEST VIRGINIA
Charleston
KENTUCKY
Frankfort
VIRGINIA
Richmond
NORTH CAROLINA
Raleigh
TENNESSEE
Nashville
SOUTH CAROLINA
Columbia
GEORGIA
Atlanta
ALABAMA
Montgomery
MISSISSIPPI
Jackson
Mississippi
LOUISIANA
Baton Rouge
ARKANSAS
Little Rock
MISSOURI
Jefferson City
KANSAS
Topeka
COLORADO
Denver
UTAH
Salt Lake City
NEVADA
Carson City
Sacramento
CALIFORNIA
ARIZONA
Phoenix
Colorado
NEW MEXICO
Santa Fe
OKLAHOMA
Oklahoma City
TEXAS
Austin
Rio Grande
FLORIDA
Tallahassee
PACIFIC OCEAN
ATLANTIC OCEAN
GULF OF MEXICO
MEXICO
0 100 200 300 400 500
MILES
0 100 200 300 400 500
KILOMETERS

"Biz şu HAKIKATLERIN AŞIKÂR olduğunu kabul ediyoruz: Bütün insanlar müsavî yaratılmış olup Halik tarafından onlara devri kabil olmayan bazı haklar bahşedilmiştir. Hayat, hürriyet ve saadete erişmek hakları bunlar arasındadır. Bu hakları temin etmek üzere insanlar aralarında hakikî kuvvetlerini idare edilenlerin muvafakatlerinden alan Hükûmetler vücuda getirmişlerdir. Ne zaman olursa olsun bir hükûmet şekli bu gayeleri tahrip edici bir vaziyet alırsa, bu hükûmeti değiştirmek veya ilga etmek ve kendi emniyet ve saadetlerini en iyi bir tarzda temin etmesi melhuz yeni bir hükûmeti sağlam temellere istinad ettirerek salâhiyetlerini iyi bir şekilde tayin ve tesbit suretile onu vazife başına getirmek halkın hakkıdır."

— Amerika İstiklâl Beyannamesinden
4 Temmuz 1776

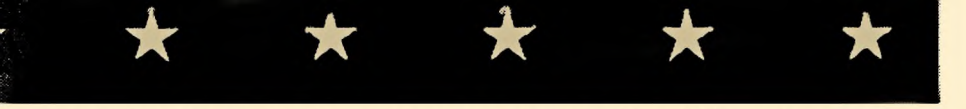

Bu Broşür, hükûmet merkezi Washington' da American University mensuplarından Cathryn Seckler-Hudson tarafından yazılmış olan "Anayasamız ve Hükûmetimiz" *adlı eserden iktibas edilmiş olup, Birleşik Devletler Adalet Bakanlığı Muhaceret ve Vatandaşlık Servisince, vatandaşlık vazife ve mes'uliyetlerini yüklenmeye hazırlanan namzedlerin istifadesi için Birleşik Devletler dahilindeki bütün resmî mekteplere parasız olarak dağıtılmıştır.*

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Halk Tarafından Kurulan Bir Hükûmet

DIŞIŞLERI BAKANLIĞI

İçindekiler

FASIL		PAGE
I	Amerikan Cumhuriyetinin Temeli	1
II	Anayasanın Hazırlanması ve Tasdiki	7
III	Anayasa: Otorite Kaynağı	12
IV	Vatandaşlık Mes'uliyetleri	18
V	Federal Hükûmet	26
VI	Teşrii Bölümün Teşkilâtı	31
VII	Teşrii Bölümün Salâhiyetleri	37
VIII	Cumhur Reisliği	43
IX	Hükûmetin İcraî Daireleri (Bakanlıklar)	48
X	Müstakil Daireler	58
XI	Federal Kaza	61
XII	Devletler İdaresi	65
XIII	Devletler İdaresinin Teşkilâtı	71
XIV	Şehir İdaresi	79
XV	Şehir İdaresinin Teşkilâtı	84
XVI	Diğer Mahallî İdareler	88
XVII	Vergi Hükûmet Hizmetleri Karşılığıdır	93
XVIII	Demokratik Hükûmetin Prensipleri	98

LÂYİHA

	İstiklâl Beyannamesinin Esbabı Mucibesi	103
	Birleşik Devletler Anayasası	104
	Anayasanın Ek ve Tadilâtı	113

1

Amerikan Cumhuriyetinin Temeli

Yüz altmış seneden fazla bir zamandanberi Birleşik Devletlerin yükselme, genişleme ve refahını koruyup destekleyen Amerikan demokrasisinin temeli 1787 senesinde Pennsylvania'da, Philadelphia Şehrinde 55 kişiden müteşekkil bir lider grubu tarafından atılmış bulunmaktadır. O senenin İlkbaharında artık müstakil birer devlet halini alan esas onüç İngiliz kolonisinden on ikisine mensup bu mümtaz Amerikan vatandaşlar grubu yeni doğan milletin işlerinde başgösteren krizi önlemek için toplantılar yapmağa başlamışlardı. İstiklâl, bu tarihten altı sene evvel, dahilî ihtilâl sonunda kazanılmış ve onüç devlet de 1781 senesinde Konfederasyon Kanunnamesi namı altında bir lâyihayı kabul ve tasdik eylemişti. Fakat aradan geçen altı sene zarfında Konfederasyon Kanunnamesinin esaslara ait bazı zayıf noktaları ihtiva ettiği meydana çıkmışdı.

İşte bundan dolayı, 1787 senesinin Şubat ayında, Kontinantal Meclis, devletlerden bu kanunu tâdil etmek için Philadelphia'ya delegeler göndermelerini istedi. Bu toplantı veya Anayasa Kongresi Amerikan İstiklâl Beyannamesinin imzalandığı ve içinde 1776 senesinde meşhur Hürriyet Çanının çalındığı Independence Hall denilen tarihî binada, 25 Mayıs 1787 de resmen açıldı. 55 delegenin fikir teatisi 17 Eylûlde sona erdi. Meydana getirdikleri eser bugün de bâki Amerikan demokrasisinin temeli, Birleşik Devletler Anayasası dır.

Philadelphia'da toplanan 55 müessis muhtelif menfaatler güden halk zümrelerini temsil etmekte, kendileri de gerek yetişme, gerek meşgale ve hayat seviyeleri bakımlarından, birbirlerinden ayrı olmakla

beraber, tek bir gaye etrafında birleşmiş bulunuyorlardı. Bu gaye basit ve muhtasar olarak Anayasanın esbabı mucibesinde ifade edilmektedir.

Bu mukaddemede: "*Biz Birleşmiş Devletler halkı, aramızda daha mükemmel bir birlik kurmak, adaleti tesis etmek, dahilde asayişi ve harice karşı müşterek müdafaayı temin eylemek, halkın refah seviyesini yükseltmek, hürriyetin nimetlerini kendimiz ve bizden sonra gelecekler için sağlamak üzere bu Anayasayı Amerika Birleşik Devletleri için tanzim ve tedvin eyledik.*" denilmektedir.

Bu gayelere erişmek için tek vasıta halk tarafından kurulmus, halka ait ve halk için çalışan bir hükûmet idi: Yani, idare edilenler için ve idare edilenlerin muvafakati ile vazifesini ifa eden bir idare. Bu hükûmetin memurları halkın reyi ile intihap edilecekler ve halkın ekseriyetinin iradesine mütavaat edeceklerdi. Her nekadar o devirde, İngilterede bir dereceye kadar halkın kendi kendini idare etmesi usulu kabul edilmiş idise de, halkın tam hükümranlığına dayanan bu Amerikan telâkkisi dünyada o zaman mevcut olan hükûmet nazariyeleri noktasından ihtilâlci bir görüş idi.

Hükümet İşlerini paylaşanlar: Çiftçiler

Bununla beraber Şimalî Amerikanın bu yeni dünyasına yerleşmeğe gelen insanların çoğu ya bir nevi zulümden kaçmak veya yaşama seviyelerini ıslah etme fırsatlarına sed çeken Avrupanın dar çerçeveli ekonomik mevzuatından kurtulmak maksadile anavatanlarını terketmiş bulunuyorlardı.

Kendi işlerini tanzim ve idare etmek hususundaki kabiliyetlerine imânları olan bu insanlar, bu yoldaki hürriyetlerini tahdid edecek herhangi bir harekete karşı çok hassas davranıyorlardı. Bu imân o kadar kökleşmişti ki, Rhode Island Devleti kuvvetli bir millî hükûmetin kendi istiklâlini tehlikeye düşüreceği korkusile Anayasa Kongresine mümessil göndermekten çekinmişdi.

Anayasa ile tesisi kabul edilen hükûmeti seçecek ve icraatını kontrol edecek halk da muhtelif ırk, mezhep ve mesleklere mensup kimselerdi. Bunların büyük bir kısmı İngiltereden gelmekle beraber bazıları da İsveç, Norveç, Fransa, Holanda, Prusya, Polonya, ve diğer memleketlerden hicret etmişlerdi. Hepsi de Yeni Dünyanın tesisine hizmet etmiş bulunuyorlardı. Dinî âkideleri de muhtelif olup ve bu hususta taassupları vardı. Aralarında Katolikler, Anglikanlar, Calvinist'ler, Protestanlar, Dissenter'ler, Huguenot'lar, Lutheran'lar, Quaker'ler, Yahudiler ve Allâhın mevcudiyetini tanımayanlar da bulunmakta idi. Servet ve kudret sahibi asılzadelerle, çalışma taahhüdü altında

ve borçlarını ödemek şartile hapisten çıkarılmiş fakir borçlular da vardı. Çiftçiler, esnaflar, makina ustaları, tacirler, denizciler, askerler, macera arayanlar, demirciler, gemi yapıcılar, dokumacılar, marangozlar ve saire bu halkın arasında yer almakta idi. Fikir hürriyeti ve hareket serbestisile iftihar eden muhtelif cins insanlardan müteşekkil bir halk kitlesi içinde fikir ihtilâfları sayısız ve şiddetli olmak gerekdi. İngiliz tacından istiklâli koparıp alan ihtilâle karşı kolonizatörlerden bir ekalliyet muhalif kalmıştı. Bu muhalefet elemanları ihtilâl ve dahilî harbe aleyhdar olmaları sebeplerinde birbirlerinden ayrıldıkları gibi mukabil tekliflerinde, de uyuşamıyorlardı.

...Memurlar

Birleşik Devletler ahalisinin bu mütenevvi karakteri o zamandanberi daha, da artmış bulunmaktadır. Asıl onüç devletin ahalisi yavaş yavaş Garba, kıt'anın öbür ucuna doğru yayılmağa başladılar. Okyanusların ötesinden memlekete yeni vatandaşlar akın ettiler. Muhacir grupları Rocky Mountain silsilesini aşarak Pasifik Okyanusu kıyılarına vâsıl oldular. Bu kıyılar ilk kolonizatörlerin yerleştiği sahil mıntakalarından 3000 mil Garpta bulunmaktadır. İlk muhacirler ve onları takibedenler tabiî servet menbalarını havi geniş bölgeleri işgal ettiler. Bu bölgelerde kerestelik vâsi ormanlar, kömür, bakır, demir ve petrol madenleri ile gayet elverişli su kuvveti mevcut idi.

...Marangozlar

Bu servet kaynakları yeni millete yalnız maharetlerini ve teknik bilgilerini değil, muhtelif örf ve âdetlerini de getiren bir çok ırktan insanlar tarafından işletilip inkişaf ettirilmişti. Millî gelişme ilerledikçe bu halkın hususî faaliyetleri ve ticarî muhitleri ile alâkalı hususî işler de başgöstermişti. Boston da dış memleketlerle ticaret yapan gemi sahibi serbest ticaret taraftarı idi. Orta Amerikanın İllinois devletinde yeni işe başlayan ve ecnebi firmaların zorlu rekabetine maruz kalan çanak fabrikatörü ise iç piyasada kendi mallarının korunması için gümrük resmi alınmasını istiyordu. Nebraska devletinde yerleşmiş hububat yetiştiren bir çiftçi ehven nakliye ücreti ve buğday için iyi fiatlar tesbitini istiyordu. Buna mukabil nişasta imalâtcısı, çiftçinin buğdayını ucuza mal etmek, demiryolu idarecileri de nakliye ücretlerinin mümkün olduğu kadar yüksek olmasını arzu ediyorlardı.

Sonraları mıntakavî ayrılıklar da başgöstermişdi. New Yorktaki bankacının noktai nazarı Cenuptaki pamuk zürraı, Texas'daki kasaplık hayvan yetiştiricisi veya Oregon'lu kereste tüccarının noktai nazarından ekseriya ayrılmakta idi. Böylece bu üç kişi aralarında esaslı surette anlaşamıyorlardı.

Anayasa ile tesis edilen Cumhuriyet bu sayısız çeşitteki alâka ve menfaatleri ihtiva etmek ve bu menfaatleri müdafaa eden insanların ana haklarını korumak mecburiyetinde idi. Mahallî hükümranlık haklarına karşı kıskanç ve titiz davranan 4,000,000 insanın yaşadığı onüç koloniden müteşekkil gayrı mütecanis bir gruptan sağlam bir birlik kurmak vazifesini Cumhuriyet üzerine almıştı.

Anayasanın kaleme alınması sırasında milletin kendi kendisini idaresi hususundaki tecrübe derecesinin bu işte yardımı olmakta idi. Lâkin bu yardım ancak bir kılavuz olmaktan ileri gidemiyordu. İlk Konfederasyon Kanunnamesi ile meydana getirilen müessisler meclisi Federal Hükûmet adını taşımakta idi. Fakat bu meclise verilen salâhiyetler o kadar mahdut idi ki, devletlere ancak millî ehemmiyeti haiz meseleler hakkında tavsiyelerde bulunabilirdi. Vergi koymağa, ordu teşkil etmeğe ve her devlet ayrı ayrı ve bilhassa kabul etmedikçe kanun yapmağa da salâhiyeti yoktu. Devletler ve mahallî hükûmetler arasındaki mevcut salâhiyet sahalarının hudutları pek gevşek olarak tayin edilmişti. Bu konfederasyon tecrübesinin yegâne faydası bunun müsmir bir şekilde işlemeyen bir federelizasyon tipi olduğunu sarahaten meydana koymuş olmasında idi.

Bununla beraber kasabalar, şehirler ve devletlerin içinde halk idaresi tesis hususunda oldukça ehemmiyeti haiz tecrübe elde edilmişti. Maine devletinden Georgia'ya kadar kasaba ve şehir idareleri muvaffakiyetli ve semereli bir surette faaliyette bulunduklarını isbat eden kıymetli bir maziye maliktiler. Şimali Şarkideki daha küçük kasabalarda cemiyete ait kararlar kasaba içtimalarında verilirdi. Bu içtimalarda rey hakkını haiz her vatandaştan istediği takdirde herhangi bir mevzuda fikrini ortaya koyması ve sonra da kanaatine göre reyini vermesi beklenirdi. Devletlerden her birinin halk tarafından intihap edilen valileri ve parlamentoları vardı.

Şimdiki zamanla mukayese edildiği takdirde Birleşik Devletlerde ihtilâlden sonraki zamanda ortaya çıkan idarî meseleler pek güç görünmemektedir. Bununla beraber yeni cumhuriyet için onüç devlet ahalisinin muzaheret ve muvafakati ile faaliyette bulunmasını temin edecek şekilde prensipler tesbit işini küçümsememek icabeder. Sonra da, günün meselelerinden başka, istikbâlı düşünmek lâzımgeliyordu.

Her nekadar Anayasanın muharrirlerinin iki asırlık bir gelişmeyi

evvelden nazarı itibara alıp ona göre tedbir almalarına imkân görülemezsede onlar büyük değişiklikler meydana geleceğini düşünmemiş değillerdi. İşte bunun için Anayasaya, tadilât lüzumunda bunun yapılabilmesini sağlayacak bir madde ilâve etmişlerdi. Aradan geçen zaman bu tarzı hareketin doğruluğunu isbat etmiştir. Anayasanın kabulünden beri yapılan bir çok tadilât bu kanunu günün icaplarına uygun ve tesirli bir halde tutmuştur.

Muharrirlerin uğraşmak mecburiyetinde kaldıkları bütün bu problemlere rağmen Anayasa bir buçuk asırdan fazla bir zamandanberi halka iyi hizmet eden bir hükûmet modeli ortaya koymuştur. Bu kanunun ana prensipleri o kadar mükemmel düşünülmüştür ki, yalnız ilk onüç devletin nisbeten basit ihtiyaçlarına değil, ayni zamanda 148,000,000 nüfusu, 48 devleti, 3,000 mahallî hükûmeti, binlerce şehir idaresi ve takriben 150,000 küçük idare sistemi olan şimdiki Birleşik Devletlerin inanılmaz derecede ayrılık gösteren ihtiyaçlarına da tetabuk etmektedir. Bazı devletlerin mesahası Avrupanın bir çok devletlerinden daha büyüktür. Her devlet county (Eyalet) denilen mahallî idarelere, bunlar da ayrıca daha küçük şehir idarelerine taksim edilmiştir. Şehirler büyük ve küçük olmak üzere muhteliftir. New York şehrinin 7,000,000 den fazla nüfûsu vardır. Dünyanın hemen hemen her milletinden insanı içinde barındıran bu şehir, halk hizmetleri için senede 1,000,000,000 dolardan fazla para sarfeder. Buna mukabil South Dakota'da bir kasabanın yelnız 6 nüfûsu bulunmaktadır. Bu iki münteha arasında binlerce kasaba, köy ve şehir bulunmaktadır.

Her siyasî vahdetin kendi mahallî hükûmeti bulunur ve kendisine tahsisen verilen salâhiyetler çerçevesi içinde, her mahallî hükümetin hükümranlık hakları vardır. Fevkalâde şartlar müstesna, Devlet idaresi kendi salâhiyetleri dahilinde iş gören şehir veya county idarelerinin ef'al ve harekâtına karışamaz. Bunun gibi devletlerin elinde geniş salâhiyetler ve haklar bulunmaktadır. Federal hükûmet de bu hakların devletler tarafından kullanılmasına müdahale edemez.

Çok zaman birden fazla mahallî idare nin faaliyet sahasına giren meseleler ortaya çıkar. Bu zamanlarda ekseriya müttehid bir hareket tarzı programı beraberce tanzim edilir. Memleketin her tarafına yayılmış bulunan resmî okullar, içinde bulundukları devletlerin murakabesi altındadır. Fakat gerek okuma yazma işi, gerek maarif meseleleri Devletlerin vazifesi olduğu kadar millî bir vazife olduğundan Federal Hükûmet devletlere bu hususta para yardımında bulunur. Halka ucuz mesken temini ve viran mahallelerinin ortadan kaldırılması gibi işlerde Federal Hükûmet ve Devlet idarelerinin ekseriya belediyelerle işbirliği yapdıkları görülür. Zaman zaman idare birliklerinin kendi salâhiyet ve

kudretlerinin derecesi noktasında aralarında uyuşamadıkları da vâkidir. Bu gibi ihtilâflar ya kazaî mahkemelerin kararı veya tefsirî kanun maddelerile halledilir.

Birleşik Devletlerin, tarihte eşi bulunmaz şekilde, büyüme ve gelişmesine rağmen Anayasa ile meydana getirilen halk idaresi, bütün imtihanlardan muvaffakiyetle geçmiş ve bu idarenin işlemesini mümkün kılan Birleşik Devletler halkına hakikî ve daimî nimetler temin eylemiştir.

II

Anayasanın Hazırlanması ve Tasdiki

BIRLEŞIK DEVLETLER Cumhuriyetinin temel kanunu olan Anayasayı kaleme almak üzere toplanan Kongre bir esas fikir üzerinde birleşmiş bulunuyordu. Bütün delegeler kuvvetli merkezî bir hükûmetin elzem olduğuna inanıyorlardı. 8 senelik bir zaman zarfında onüç devlet konfederasyonu daimî surette muvaffakiyetsizlik ve liyakatsizlik göstermişti. Devletler arasında bir dereceye kadar murakabeyi tesis edecek merkezî bir otoritenin yokluğunun tesirleri kendini hissettiriyordu. Ayrılma alâmetleri tezahür etmeğe başlamıştı. Önüne geçilmediği takdirde ileride ciddî ihtilâflara sebep olabilecek surette anlaşmazlıklar devletler arasında başgöstermişti. Devletlerin, birliği hiçe sayarak hattâ birliğin menfaatlerini haleldar edecek şekilde kendi dahilî işlerile uğraşmaları, hariçten bir tecavüz karşısında müşterek müdafaanın tanziminin imkânsız laşabileceğine kuvvetli bir delildi.

Maamafih, tesisi düşünülen Federal Hükûmete verilecek salâhiyetler derecesi üzerinde mühim fikir ayrılıkları mevcut idi. Onüç devletin hepsinde bazı kuvvetli zümreler yeni hürriyetlerine karşı kıskanç davranmakta ve kendilerini merkezî bir idare altına teslim etmeğe taraftar olmamakta idiler. Diğer gruplar ise bütün devletleri alâkadar eden meselelerde yüksek salâhiyeti haiz kuvvetli merkezî bir hükûmetin kurulmasında ısrar ediyorlardı.

Bu mühim ayrılık noktası yanında diğer anlaşmazlıklar da vardı. Her delege evvelâ kendi devletine ve onun hususî menfaatlerine sadakat göstermek istiyordu. Bundan başka her delege temsil ettiği büyük

çiftlik sahipleri, küçük çiftçiler, fabrikatörler, küçük san'atkârlar veya işciler gibi halk grubunun maddî menfaatlerini himayeye meyliyordu. Âdetlerde, siyasî ve dinî âkidelerde ayrılıklar vardı.

Toplantıdaki münakaşalar hudutsuzdu. Bu münakaşalar devam ettikçe ihtilâf noktalarını ortadan kaldırabilecek müşterek ihtiyaçlar belirmeğe başladı. Şu noktalar sarahaten ortaya çıkmıştı:

Bütün devletler konfederasyon Kanunnamesinin zayıf olmasından dolayı lüzumsuz yere ziyan görmüşlerdir.

Bütün devletler, kanunlar, hürriyet ve halk idaresi meseleleri hakkında aşağı yukarı aynı ihtiyacı duymaktadırlar.

Devletlerden hiç biri ecnebi bir devletin istilâsından masun değildir.

Devletlerden hiç biri hariçle olan ticareti korumak için kâfi derecede kuvvetli değildir.

Devletlerden hiç biri yalnız başına Amerika yerlileri (yerli hindliler) meselesini idare edecek vaziyette değildir.

Devletlerden hiç biri kendi kendine iç su yollarını ıslah edemez.

Her devletin ticaret, seyahat ve posta servisi için devletlerarası esaslı bir yol şebekesine ihtiyacı vardır.

Delegeler ihtilâflı meseleler üzerinde söz söyliyerek dört ay müddet zarfında hususî menfaatlerini ve tatbik edilecek usulleri münakaşa ettiler. Öyle zamanlar oldu ki, bazıları toplantının herhangi bir gayeye erişmeden bir kelime bataklığına saplanıp kalmasından korkuyorlardı. Küçükçe devletlere mensup bazı delegeler toplantıyı terkettiler, çünkü kurulması düşünülen merkezî hükûmet sisteminde daha büyük devletlerin oyuncağı olmaktan endişe ediyorlardı. Maamafih, birbirini tevali eden bir çok anlaşmalar bu ihtilâfları halletti.

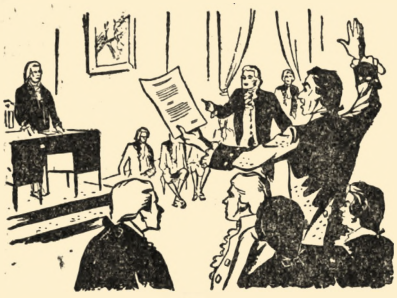

Anayasanin müzakeresi

Senatoda büyük devletlerle müsavî temsil hakkı verilmek suretile küçük devletlerin korkuları izale edildi. Her devlet, mesahası ne olursa olsun Senatoda iki mümessil bulunduracaktı. Buna mukabil merkezî hükûmete en çok vergi verecek olan büyük ve daha zengin devletlere de Meb'uslar Meclisinde temsil hakkını nüfusa göre ayarlamak suretile tâviz verildi. Bundan başka Federasyona gelir temini için vergi kanunları vaz'edecek ve merkezî hükûmet tah-

sisatından sarfiyat yapabilecek yegâne makamın ekseriyetini büyük devletlerin teşkil ettiği Meb'uslar Meclisi olduğu kabul edildi.

Yeni demokrasiye ölmez bir şekil vermek mes'uliyetini omuzlarına yüklenmiş olan Kongre azalarının arasında büyük istidatlı koloni liderleri bulunmakta idi. Bunlardan en tanınmışı Kongreye reislik eden George Washington idi. Washington geniş görüşlü bir fikir adamı idi. Kıt'a başkumandanlığında bulunduğu sırada muhtelif devletlerin halkı ve karşılaştıkları meseleler hakkında geniş tecrübe sahibi olmuştu. Bir ilim ve fen adamı ve kabiliyetli bir diplomat olan Benjamin Franklin'in büyük tesiri vardı. Virginia'li James Madison, New York Valisi Morris ve Pennsylvania'lı James Wilson da ayni vaziyette idi. Parlak ve mücadeleci, genç bir Federalist olan New York'lu Alexander Hamilton kuvvetli merkezî bir hükûmetin en hararetli bir müdafii idi.

Gerek bu adamlar, gerek diğer delegeler bu fikirlerini formüle etmekte muhtelif kaynaklardan istifade etmişlerdi. Yazılı olmayan Britanya Anayasasından bir çok fikir ve prensipler alınmıştı. Koloni imtiyaz beratlarından serbestçe istifade olunmuştu. Bu beratlar yeni devletlerin ahalisi tarafından tanınmakta ve çok zaman uygun görülmekte idi. İstiklâl Beyannamesi hükûmetin asıl gayelerine uygun, yani halka hizmet ve onların esas haklarını muhafaza etmeğe matuf mühim bir kılavuzdu.

Devlet Anayasaları ile Konfederasyon Kanunnamesinin de yardımı dokunmuştu. Sonuncusu hiç değilse eskiden yapılmış yanlışların tekerrürüne mâni oluyordu.

Bundan başka delegelerden bir çoğunun hükûmetin siyasî müşkülleri hakkında iyi hazırlanmış fikirleri vardı. Diğer milletlerin siyasî filozoflarının, da tesiri olmuştu. Fransız muharriri Montesquieu ile İngiliz filozufu John Locke'un eserleri Vali Morris ile bazı diğer delegelere hükûmet kuvvetinin üç müstakil kola yani, teşri, icra ve kaza kollarına ayrılması fikrini aşılamıştı.

Münakaşalarla geçen uzun ve bunaltıcı bir yaz sonunda Anayasanın son taslağının yazılması işi vali Morris'e havale edildi. Morris bu işi 1787 Eylûlünün ortasında ikmâl etti ve bu vesika delegelerin imzasına arzedildi. Delegelerden bazıları yoktu ve bir kaçı da imzadan kaçındılar. Cem'an 39 delege Anayasaya imzalarını koydular. Artık son bir merhale daha kalıyordu; o da kanunu, resmen kabul ve tasdik edilmek üzere, her devlete tevdi etmekten ibaretti. Teklif edilen Anayasayı mer'iyete koyabilmek için dokuz devletin tasdiki lâzımgeliyordu.

Son delegenin imzasını koyduğu dakikadan itibaren bu tasdik işinin çabuk ve muhalefetsiz olmayacağı anlaşılıyordu. İlk harekete geçen Delaware devleti oldu ve bu devletin teşrii meclisi Anayasayı

müttefikan kabul etti. New Jersey ve Georgia devletlerinin teşrii meclisleri de buna imtisal ettiler. Pennsylvania ve Connecticut büyük bir ekseriyetle kanunu tasdik ettiler. Massachusetts de mücadele çok çetin oldu ve tasdike taraftar olanlar — ayni zamanda bazı tadilâtı havi bir teklife de rey vermek şartile — yüzde ondan az bir ekseriyetle kazandılar. Bir seneden evvel bir zaman içinde Maryland, South Carolina ve New Hampshire muvafakatlerini bildirdiler ve böylece tasdik eden devletler mecmuu kanunun mer'iyeti için elzem olan dokuzu bulduğundan Anayasa mer'iyete girmiş oldu.

Bununla beraber üç esaslı ve kuvvetli Devlet — New York, Virginia ve North Carolina — ve küçük Rhode Island devleti hâlâ tasdikten kaçınıyorlardı. Toplantıdaki 6 Virginia delegesinden üçü Anayasayı imzalamaktan imtina etmişlerdi. Konfederasyonun en büyüğü olan bu devletin ahalisi tasdik meselesinde iki partiye ayrılmış bulunuyordu. Fakat Washington isminin büyük tesiri, nihayet ufak bir ekseriyetle tasdik işini mümkün kıldı.

New York'da Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay tasdiki sağlamak için propagandaya başladılar. Tasdiki icabettiren sebepleri gösteren 85 makale ve eser yazdılar. Bu makâleler *Federalist* adını taşıyan bir kitapta toplanarak bastırılmış olup bugün bile Amerika hükûmet sistemi mevzuu üzerinde mühim bir mevkii bulunmaktadır. Bir çok tarihçiler New York Devlet Meclisinin Anayasayı kabul etmesindeki üç rey farkını, 27-30, bu üç adamın zaferi olarak telâkki ederler.

Nihayet North Carolina da Anayasayı tasdik etti. Rhode Island yeni cumhuriyetin ortasında sıkışmış kalmış olmak suretile vaziyetinin vahameti aşikâr olmcaya kadar tasdik etmemekte ısrar etti. Nihayet o da Mayıs 1790 da kabule mecbur oldu.

Böylece yeni bir tip hükûmetin anayasası âza devletler tarafından tanzim ve kabul edilmiş oldu. Bu vesika uzun ve yorucu münakaşalar sonunda meydana gelmiş ve buna taraftar olanların bir çoğu bazı ağır şartlar ileriye sürmüşlerdi. Devletler tarafından tasdiki işinde bir çok muhalefetlere maruz kalınmıştı. Meriyete girdikten sonra da bu kanunu kabul etmenin isabetinden hâlâ şüphe edenler de vardı. Anayasanın kuvvet bulmasında ve tesir kazanmasındaki sebebi hiç değişmeden mer'i olacak kusursuz ve mükemmel bir vesika olmasında değil, belki de hür bir milletin kendi kendisini idare etmesine yarayan ve ilerideki ihtiyaçlara göre zaman zaman tâdil ve tezyil edilebilecek bir vasıta olarak meydana konulmasında aramak lâzımdır.

Anayasa gerektiği gibi dokuz devlet tarafından tasdik edildikten sonra halk yeni hükûmeti teşkile koyuldu. İlk iş Parlâmento intihabı idi. Meb'uslar Meclisinin azaları rey hakkına malik bütün vatandaşlar tarafın-

dan seçildi. Buna mukabil her devletin teşrii meclisi o devletin iki Senato Azasını (Ayan Azası) intihap etti. Bundan sonra rey hakkına malik vatandaşlar cumhurreisini intihabedecek müntehiplerin her devlette bir listesini tanzim ve kabul ettiler. Bu müntehipler toplanarak Birleşik Devletlerin ilk cumhurreisini ve reis muavinini intihabettiler. New York memleketin muvakkat hükûmet merkezi oldu, ve bu şehirde ihtilâl kahramanı ve Birliğin en ileri gelen devlet adamı George Washington 30 Nisan 1789 tarihinde Cumhurreisliği için and içti. Massachusetts'li John Adams ilk reis muavini oldu. Maryland ve Virginia devletleri arazilerinden bir kısmını hükûmet merkezi olmak üzere Devlete hibe ettiler. District of Columbia adı verilen bu yer hükümranlık ve Federal Hükûmetin merkezi olan Washington şehri idi,

III

Anayasa: Hükûmet Otoritesinin Kaynağı

AMERIKA IDARE sisteminde Anayasa memleketin esas kanunu ve kudret menbaıdır. Anayasa merkezî hükûmetin faaliyet çerçevesini tarif ve tahdit eder, teşri, icra ve kaza kuvvetlerinden müteşekkil üç dairesine muayyen vazife ve salâhiyetler tahmil eyler. Anayasa vasıtasile mutlak otorite Amerika halkında yani rey sahiplerinde tecelli ve temerküz eder.

İntihap ve tayin yollarile halk kendi memurlarına vazifelerini ifa için lâzımgelen salâhiyetleri verir. Memurlar, derecelerine bakılmaksızın, azil ve muhakemeye sevk suretile vazifelerinden affedilebilirler. Bu usullere ancak mühim ihmal ve teseyyüp hallerinde müracaat olunur. Diğer taraftan, reylerini tekrar kullanmak suretile halk memurları ya vazifelerine iade eder veya yerlerine başkalarını getirebilir.

Anayasa hiç bir vesile ile azaltılamayacak esaslı ferdî hakların da teminatını ihtiva eder.

Millî hükûmet ve 48 ayrı devlet idaresinden müteşekkil Birleşik Devletler hükûmet sistemine Federal Cumhuriyet denir. Federalin manası: aynı haklara sahip kimselerin muvafakati ile" demektir.

Anayasanın mühim bir kısmı Federal sistemin kurulmasına dair hükümleri ihtiva eder. Teşrî kuvvetin kanun yapmağa salâhiyetli olduğu mevzular tahsisen gösterilmiştir. İcra kuvvetinin reisi sıfatile cumhurreisinin vazife ve salâhiyetleri tayin edilmiştir. Yabancı devletlerle münasebetlere girişmek, büyük elçi, elçi ve konsolosları tayin etmek ve diğer devletlerin mümessillerini kabul eylemek bu vazifeler meyanındadır.

Hükûmetin Esas Prensipleri

Bu hükümlerden başka Anayasa fevkalâde ehemmiyeti haiz bulunan aşağıdaki prensipleri de vaz'etmiştir:

Hükûmetin üç esas dairesi — kanunları ihzar ve tasdik eden teşri kuvveti; hükûmeti idare eden ve kanunları tatbik eden icra kuvveti; ve kanunları tefsir ve ihtilâfları halleden kaza kuvveti birbirlerinden tamamile ayrı ve müstakil olup halkı müstakil daireler halinde temsil etmekle mükelleftirler. Her bir daireye verilen salâhiyetler o suretle tahdit edilmiştir ki, fazla nüfuz elde etmek suretile birinin diğerine hâkim olmasının önüne geçilmiştir. Daireler arasında bu müsavat her birinin diğeri üzerinde bir murakabe elemanı olmasını temin eder.

Anayasa, Parlâmento tarafından usulüne tevfikan kabul edilen kanunlar, cumhurreisi tarafından imzalanıp Senatoca tasdik edilen muahedeler memleketin en yüksek kanunlarıdır.

Her şahıs kanun nazarında bir olup bunun himayesinde müsavî haklara maliktir. Bütün devletler müsavidir; ve hiç bir devlet millî hükûmetten hususî muamele göremez.

Her devlet diğer devletlerin kanunlarına riayet ve hürmete mecburdur.

Her devletin mutlak hâkimiyeti halka bırakan demokratik bir idaresi olması teminat altına alınmıştır. Halk, hükûmet kuvvetlerini kendi seçtiği mümessillere terkeder.

Devletlerden dörtte üçünün tasdik etmesi şartile, meclisteki mümessilleri vasıtasile, milletin Anayasayı her zaman tâdile hakkı vardır.

Tadilâta Ait Hükümler

Anayasanın muharrirleri, bu kanunun payidar ve milletin gelişmesile hemahenk olabilmesi için zaman zaman tadilât yapmak lüzumu hâsıl olacağını düşünmekle beraber iyi hazırlık yapmadan ve milletin büyük bir ekseriyetinin muvafakatine iktiran etmeden kolayca tadilât yapma usulünü vaz'etmeyi istememişlerdi. Ayni zamanda arzu edilen değişikliğe mâni olmak isteyen bir ekalliyete hizmet edebilecek bir usulün kabulünden, de sakınmak istiyorlardı.

Bundan dolayı Anayasanın ne suretle tâdil edileceğine dair bir çok usuller ortaya atıldı. Parlâmento her iki meclisin üçte iki ekseriyetile tâdil teklifinde bulunabildiği gibi devletler de teşrii meclisleri de üçte iki ekseriyetle Parlâmentoya tâdil teklifi yapabilirler. Bu ikinci halde Parlâmento teklif edilen tâdilâtı müzakere ve ihzar için millî bir Kongre toplamak mecburiyetindedir. Her iki halde de tadilâtın hüküm ifade edebilmesi için devletlerin dörtte üçünün tasdiki lâzımdır.

Bundan başka tadilât kat'î tasdik için devletlere gönderildiği zaman Parlâmento devlet teşriî meclislerinin bu hususta karar vermesini veya Devletlerden, bu hususu müzakere ve karara bağlamak üzere millet tarafından seçilmiş delegelerden müteşekkil hususî bir kongre toplamasını isteyebilir.

Anayasayı yeni ihtiyaçlara uydurmak hususundaki bu vasıtasız usul yanında tatbikat usulleri de başka yollardan genişleyebilir. Bu genişlemenin en büyük mili Anayasa prensiplerini yeni millî ihtiyaçlara tatbik eden kazaî tefsirlerdir. Telsiz, telefon ve telgraf muhaberatının tanzimi, demir ve havayollarının idaresi, millî ve devletlerarası menfaatleri alâkadar eden sair bir çok yenilikler Anayasa tarafından vaz'edilen prensiplerden ilham alarak meydana getirilmiştir. Bazı ihtilâflara ve yeni gelişmelere tatbik edilmek suretile Anayasanın muhtelif maddelerinin manasını tefsir eden bir çok mahkeme kararları, mükemmel bir surette toplanmış bir Anayasa hukuku bünyesinin vücuda gelmesini intaç eylemiştir. Tefsir, hakikatte, Anayasayı genişletir ve esasın lâfzını veya ruhunu bozmadan esas prensiplerine sarahat ve yenilik getirir.

Parlâmento tarafından tedvin edilen kanunlar mühim bir yekûna baliğ olmaktadır. Bu kanunların gerek metninde, gerek direktiflerinde temel, Anayasadır. Anayasanın direktiflerini yerine getirmek veya prensipleri yeni vaziyetlere uydurmak üzere parlâmentodan geçen kanunlar geniş ve umumî bir mahiyet arzettiklerinden bunları icra ile mükellef olan hükûmet daireleri tatbikat anında tefsirî kararlar vermek mecburiyetindedirler. Bu kararlar da Anayasa gelişmesinin bir temadisi mahiyetinde olup halkın bir çok tabakalarını alâkadar ederler.

Bugün Birleşik devletlerde, vaktile Anayasayı hazırlayanlar tarafından ihtiyaç olacağı düşünülmeyen bir çok hükûmet daireleri, kanunlar ve nizamnameler bulunmamaktadır. İleride buna benzer bir çok değişiklikler de olabilir. Fakat bütün bu değişikliklerin Anayasa imtihanından geçmesi şarttır. Hükûmetin kazaî dairesinin mütaleasına göre, bütün bu kanunların hepsi Anayasanın ruh ve maksadına uygun olmalıdır. Arasıra kaza kuvveti parlâmentonun, devletlerin, memurların ve aşağı derecede mahkemelerin kararlarını, Anayasanın hükümlerile tezad teşkil etmeleri hasebile, Anayasaya hükümsüz sayar.

İnsan Hakları Kanunu

Anayasanın doğrudan doğruya gelişmesi ve zamanın ihtiyaçlarına uydurulması sırasında, 160 senelik hayatı esnasında, yani 1 Ocak 1949 tarihine kadar, 21 ek ve tâdil kabul edilmiş bulunmaktadır. İnsan Hakları Kanunu (The Bill of Rights) denilen ilk on ek Birinci Parlâ-

mentonun ruznamesinde mümtaz bir yer işgal etmekte olduğundan çabucak kabul edilmiştir. (Meb'uslar Meclisinin yeniden seçilmesi suretile her iki senede bir yeni bir parlâmento meydana gelir, ve bunlardan her biri seçim sırasına göre tanılır.) İnsan Hakları Kanunu, birinci kongrenin, Anayasanın hükümlerile kâfi derecede tasrih edilmediğine kani olduğu bazı şahsî hürriyetleri kat'î surette teminat altına almıştır. Esasen Anayasa teklifinde bu hürriyetlerin mutlak olarak teminat altına alınmaması tasdiki hususundaki muhalefetin çoğunu doğurmuştu. Massachusetts delegeleri Philadelphia'daki toplantı sonunda meydana gelen vesikayı tasdik etmek üzere toplandıkları zaman bu mesele büyük bir münakaşa mevzuu oldu. Bu münakaşa neticesinde Massachusetts devletinin ileri gelenleri bu noksanı ilk fırsatta bir tâdil ile izale etmek niyetinde olduklarını bildirdiler.

Din hüriyeti

İnsan Hakları Kanununun ihtiva ettiği bu on ek ve tadilât şahsî hürriyetlerinin istinad noktası olup bu hürriyetler bir buçuk asırdan fazla bir zamandanberi Birleşik Devletler tarafından büyük bir titizlikle korunmaktadır.

Birinci Ek din, söz, matbuat hürriyetlerini, içtima ve istida haklarını garanti etmektedir.

İkinci Ek halkın silâh mülkiyeti hakkını garanti etmektedir.

Üçüncü Ek sahiplerinin izni olmadıkça askerlerin hususî evlerde barındırılamayacağını teminat altına almaktadır.

Dördüncü Ek arama müzekkeresi olmadıkça hiç bir şahıs, ev, mal veya evrakın aranıp müsadere edilemeyeceğini âmir bulunmaktadır.

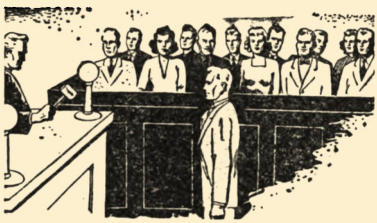

Jüri huzurunda muhakeme

Beşinci Ek büyük jüri tarafından itham edilmedikçe bir kimsenin esaslı bir cürümden dolayı muhakemesini men'etmekte, ayni cürümden dolayı bir kimsenin tekrar muhakeme edilmesine cevaz vermemekte, kanunun emrettiği şekiller haricinde ceza verilmesini önlemekte ve suçlandırılan kimsenin dilediği takdirde kendi kendisi aleyhine şahadette bulunmaya mecbur olmadığını hüküm altına almaktadır.

Altıncı Ek bir cürümle itham edilen kimselerin muhakemelerinin, suçun işlendiği mahalde alenî ve çabuk olarak görülmesini emretmekte; suçlanmanın mevzuunun kısaca anlatılması sonunda tarafsız bir jüri

tarafından muhakemenin yapılmasını şart koşmakta, sanık için müdafi temin ve maznunun şahidlerine muhakemede hazır bulunmak ve bütün şahidlere maznunun huzurunda şahidlik etmek mecburiyetini tahmil etmektedir.

Yedinci Ek yirmi dolardan fazla kıymetlere taallûk eden davaların jüri tarafından muhakemesini emretmektedir.

Sekizinci Ek cezaî takibata maruz kalmış olan kimseler için fahiş kefalet akçesi tahmilini, yüksek para cezası ve gayrı insanî veya hilâfı mutad cezalar takdirini men'etmektedir.

Dokuzuncu Ek Anayasada tasrih edilmemiş olan hakların halktan geri alınmamış olduğunu tasrih eylemektedir.

Onuncu Ek Birleşik Devletlere verilmemiş veya Anayasa ile Devletlere men'dilmemiş hakların Devletler veya doğrudan doğruya halka ait bulunduğunu tasrih etmektedir.

Şahsî Hürriyetin Himayesi

Bu ek ve tadilâtın manası açıktır. Şahsî hürriyet için temin ettikleri teminat halkı zalim veya diktatör hükûmetlere karşı korur. Demokratik ideal bütün dünyaya yayıldıkça, bir çok milletler yeni Anayasaları için Amerika Anayasası ve İnsan Hakları Kanununu örnek ittihaz etmişlerdir. Harp icaplarına göre hükûmetin icra kuvvetlerine fevkalâde salâhiyetler bahşedildiği ve emniyet tedbirleri yüzünden memleket haricine gönderilen haberlere sansür konulduğu zamanlar bile, Birleşik Devletler matbuatının hürriyeti ve vatandaşların hükûmetin politika ve kararlarını tenkid etme hakları, hiç bir zaman haleldar edilmemiştir.

Geçenlerde Cumhurreisinin bazı icraatına muhalif kalan bir çok gruplar içtima hürriyeti haklarını kullanarak, Washington'da Beyaz Sarayın (cumhurreisi sarayı) kapısının önünde ellerinde lâvhalarla protesto nümayişi yapmışlardır. Bu hâdise üzerine yapılan yegâne resmî muamele, nümayişçileri halkın müdahalesinden korumak ve kaldırımdan geçen vatandaşları rahatsız etmelerine mâni olmak üzere, District of Columbia emniyet kuvvetinden bir kaç polisi bu işe memur etmekten ibaret kalmıştı.

Söz hüriyeti

Amerika İnsan Hakları Kanunu mucibince bir suçdan zan altında bulunan bir kimseye, kendisini müdafaa için her nevi fırsat verilir. Adilâne bir surette ve alenen yapılan muhakemesi sonunda suçlu olduğu isbat edilinceye kadar masum farzedilir.

Hükûmete ait bütün meselelerde en büyük kuvvetin halkın kendisinde olduğu İnsan Hakları Kanununda tekrar edilmiştir.

İnsan Hakları Kanununun mer'iyetinden sonra Anayasaya yapılan ekler muhtelif mevzuları ihtiva eder. Federal hükûmetin kazaî kuvveti tahdit edilmiş, cumhurreisi intihap usulü tâdil edilmiş, esaret ilga olunmuş, rey hakkı şartları haiz bütün vatandaşlara verilmiş, vergiler hususî gelirlere teşmil olunmuş ve Birleşik Devletler Senato Azalarının intihabında, Devletler teşriî meclisleri yerine halkın doğrudan doğruya intihap usulü ikame edilmiştir.

Onsekizinci Ek Birleşik Devletler dahilinde sarhoş edici içkilerin satışını yasak etmiş, fakat bu yasak sonradan 21 ci Ek ile ilga olunmuştur.

Ondokuzuncu Ek kadınlara rey hakkını tanımış 20 ci Ek ise cumhurreisi ile muavini ve Senato azaları ile meb'usların intihap devrelerinin başlama ve bitme tarihlerini yeniden tesbit etmiştir.

Anayasa tâdilleri ve ekleri ile birlikte, başlıbaşına, hem meziyetler, hem de kusurlar arzeden bir halk idaresi mevzuatı mahiyetini arzeder. Bu dokümanlar, ayni zamanda kudret dizginlerini elinde bulunduran halkın mesuliyeti yüklenmemesi ve bir işbirliği ve anlaşma havası içinde beraberce çalışması şartile, sağlam idare prensiplerinin, zuhur edebilecek her türlü şartlara uydurulabileceğini göstermektedir.

Anayasanın esas hükümleri ile bütün Ekler bu kitabın sonunda verilmiştir.

iv

Vatandaşlık Mes'uliyetleri

Birleşik Devletler ve diğer demokrasiler tarihinin isbat ettiği gibi, halk idaresinin imtiyaz ve hürriyetleri vatandaşlık vazife ve mesuliyetleri ile birlikte yürür. Vatandaş vergi vermek suretile hükûmetini malî yoldan desteklemek mecburiyetindedir. Yapılışında kendisinin yardımı bulunan kanun ve nizamlara riayet etmek onun vazifesidir. Bu, vatandaşlık mesuliyetinin pasif cephesidir. Ayni şekilde lüzumlu başka mecburiyetler de vardır ki, bunlar daha aktif bir mahiyettedirler.

Aktif mesuliyetler içinde en mühimlerinden biri rey hakkını bilgi ile kullanmakdır. Akıllı vatandaşlar reylerini verirken "En büyük topluluğa en büyük menfaat" demokratik prensipini hatırlarında tutarlar. Reyini ne suretle vereceğine karar verirken, vatandaşın ikâmet ettiği şehrin bir sokağının düzeltilmesi veya ileride memleketinin idaresine tesir edecek millî bir dava gibi cemiyeti alâkadar eden meseleler hakkında iyi bilgi edinmek vazifesidir.

Fevkalâde hallerde eli silâh tutan erkek ve kadınlar memleket müdafaası için askerlik hizmeti yapmak üzere müracaat ederler. Geçen harpte sıhhatleri askerliğe elverişli bulunmayan bir çok mümtaz, bilgili ve kabiliyetli vatandaşlar fabrikaları silâh imalâtı işine çevirme hususunda hükûmete hizmetlerini arzettiler. Bütün memlekette diğer binlerce insan askere alma işine bakan mahallî heyetlerde bedelsiz olarak çalıştılar veya sair vatanî hizmetlerde bulundular.

Sulh zamanında Amerika vatandaşının hizmet alma arzusu bir çok

köy, şehir, devlet ve millet faaliyetlerinde kendisini gösterir. Ferdler gönüllü olarak şehre ait meselelerin hallinde müessir rol oynayan civardaki cemiyetlere âza olurlar. Aile-öğretmen birlikleri mektep idare heyetleri ile mektep programı ve tâlim ve terbiyeyi alâkadar eden meseleler hakkında işbirliği yaparlar. İçlerinde millî ehemmiyeti haiz olanları da bulunan, diğer bazı cemiyetler de günlük meseleleri müzakere edip umumî bir hareket hattı tayin ederler. Bu usulün ekseriya intihapla vazife gören devlet memurlarının icraatı üzerinde esaslı tesiri olur.

Politikayı kendilerine iş edinen kimselerden başka hükûmet idaresini kariyer ittihaz eden ve sayıları gittikçe artan bir grup vatandaş da vardır. Bunlar çalışma ve tecrübe sayesinde hükûmetin faaliyeti sahasına giren çeşidli mevzulardan birinde ihtisas sahibi olmuşlardır. Birleşik Devletlerin bir çok şehirlerinin idarelerinde baş icra rolünü oynayan memurlar siyasetle alâkası bulunmayan meslek adamlarıdır. Bundan başka hususî işlerde fevkalâde muvaffak olmuş bir çok erkek ve kadın vatandaşlar, vatanî bir vazife olarak devlet hizmetine girmektedirler.

Federal mahkemelerle Eyalet, Devlet ve şehir mahkemeleri, jüri heyetlerini vatandaşlardan seçerler. Büyük Jüri adı verilen fevkalâde salâhiyetli hususî heyetler, cemiyet liderliğindeki kabiliyet, zekâ ve olgunluklarını isbat etmiş bulunan vatandaşlardan teşekkül eder. Büyük jüriler bir suçtan zan altına alınmış kimseler aleyhinde müddeiumumiler tarafından tevdi edilen delâili tetkik eder ve gösterilen suçların itham ve muhakemeyi mi, yoksa maznunun serbest bırakılmasını mı icabettirdiğine karar verirler. Bu hizmet ve mesuliyet gayet mühim olmakla beraber büyük jürinin hemen hemen hudutsuz tahkik salâhiyeti yannda ehemmiyetini kaybetmektedir. Büyük jüriler bir suç mahiyetini haiz olduğuna şüphe ettikleri herhangi bir işi isterlerse tahkike mezun ve salâhiyetlidirler. Bu tahkikati idare etmek üzere kendilerince makbul kimselerin tahkik hey'eti olarak tayinini emredebilirler. Herhangi bir devlet memurunu çağırıp yemin altında sorguya çekebilirler.

Vatandaşlık Şartları

Madem ki, bir demokrasi içerisinde mutlak otorite ve en büyük kuvvet reyde ve onu kullanan kimsede bulunmaktadır, o halde vatandaşlığın en büyük imtiyaz ve mesuliyeti de rey vermektir. Vatandaş olmayan hiç bir kimse de, rey veremediği cihetle, vatandaşlığın vasıflarını burada sayalım.

Birleşik Devletlerde doğan ve Birleşik Devletlerin idaresine tâbi bulunan bütün şahıslar, Birleşik Devletlerin ve ayni zamanda ikamet ettikleri mahallin vatandaşıdırlar. Bazı şartlar altında, Amerikalı ana ve

babadan memleket haricinde, seyahat veya ikâmet esnasında doğan çocuklar da vatandaş itibar edilirler. Parlâmento ayrıca kanunlar neşrederek Alaska, Hawaii Adaları, Puerto Rico, ve Virgin Islands halkına Amerika vatandaşlığı hakkını bahşetmiştir.

Tâbiiyete Geçme

Ecnebi memleketlerde doğmuş olan bir çok kimseler (natüralizasyon) yani tâbiiyete geçme suretile Amerika vatandaşlığını ihraz edebilirler. Bir ecnebinin tâbiiyete geçmesi için bir mecburiyet olmadığı gibi, vatandaş olmadığı için de cezalandırılmaz. Amerikada halen iki milyon ecnebi ikamet etmekte ve bu ecnebiler vatandaşlarla ayni derecede fikir ve hareket hürriyetine malik bulunmakta, çocuklarını resmî mekteplerde okutturabilmekte ve bir çok âmme hizmetlerinden istifade etmektedirler. Bununla beraber ecnebilik statüsünün bazı mahzurları da vardır. Bazı vazifeler yalnız vatandaşlara hasredilmiş bulunmaktadır. Bazı Devletlerde ise avukatlık veya doktorluk yapmağa ruhsatname verilebilmesi için müracaat edenlerin vatandaş olmaları lâzımgelmektedir. Vatandaş olmayan bir kimse ekser ahvalde yaşlılar, hastalar veya işsizlere kanunla bahşedilen avantajlardan istifade edemezler. Bundan başka, ecnebi gerek intihap, gerek tayinle umumî bir hizmet deruhde edemez.

Tâbiiyete geçmek için bir şahsın Birleşik Devletlere kanunî bir şekilde girmiş olması ve memlekette fasılasız beş sene ikamet etmiş bulunması şarttır. Bu şartları haiz olan ecnebi, bir cürümden dolayı sabıkası bulunmamak veya anarşist olmamak şartile, vatandaş olabilir.

Bundan sonra, bu şahsın, tâbiiyete geçirme salâhiyetini haiz bulunan 2000 ne yakın Federal ve Devlet mahkemelerinden birinin kâtibi huzurunda, Amerikan vatandaşı olmak istediğini resmen bildirmesi lâzımgelir. Bu müracaatı yaptıktan sonra asgarî iki sene ve azamî yedi senelik bir müddet içinde mahkeme huzuruna tekrar çıkarak tâbiiyete geçme istidasını imzalaması gerekmektedir. Bu istidada sözü geçen şahıs müesses hükûmetler aleyhinde olmadığını Birleşik Devletler Anayasası prensiplerine candan inandığını bildirir ve ecnebi bir devlet kralı, devlet reisi, hükûmet veya memleketine karşı olan bağlılığından feragat eder. Bu şahıs bundan maada, Birleşik Devletler Anayasası ile kanunlarını gerek hariçte, gerek dahilde bütün düşmanlara karşı müdafaa edeceğine yemin eder.

İstidanın imzası anında, doğru söyledikleri bilinen iki Amerikalı vatandaş, namzedin ikâmet müddetini doldurduğunu, iyi ahlâk sahibi bulunduğunu ve Birleşik Devletler Anayasası prensiplerine bağlı olduğunu bildiklerine dair yemin ederler. İstida sahibi ve şahidleri bundan

sonra Adalet Bakanlığının Muhaceret ve Tâbiiyet Servisine mensup bir memur tarafından sorguya çekilerek, şartları haiz olup olmadığı tesbit edilir.

Son merhale, sadakat yeminidir. Kanun yemin ile istidanın imzası tarihleri arasında 30 gün geçmesini âmirdir. Eğer hâkim müracaat sahibinin vatandaşlığa lâyik olduğuna kanaat getirirse bu sadakat yeminini ettirir ve tâbiiyete geçme hakkını bahşeden ilâmı imzalar. Yeni statüsünün bir delili olmak üzere yeni vatandaşa bir tâbiiyete geçme vesikası verilir. Artık umumî ahvalde rey hakkını kullanabilir, ve hükûmet işlerinde fâal bir rol alabilir.

Bununla beraber vatandaşlık, rey hakkını kullanma imtiyazını otomatik olarak bahşetmez. Her nekadar Anayasa ırk, mezhep, renk veya cins dolayısile hiç bir vatandaşın rey hakkından mahrum edilemeyeceğini beyan etmekte ise de, rey sandıkları başına gitmesine müsaade olunmadan evvel vatandaşların bazı asgarî şartları yerine getirmelerini istemek her Devletin salâhiyeti dahilinde bulunmaktadır. Bir çok devletler de reyini kullanabilmek için bir vatandaşın 21 yaşında olması ve mukim sayılabilecek müddet kadar o Devlet hudutları dahilinde ikâmet etmiş olması şarttır. Devletler akıl hastalarına, delilere ve ağir bir cürümden mahkûm olmuş bulunanlara rey hakkını tanımaz. Bazı Devletler rey veren kimsenin okuma, yazma bilmesini de mecburî kılarlar.

Rey Hakkını Kullanma

Reyini verecek kimsenin hakikî mesuliyeti ve kuvveti, rey hakkının akıllıca ve dürüst bir şekilde kullanmasındadır. Fikirlerini ifade etmesi için kendisine verilen fırsatlar sayısız ve muhtelif şekillerdedir. Umumî seçimde müntehip herhangi bir memuriyet için uygun gördüğü kimseyi namzetler listesinden seçer. Bu memuriyet veya mansaplar şehir meclisi azalığı, belediye resiliği olabildiği gibi Devlet Senatosu azalığı, valilik, Washington'da Meb'uslar Meclisinde, rey veren kimsenin intihap dairesini temsil edecek mebusluk, kendi Devletini Parlâmentoda temsil edecek senato azalığı veya cumhurreisliği olabilir. İlk seçimlerde, müntehip kendi mensup bulunduğu siyasî partinin namzetleri olarak umumî intihapta seçim mücadelesine girişecek olan namzedlerin inhasında söz sahibidir.

Bir vazifeye talip olan her namzedin ismini namzed listesine koymak pratik bir usul olmadığından, rey adedi fazla olan intihaplarda bu namzed gösterme sistemi kullanılır. Bazı hallerde ilk seçimlerde kendi partisinin namzedleri arasında en fazla rey alması hasebile bir kimse resmî namzed olabilir Diğer bazı hallerde ise, namzedler muay-

yen sayıda müntehiplerin imzaladıkları bir istida ile inha edilirler.

Namzed inha etmek için üçüncü usul kongredir. Bunun en bellibaşlı misalleri her dört senede bir Birleşik Devletler Cumhurreisliği ve Cumhurreis muavinliği için millî siyasî partiler kongreleridir. Amerikan müntehiplerinin mühim bir kısmı esaslı partilerden birine veya diğerine bağlanır ve reyini vermek suretile parti içindeki intihaplarda bu kongrelerde bulunacak olan delegeleri seçer ve ekseriya da seçilen bu delegelere destekleyecekleri namzedler hakkında talimat verirler. Kongrede delegeler, umumî intihapta partinin rey verecek vatandaşlara müracaatine esas olacak programı kabul ve sonra partinin millî namzedleri olacak kimseleri seçerler.

Gizli reypuslası: halk idaresinin temeli

Bütün bu muamelâtın cereyanı sırasında — inha, seçme ve idare — rey hakkına sahip ferd en mühim âmildir.

Bazı Devletlere, muayyen şartlar altında, kanun yapma işi doğrudan doğruya rey sahiplerine bırakılmıştır. Eğer bir kanunun kabulü için kâfi derecede rey sahipleri istidada bulunurlarsa Devlet teşriî meclisleri tarafından herhangi bir karara lüzum kalmaz. Bu teklif, Devletin şartları haiz bütün rey sahiplerine, karar vermeleri için, ya umumî seçim sırasında veya hususî seçimde arzedilir ve ekseriyet tarafından kabul edilirse kanun hükmünü alır. Bir çok Devletler rey sahiplerinin isteklerini anlamak üzere referandum usulüne müracaat ederler. Büyük ehemmiyeti haiz bir kanun lâyihası — meselâ hususî devlet bonolarile karşılanması icabeden ve büyük mikyasta tahsisata ait bir proje — teşrii meclisin ekseriyeti tarafından teklif olunduktan sonra rey sahiplerinin hepsine tasdik veya geri çevirmeleri için arzolunur. Teşrii meclis tarafından kabul edilmesine rağmen, bir referandum zamanında rey sahiplerine arzedilen bir kanun projesi, halkın ekseriyeti lehte rey vermiş olmadıkça, hüküm ifade etmez.

Referandum usulü, ayni zamanda, Devlet veya Şehir İdaresini müşkül vaziyette bırakan bir mesele hakkında halkın fikrini ve arzularını öğrenmek için de kullanılabilir. Bu referandum, mektep sisteminde mühim değişikliklere, belediye seyrüsefer usullerinin tâdiline ve hükûmetin kendisinde değişiklikler yapmağa dair olabilir. Rey sahipleri isteklerini tasrih edince, Devlet veya belediye idareleri buna göre hareket ederler.

Nisbeten küçük Yeni İngiltere (New England) cemiyetlerinde, kasaba halkının içtimaı suretile hükûmet sistemi, halen devam etmekte-

dir. Rey hakkına sahip bütün ahali teşriî meclis vazifesini görür. Ve senede bir veya bir kaç defa toplanarak kasaba işlerinin görülmesini temin için doğrudan doğruya rey verir.

Siyasî Partiler

Amerikan politikası iki parti sistemi denilen usul ile çalışır. Parti sistemi aslında ferd olarak rey sahiplerinin fikirlerini araştıran ve onları muayyen bir yola sevkeden siyasî teşekküldür. İki esaslı parti — Demokratlar ve Cumhuriyetçiler — millî ve devlet memurlarının en büyük kısmını seçerler. Son harpten beri her iki partinin liderleri Amerika haricî siyaseti üzerinde iki taraflı bir anlaşma yapmış bulunuyorlar. Bununla beraber partiler, günlük dahilî işlerde ekseriya birbirlerine muhalif cephe alırlar.

Zaman zaman mevcut siyasî teşekküllerin, kendi siyasî noktaî nazarlarını lâyikile ifade edemediğine kani olan bazı rey sahipleri grupları, üçüncü partiler kurarlar. Her nekadar, şimdiye kadar yalnız bir üçüncü parti millî seçimde kazanmış ise de, üçüncü parti tarafından diğer iki parti hakkında yapılan tenkidler çok faydalı olmuş, partiler siyasetinin esaslı surette değiştirilmesini ve siyasî felsefeye yeniden bir veçhe verilmesini intaç etmiştir. Üçüncü partiler, ayni zamanda, müesses teşekküllerin siyasî fikirlerini günün ihtiyaçlarına uygun bir şekilde değiştirmeğe ve modernize etmeğe icbar etmişlerdir.

Millî ölçüde muvaffak olan yegâne üçüncü parti, cumhuriyetçi parti olmuştur. Bu parti 1860 da cumhurreisi intihabını kazanmıştır. Cumhuriyetçilerin bu zaferi Whig'lerin ölüm çanı mahiyetinde olmuş ve cumhuriyetçiler Whig'lerin yerine esaslı bir parti olarak geçmişlerdir.

Üçüncü partilerin en büyük tesirleri devlet ve belediye işlerinde olmuştur. Bu işlerde teşkilât meseleleri daha ehemmiyetsiz olup rey sahibinin memurlara yakınlığı ve parti politikasını alâkadar etmeyen mahallî meselelerle temas halinde bulunması, düşüncelerine tesir eder.

Rey sahibinin reyini kullanmaktaki dirayeti, şahsî zekâsı ve âmme işlerindeki bilgi derecesile ölçülür. Birleşik Devletlerdeki serbest ve sansürsüz haber yayınları Amerika demokrasisinin temeli olup bunun rey sahiplerine tahmin edilemeyecek derecede yardımı vardır. Her nekadar herhangi bir gazete, başmakale sahifesinde, bir âmme meselesinin bir tarafını tutarsa da, Amerikan matbuatının an'aneleri haber sütunlarını hâdiselere hasretmek cihetine gitmiştir.

Amerikan rey sahibinin bir çok mühim haber menbaları vardır. Bunlar gazeteler, mecmualar, broşürler, sinema haberleri, televizyon ve radyodur. Haberler ve hususî makaleler sayesinde Birleşik Devletler matbuatı hükûmetin günün meselelerini idare tarzına dair daimî surette

mütalea beyan ederler. Hükûmet memurlarının verdiği nutuk ve beyanat gazete sütunlarına geçirilir, günün kahramanı olan şahsiyetlerin kısa hal tercümeleri ile Meb'uslar Meclisi ve Senatodaki müzakerelerin hulâsaları matbuat ve radyo vasıtasile neşredilir. Bunun gibi, kabine erkânı huzurunda yapılan basın konferansları ile idarî icraat ve politikayı aydınlatan diğer mühim toplantıların raporları neşrolunur.

Âmme hizmetlerile alâkalı diğer bir çok hâdise ve vak'alar derhal ve tamamen halka bildirilir. Buna ilâveten başmakaleler, tanınmış muharrirlerin makaleleri ve diğer yazılar vasıtasile yapılan işler münakaşa edilir, tavzih olunur, tenkid edilir veya alkışlanır. Bunun neticesinde Amerikalı rey sahibi vukua gelmiş ve gelecek olan işler hakkında tam ve mükemmel bir fikir elde etmiş olur.

Birleşik Devletlerin en büyük mecmualarından dördü yalnız haber verme işine hasredilmiştir. Halk tarafından tutulan ve çok okuyucusu bulunan diğer matbualarda sahifelerinden bir çoğunu mahallî, millî ve milletlerarası yeni inkişafları ve günlük meseleleri münakaşaya tahsis ederler. Radyo şebekesi ve müstakil radyo merkezleri vasatî ollarak saatte bir, haber neşriyatında bulunurlar. Bundan maada radyo programının mühim bir kısmi haberler üzerinde mütalea beyan eden muhabirlere bırakılmıştır. Umumî alâkayı çekici meseleler üzerinde hükûmet erkânı tarafından verilen mühim nutuklar radyo ve televizyonla yayınla nıldığı gibi iktisad, maliye, idare, iskân ve buna benzer umumu alâkadar eden sahalarda mütehassıs olan kimseler veya resmî zevat arasındaki münakaşa ve münazaralarda hususî programlar halinde aynı vasıtalarla neşrolunur.

Hususî sahalara temas eden ve ekseriya kendi menfaatleri bakımından hükûmet kararlarını mufassal bir surette münakaşa eden bir çok meslekî mecmualar da vardır. Bunlarda ve diğer neşriyat vasıtalarında mevcut yazılar tarafgirlikten tamamile âri değildir. Bazıları açikça tarafgirlik ederler. Fakat memleket işleri ile alâkalı rey sahibi meselenin her tarafı hakkında mükemmel surette malûmat sahibi olmak, lehde ve aleyhteki fikirleri iyice tartmak fırsatına bu suretle malik olur. Bir çok cemiyetler ve birlikler hatiplerin sözlerini dinlemek veya münakaşa gruplarını idare etmek üzere toplantılar yaparlar. Yalnız New York şehrinde bu gruplardan on bine yakın mevcuttur.

Siyasî partiler seçim mücadelesi zamanında, nutuklar, broşürler ve umumî propaganda yolile günün meselelerini rey sahiplerine bildirmek ve ayni zamanda onları bu meselelerin halli için kendi usullerinin en doğru bir plân, ve kendi listelerindeki namzedlerin de millî vazifeleri en iyi görecek kimseler olduğuna iknâ etmek üzere toplu bir hamle yaparlar.

Halkın kendi kendisini idaresinde kullanılan bu muhtelif vasıtalar ve bunların kullanılma—veya ihmal edilme—tarzından şu kaidei küllliye meydana çıkar: Bir demokraside halk ancak lâyik olduğu hükûmete malik olur. Siyasî kudretini kullanmakta basiretli ve vicdanlı davranan, uyanık bir halk kitlesi, hükûmeti tarafından iyi ve müessir bir surette idare edilir. Buna mukabil halk idaresinin kendisine yüklediği vazifeleri başkasına devretmeğe hazır, isteksiz bir halkın başına, çok zaman şahsî menfaatlerinden başka birşey düşünmeyen, mürtekip ve ihtimal otoriter bir zümrenin boyunduruğuna girmeğe hazır, bir idare musallat olabilir.

V

Federal Hükûmet

ANAYASANIN ELLİ iki kelimeden müteşekkil muhtasar esbabı mucibesi George Washington, Benjamin Franklin, James Madison ve Alexander Hamilton gibi ileri gelen devlet adamlarının sevk ve idare ettiği 39 imza sahibinin zekâ ve tecrübesinin muhassılasını ihtiva etmektedir. Bu zevat Federal Birliğin büyük gayelerini kusursuz bir vuzuhla ifade etmişlerdir.

Anayasa yazarlarının bütün Amerika halkı namına söz söyleyebilmeleri için itimadınefs ve cesaret sahibi kimseler olmaları lâzımdı. Anayasanın meydana getirilmesinde halkın aklında olan altı maksad veya gaye o zamandanberi Birleşik Devletler Hükûmetinin yol gösterici ana prensipleri olmuştur.

"... *Daha Mükemmel Bir Birlik Kurmak* ..."

"Daha mükemmel bir birlik" meselesi 1787 senesinde 13 yeni devlete teveccüh eden en müşkül meselelerden birisi idi. Herhangi bir birliğin Konfederasyon Kanunnamesi ile mevcut olan birlikten daha mükemmel olacağı şüphe götürmez bir hakikatti. Anayasayı yazanlar, bütün milletin ihtiyaç ve refahı ile tezad teşkil etmemesi şartile, mahallî ihtiyaçları karşılamak ve hergünkü hayatlarında bilhassa ihtiyaçları bulunup arzu ettikleri şeyleri yapmalarını mümkün kılmak üzere Devletlerin bütün kuvveti ellerinde bulunmasını temin ettiler. 1787 senesindeki insanların düşünüp üzerinde uzun zaman sabır ile müzakere ettikleri birlik bu idi. Her Devletin iş teşkilâtı, işçilerin çalışma

şartları, evlenme ve boşanma, mahallî vergiler ve alelâde polis kuvveti gibi mahallî işler üzerinde kudreti o kadar tam bir şekilde tanınmış ve kabul edilmiştir ki, ekseriya komşu iki Devletin ayni mevzuda birbirinden çok ayrı kanunları bulunduğu görülmektedir.

"Devletlerin Hakları" meseleleri 1861 de Devletler arasında dört sene süren bir muharebeye müncer oldu. Şimal Devletleri halkı Federal Hükûmetin yeni Devletlerde esirlik işlerini tanzim etmesini istiyorlardı. Buna mukabil Cenup Devletleri esir mülkiyeti meselesinin yeni veya eski her Devletin bizzat halledip kararlaştırabileceği bir iş olduğu noktasında ısrar ediyorlardı. Esarete taraftar olan devletler birlikten ayrılmaya kalkıştılar; bunun üzerine Millî Hükûmet de Birliği muhafaza için kuvvete müracaate mecbur oldu. Çetin bir mücadeleden sonra esaret taraftarları mağlup edilerek esaret ilga olundu. Anayasa her Devlete cumhuriyetçi bir hükûmet rejimi tanıdığı cihetle, bu fırtınalı devirden sonra da devletler kendi işlerini eskisi gibi idareye koyuldular.

Büyük bir arazi üzerine yayılmış ve 48 devletten müteşekkil ve birbirine zıd sayısız meseleler ve menfaatleri olan bir birliğin "mükemmel" olmasına imkân yoktur. Fakat Anayasayı meydana getiren kimselerin hazırladıkları bu Birliğin Birleşik Devletler halkına paha biçilmez ve devamlı faydaları olmuştur.

"... *Adaleti Tesis Etmek* ..."

Anayasayı vücüde getirenlerin gözönünde bulundurdukları en mühim kılavuzlardan birisi İstiklâl Beyannamesi idi. İnsan hürriyetinin bu büyük vesikası "insanların müsavi olarak yaratıldıklarını" ve "hayat, hürriyet ve saadete erişme" gibi kendilerinden hiç bir suretle geriye alınamayacak bazı haklara malik olduklarını ilân etmektedir. Birleşik Devletlerde, kanun nazarında bütün insanlar müsavidir. Bir kimse meşhur, diğeri meçhul; birisi zengin bir diğeri fakir olabilir; bununla beraber her ikisi de kanun nazarında birdir. Her ikisi de kanuna riayete mecbur olup kanunun himayesinden ayni derecede istifadeye hakkı vardır.

Kanunlara itaatsizlikten suçlu bütün şahıslar, Anayasanın maksad ve gayelerine tabi olarak hayattaki mevkileri veya vaziyetlerine bakılmaksızın, aynı derecede cezaya istihkak kesbederler. Mahkemelerde şahsî veya ticarî ihtilâfların hallinde de ayni adalet ruhu halk için teminat altına alınmış bulunmaktadır. Amerika milletinin kaza sistemi ihtilâfların müslihane bir tarzda halli ve adaletin tevzii için lâzımgelen teşkilâtı kolayca temin eder.

"... *Dahilde Sükûnü Temin Eylemek ...*"

Federal Anayasanın kabulündeki sebeplerden biri Devletlerin birbirlerile daha yakından dost olmalarını mümkün kılmak; bir diğeri de Federal Hükûmeti düşmanların taarruz ve tecavüzünden koruyacak derecede kuvvetli bir hale koymak suretile dahilde sulh ve sükûnu temin eylemek idi. Anayasanın dördüncü maddesile Birleşik Devletler Hükûmeti her Devleti haricî taarruzdan korumak ve Devletler tarafından müracaat vukuunda da dahilde çıkan isyan hareketini önlemek vazifesini deruhde eylemiş bulunmaktadır. 1815 den beri Birleşik Devletler arazisinden hiç bir parça taarruza uğramış değildir. Devletler idareleri umumiyet itibarile kendi hudutları dahilinde hariçten yardım görmeden, nizam ve asayişi temin edecek derecede kuvvetli olduklarını isbat eylemiş olduklarından bu gibi dahilî asayiş meselelerinde Federal Hükûmetin himayesine nadiren müraçaat olunmuştur. Fakat Federal Hükûmetin büyük kudreti "dahilde asayişi temin" için daima hazır olduğu gibi, milleti hariçten gelebilecek tehlikelere karşı da muhafaza ve himayeye âmade bulunmaktadır.

"... *Müşterek Müdafaayı Temin Eylemek ...*"

Birleşik Devletlerin ilk zamanlarında halk, diğer memleketlerden gelebilecek bir çok tehlikelere maruz bulunuyordu. İngilizler Kanadada ve Fransızlar Louisiana'da, İspanyollar da Florida, Texas ve Meksikada yerleşmiş bulunuyorlardı. Henüz genç ve zayıf olan Millet böylece kendisine pek dostluk göstermeyen Avrupa devletlerinin arazisile çevrilmiş bulunuyordu. Federal Hükûmetin kuruluşundan az bir zaman sonra da, bu yabancı devletler aralarında uzun "Avrupa" harplerine başladılar. Anayasanın sağladığı "Müşterek Müdafaa" gayesi çok ehemmiyet kesbetti ise de, millî enerjinin mühim bir kısmı onüç esas Devletin garbında yeni açılan arazinin iskânına ve bu mıntakadaki düşman yerli kabileler yüzünden çıkan mühim meselelerin halledilmesine hasredildiği cihetle, "Müşterek Müdafaa" işinin teşkilâtlandırılması çok yavaş olmuştur.

Memleket için müessir bir müdafaa teşkilâtını idame ettirmek vazifesi, Anayasa hükümlerine göre, Amerika Hükûmetinin teşriî ve icraî daireleri arasında taksim edilmiş bulunmaktadır. Harp ilân etmek, ordu ile donanmayı teslih ve teçhiz eylemek ve buna ait masrafları yapmak salâhiyeti Parlâmentoya verilmiştir. Cumhurreisi başkumandandır. Birleşik Devletler politikası milletler arasında sulhperver münasebetler temin ve tesisine matuftur; fakat Anayasanın "Müşterek Müdafaa" gayesine uymak şartile Birleşik Amerika; dünyanın en kuvvetli donanmasına, kuvvetli bir orduya ve hava kuvvetine sahiptir.

"... *Refah Seviyesini Yükseltmek* ..."

İstiklâl Harbi sonunda Birleşik Devletler halkı büyük müşkülâta duçar oldular. Tarlalardan mahsul almak, mesken inşa etmek ve gelişmekte olan bir milletin, ticarethane, fabrika ve tersanelerini işletmek üzere kuvvetlerine ihtiyaç bulunan bir çok gençler altı veya daha fazla senedenberi General Washington'un ordularında hizmet etmiş bulunuyorlardı. 13 devlet içerisindeki toplulukların çoğunun işleri yüzüstü kalmıştı. Milletin ekserisi ve devletlerin çoğu o kadar borç içinde idiler ki, kâğıt paralarının hemen hemen hiç kıymeti kalmamıştı. Bu vaziyetin doğurduğu sefalet ve ıztırap çok şümûllü idi. Yeni Federal Hükûmete düşen başlıca vazife milletin iktisadiyatını sağlam esaslara bağlamak üzere tedbirler almaktı.

Parlamentoya bütün milletin hayrı için kanunlar yapmak üzere salâhiyet bahşederken, Federal Anayasanın birinci maddesinin 8 ci fıkrası şöyle der:

> "Parlâmentonun vergi koymak ve almağa, borçları ödemeğe, müşterek müdafaayı ve Birleşik Devletlerin umumî refahını temin etmeğe salâhiyeti vardır."

Bu vergi koyma salâhiyeti hükûmetin harp borçlarını ödemesini ve parasını sağlam bir esasa bağlamasını temin eylemiştir. Bir Maliye Bakanı ile ayrıca Dışişleri ve Harp Bakanları ve bir Adalet Bakanı tayin edilmiştir. Bunlar hükûmetin icraî kolunun ilk daireleridir. Maliye Bakanlığına hükûmetin malî işlerine bakmak, Dışişleri Bakanlığına diğer devletlerle olan münasebatını tanzim eylemek, Harp Bakanlığına ordu ve donanmayı sevk ve idare etmek ve Adalet Bakanına'da hükûmetin Adalete ait vazifeleri tahmil olunmuştur.

Memleket maddeten gelişip ekonomi sistemi daha muğlak bir duruma gelince "umumî refah" zâviyesinden hükûmete yeni servisler ilâve edilmiştir. Bu servisler muhtelif icraî dairelerin faaliyetini tarif ve tasvir eden ilerideki fasıllarda teferruatile tedkik edilmektedir.

"Hürriyetin Nimetlerini Kendimize ve Bizden Sonra Geleceklere Sağlamak ..."

Federal Anayasayı kabul saiklerden biri de, henüz kazanılan hürriyetin ellerinden gitmemesini temin kaygusu olmuştu. Anayasayı yapanlar Federal Hükûmete salâhiyetler verirken hem Millî Hükûmetin, hem de Devlet İdarelerinin kuvvetlerini tahdit etmek suretile bütün halkın hak ve imtiyazlarını korumağa dikkat etmişlerdir. Bu suretle, Birleşik Devletler halkı kanunlara riayet ettikleri müddetçe serbest olarak bir yerden bir yere gidebilirler; can ve malları emniyet-

tedir; haklarına tecavüz vâki olduğuna kani bulundukları takdirde de adalet ve himaye görmek için mahkemelere müracaat edebilirler.

Gerek bizzat Anayasanın, gerek İnsan Hakları Kanununun en müessir maddeleri, ahval ve şerait ne olursa olsun, ferdin "devri kabil olmayan" haklarına tecavüzü kayıdsız ve şartsız men'etmesi çok manâlıdır. Bu vesikayı kaleme alan liderler ve ilk on ek ve tadilâtın kabulünü destekleyen halkın iradesi, ilk hedefin insan hürriyetlerini korumak, ikinci hedefin ise hükûmete lâzımgelen salâhiyetleri bahşetmek olduğu neticesini meydana koymuşlardır. Bu gaye İstiklâl Beyannamesinin bir cümlesinde sarahatle açıklanmaktadır.

"Bu hakları temin etmek üzere insanlar arasında, asıl kuvvetlerini idare edilenlerin muvafakatinden alan hükûmetler vücuda getirilmiştir."

VI

Federal Hükûmetin Teşriî Kolunun Teşkilâtı

FEDERAL ANAYASANIN birinci maddesinin birinci cümlesinde: "İşbu kanunla bahşedilen bilcümle teşrii salâhiyetler bir Senato ve Temsilciler Meclisinden mürekkep olan Birleşik Devletler Parlâmentosunda tecelli ve temerküz eder." denilmektedir. Kanun yapma salâhiyeti bu suretle bir gruba değil, iki gruba verilmiş olmaktadır. Bunlar birlikte çalışırlar.

Anayasa Kongresinde küçük devletlere mensup delegeler Parlâmentonun her iki kısmında da büyük devletlerle müsavi temsil hakkı istiyorlardı. Fakat sonunda her Devletin Senatoda iki azası bulunması, Temsilciler Meclisinde ise her Devlete nüfus adedi esasına göre meb'us seçme hakkı verilmesi usulünü kabul edip uzlaştılar. Her Devlete isabet eden meb'us adetleri ileride 33 ve 34 üncü sahifelerde izah edilmiştir.

1913 de onyedinci Ek kabul edildiğinden beri, Birleşik Devletler Senatosu Âzaları, Devletlerin müntehipleri tarafından, umumî intihaplarda seçilirler. Meb'uslar esasen her zaman bu yolda seçilmekte idiler. 1913 den evvel ise Senato azaları ve Devletler teşrii meclisleri tarafından seçilmekte idiler. Bunun da sebebi ilk zamanlarda Senato azalarının küçük Devletlerin büyük Devletlerle ayni muameleye tâbi tutulmasına dikkat etmek suretile, Devletler idarelerini temsil etmekte oldukları farzedilmekte olmasıdır.

Eskiden onüç asıl Koloninin çoğunun kral tarafından tayin edilmiş birer vilâyet meclisi bulunmakta idi. Bu meclislerin, halk mümessillerinin toplantılarında verilmiş olan kararları yeniden tedkike, kral

tarafından verilmiş, salâhiyetleri vardı. Bu meclislerin azaları ekseriya Koloninin zengin ve muteber şahısları, valinin akraba ve taallûkatı veya İngiliz ailelerine mensup kimselerdi. Bunlar servet ve emlâk sahiplerini temsil ederler, kanun ve nizamın fevkinde addedilirlerdi.

MİLLÎ PARLÂMANTONUN KURULUŞ TARZI

	Meb'uslar Meclisi	*Senato*
Âza yekûnu	* 435	96
Her Devletten Âza adedi.	Nüfûsa göre.	2
Kimin tarafından seçildiği.	İntihap dairelerinin rey hakkına sahip halkı (bölgesiz Meb'uslar için Devletin bütün rey sahipleri).	Devletin bütün rey sahipleri.
İntihap müddeti	2 sene.	6 sene.
Münhâller	Kısmî veya gelecek umumî intihapta doldurulur.	Kısmî intihap suretile veya umumî intihap devresine kadar vali tarafından muvakkat tayin.
Tahsisat	15,000 dolar†	15,000 dolar†
Toplantı devresi	Her sene 3 Ocakta toplanır.	Her sene 3 Ocakta toplanır.
Reis	Meb'uslar Meclisi Reisi.	Amerika Birleşik Devletleri Cumhurreisi Muavini.
Her iki meclisin münhasıran kullandığı salâhiyetler.	(1) Vergi kanun lâyihalarını hazırlamak. (2) Mülkî memurları muhakeme edilmek üzere suçlandırmak. (3) Hiç bir namzed, müntehiplerden ekseriyet reyi alamadığı takdirde, cumhurreisi intihap etmek.	(1) Muahedeleri kabul veya reddeylemek. (2) İtham edilen memurları muhakeme etmek. (3) Cumhurreisi tarafından yapılan tayinleri tasdik veya reddetmek. (4) Hiç bir namzed müntehiplerden ekseriyet reyi alamadığî takdirde, cumhurreisi muavinini seçmek.

* 1940 nüfus sayımı neticelerine göre.

† Bu miktar içinde senevî 2500 dolarlık (vergiye tâbi olmayan) masraf tahsisatı dahildir. 2 Ağustos 1946 tarihinden muteberdir.

Koloniler devlet haline inkılâp edince vergi veren halk bütün kanun yapma salâhiyetini kısa bir müddet için intihap edilen ve büyük emlâk sahibi olması icabetmeyen kimselerden müteşekkil meclislere vermekten korkuyorlardı. İşte bunun için (Pennsylvania ve Georgia'dan maada) bütün yeni devletler kendi Anayasalarile, Senatolar ihdas ederek, Senato âzalarının uzunca devreler için intihap edilmesini, ayni zamanda bu kimselerin emlâk sahipleri olmalarını sağladılar.

Anayasa Kongresi teşriî meclisi için plânlarını hazırlarken devletler de cari olan bu âdetten büyük istifade etti. Anayasayı hazırlayanlar biri Devletler idarelerini, diğeri halkı temsil eden iki ayrı meclisin birden teklif edilen kanunları kabul etmek mecburiyeti olduğu takdirde, kanunları acele ile ve dikkatsizce tasdik etme tehlikesinin zail olacağını düşünmüşlerdi. Bir meclis diğerini daima kontrol ve tashih edebilirdi. Senatoda küçük devletlerin mükemmel surette temsil edilen menfaatleri ile, Meb'uslar Meclisinde daha çok âzası bulunacak olan büyük Devletlerin menfaatleri bir tevazün teşkil edebilirdi. Bu usul de, ilerideki fasıllardan birinde münakaşası yapılan, "kontrol ve muvazene" sisteminin bir parçası idi.

Temsilciler Meclisi Azalığı Şart ve Vasıfları

Federal Anayasa, Parlâmentoya, teşriî meclisler tarafından seçilecek Senato âzaları göndermek salâhiyetini, Devletlere bırakmıştı. Ancak seçilecek bu âzaların, intihap zamanında 30 yaşını bitirmiş olmaları, en aşağı dokuz seneden beri Amerika vatandaşı bulunmaları ve temsil etmek üzere seçildikleri Devlet arazisi dahilinde bilfiil ikâmet etmiş olmaları şarttı. Anayasa, Devletler halkına, bu Devletler halkından olup, 25 yaşında bulunan ve asgarî yedi senedenberi vatandaşlık hakkını kazanmış kimselerden Mebuslar Meclisine âza seçmek hakkını tanıyordu. Buna ilâveten, Devletler tarafından başka şartlar da konulabilirse de, Anayasa, Parlâmentonun her meclisini, kendi âzalarının vasıflarını tayin ve tesbitte serbest bırakmıştır.

Her Devlet Parlâmentonun üst meclisinde iki Senato âzası tarafından temsil edilir. Büyüklüğü 1248 mil murabbaı olan Rhode Island Devleti ile 265,941 mil murabbaı mesahaî sathiyesi olan Texas Devleti, Senatonun teşriî salâhiyetinin ayni hissesine sahiptir. 1940 nüfus sayımına göre yalnız 110,247 nüfusa malik olan Nevada Devleti ile 13,479,142 nüfusu bulunan New York Devletinin Senatoda ayni derecede rey hakkı bulunmaktadır. Bu itibarla 48 devlet Senatoda 96 Senato âzası tarafından temsil olunurlar.

Temsilciler Meclisinde âza adedi parlâmento tarafından tayin ve tesbit olunur. Bundan sonra, nüfuslarına göre devletler arasında azalık

taksim ve tevzi olunur. Fakat tevzi şekli veya her devlete tahsis edilen âza adedi yekûnu ne olursa olsun Anayasa her Devletin hiç olmazsa bir mümessili olacağını teminat altına almıştır. Anayasaya bir hüküm ilâve edilerek nüfus adedi değiştikçe, her Devletin seçeceği meb'us adedinin değiştirilmesini temin maksadile, muayyen zamanlarda nüfus sayımı yapılması sağlanmıştır. Bu suretle her ferdin hükûmet idaresindeki hissesi mümkün olduğu kadar müsavî bir esasa bağlanmış olmaktadır. Yani bir Devletin halkı hükûmet işlerinde diğer devlet halkından fazla reye sahip olamamaktadır.

Birleşik Devletler nüfusu çok süratle arttığı halde temsilciler adedi buna nazaran çok yavaş bir surette fazlalaşmıştır. Şayet bugün, ayni nüfusa göre 1790 senesinde olduğu gibi bir temsilci düşse, Parlâmentoda 4,000 den fazla temsilci olması icabederdi.

Birinci parlâmentoda 65 meb'us bulunuyordu. Her Devletten seçilecek meb'us adedi Anayasa Kongresi tarafından tayin edilmişti. Birinci nüfus sayımından sonra meb'us adedi 106 ya baliğ oldu ve bu adet devletler arasında tevzi edildi. Bu tarihten beri, 1920 nüfus sayımı müstesna, her on senede bir yeniden tevziat yapılmaktadır. Nüfus 1790 dakine nazaran 33 defa daha fazla olmakla beraber meb'uslar meclisi 1910 dan beri 435 âzadan terekküp etmektedir.

Halen cari ve mer'i kanunlara göre, cumhurreisi bütün Devletlerin nüfus sayımı sonunda tesbit edilen nüfusunu ve her devlete düşecek meb'us adedini Parlâmentoya bildirmeğe mecburdur. Parlâmento, bunun üzerine, 60 gün içinde Temsilciler Meclisinin âza adedini değiştirmek, veya âza tevzii için başka bir usul tutmak için karar vermek zorundadır.

Kanun yapanlar halk tarafından seçilir

Her Devletten Parlâmentoya kaç âza gönderileceği tesbit edildikten sonra Devletler teşriî meclisleri bu âzaların ne yolda seçileceklerine karar verir. Umumiyet itibarile, her Devlet imkân nisbetinde, nüfusça müsavî seçim bölgelerine ayrılır. Her bölge için bir meb'us seçme hakkı verilir ve devletin hiç bir parçası bundan hariç bırakılmaz. Bundan sonra her bölgenin halkı Parlâmentoda kendi namlarına konuşacak olan meb'uslarını seçerler.

Bununla beraber, Devletleri seçim bölgelerine ayırmağa icbar eden bir kanun mevcut değildir. Bundan dolayı, bazı devletlerde senelerdenberi bu hususta bir değişiklik yapılmış değildir. Diğer bazı Devletlerde meb'us adedinden az seçim bölgesi mevcuttur. Bu gibi Devletlerde ilâve meb'uslar Devletin bütün halkı tarafından seçilirler ve bunlara "bölge-

siz meb'us" adı verilir. Bugünkü Parlâmentoda aşağı yukarı, 300,000 kişi için bir meb'us bulunmaktadır.

Senato âzaları her çift rakamlı senenin Kasım ayında yapılan seçimlerde intihap olunurlar. Fakat her intihapta mürettep adedin yalnız üçte biri seçilir. Bu suretle Senato hiç bir zaman tamamen yeni âzalardan terekküp edemez, bilâkis, daima tecrübeli âzalar üçte iki ekseriyeti teşkil ederler.

Temsilciler Meclisi âzaları da çift rakamlı senelerin Kasım ayında intihap edilirler. Bununla beraber Temsilciler meclisinde, her âzanın intihap müddeti ayni günde sona erer ve âzaların her biri (isterlerse) büyük intihapta yeniden namzetliklerini koyarlar. Bir çok mebuslar intihap bölgeleri halkı tarafından takdir edilerek müteaddit defalar seçildikleri cihetle, Temsilciler Meclisi bile, hiç bir zaman, tamamile yeni âzadan teşekkül edemez.

Temsilciler Meclisi âzaları her iki senede bir seçildikleri için, Parlâmentonun ömrü iki sene itibar olunur. Anayasanın 20 ci Eki, başka bir tarih tayin eden bir kanun çıkarılmadıkça. Parlâmentonun her senenin. Ocak ayının 3 cü günü, öğle vakti alelâde olarak içtima edeceğini âmir bulunmaktadır. İçtima, Washington D.C., de Capitol adı verilen Parlâmento binasında olur ve âzalar tarafından tatil kararı verilinceye kadar, müstemirren devam eder. Cumhurreisi lüzum gördüğü takdirde, Parlâmentoyu fevkalâde içtimaa davet edebilir.

Senato ve Temsilciler Meclisine Verilen Haklar

1. Her meclisin teklif edilen kanun lâyihası hakkında müzakerelere başlamak salâhiyeti vardır. (vergi ve tahsisat kanunları müstesna).

2. Her meclisin teklif edilen bir kanun lâyihası hakkında lehte veya aleyhte rey vermek hakkı vardır. Kanunlar bir meclis tarafından kabul edilince, tasdik için diğerine gönderilir.

Anayasaya göre yalnız Senatoya verilen salâhiyetler şunlardır:

1. Senato muvafakat etmemek suretile, mühim mevkiler için cumhurreisinin seçtiği namzedlere mâni olabilir.

2. Birleşik Devletlerin bir muahedesinin hüküm ifade edebilmesi için, Senatonun mevcut âzasının, üçte iki ekseriyetle bu muahedeyi tasdik etmesi lâzımdır.

3. Senato "bir cürümden itham edilen memurları muhakemeye salâhiyetli yegâne makam" dır. Bununla beraber ithama salahiyetli tek makam da Temsilciler Meclisidir. (İtham, Birleşik

Devletler mülkî memurlarından herhangi birinin, vazifesinden affını icabettirecek derecede bir suçtan zan altına alınması demektir.)

Buna mukabil, Anayasa Temsilciler Meclisine, çok mühim ve hususî bir varidat temin salâhiyeti vermiş bulunmaktadır. Bütün vergi kanunlarının Senatonum tasdikinden evvel Meb'uslar Meclisince hazırlanıp kabul edilmesi lâzımgelmektedir. Bunun neticesi olarak, Federal Hükûmetin ihtiyaçları için lüzumlu tahsisat işine karar vermede ve bu tahsisatı temin usulünde, Büyük Devletlerin küçük Devletlerden fazla reyi olmaktadır. Filiyatta Temsilciler Meclisinin tasdik ettiği bir vergi kanununa, Senatonun istediği kadar, ilâveler yapmasına cevaz vardır. Fakat bunun üzerine lâyiha kanuniyet kesbetmeden evvel her iki meclis âzasından tayin edilen bir encümenin, her iki meclisce de uygun görülecek bir hal çaresi bulması icabeder.

Bununla beraber Temsilciler Meclisinin vergi kanunlarını hazırlamak salâhiyeti çok mühim olup, teşri bölümünün "kontrol ve muvazene" lerinden birini teşkil eder.

Anayasanın bu hükümleri neticesi olarak, Birleşik Devletler halkı mutlak hâkimiyetin kendilerinde olduğunu hissettikleri gibi, kendi mümessillerinin ve Senato âzalarının memeleketin refah ve saadeti noktasından, halka cevap vermekle mükellef olduğunu da bilirler.

vii

Teşriî Kolun Salâhiyetleri

PARLÂMENTONUN HER İKİ meclisinin kanun yapma hususunda salâhiyeti hemen hemen aynıdır. İki meclisten her biri (vergi kanunu müstesna) diğer bir kanunun müzakeresine başlayabilir veya diğer meclisin kabul etmiş olduğu bir kanunu tasdikten imtina edebilir.

Birleşik Devletlerde Anayasasında, halk bazı kuvvetleri sarahaten Federal Hükûmete tevdi etmişdir. Parlâmentonun kanun yapmağa salâhiyetli bulunduğu onsekiz mevzu burada sayılmıştır. Geriye kalan teşriî kuvvet, Devletlere bırakılmıştır. Anayasanın birinci maddesinin 8 ci fıkrasında sayılan mevzular çok geniş ve mühim mevzulardır. Bunlar:

1. Vergi koyma ve tahsil etmek.
2. İstikraz aktetmek.
3. Devletler ve ecnebi memleketlerle ticaret için nizamnameler yapmak.
4. Para basmak, kıymetini tayin etmek, âyarların standardını tesbit etmek ve kalpazanlığa karşı ceza tayin etmek.
5. Tâbiiyete geçme hakkında yeknesak kanunlar yapmak.
6. Bütün memlekete şamil bir tek iflâs kanunu tedvin etmek.
7. Posta merkezleri ve posta yolları tesis etmek.
8. Patenta ve telif haklarını ilân etmek.
9. Federal mahkemeler teşkilâtı kurmak.

10. Korsanlığı cezalandırmak.

11. Harp ilân etmek.

12. Asker toplayıp ordular beslemek.

13. Bir donanma temin etmek.

14. Ordu ve donanma için nizamname ve talimatnameler yapmak.

15. Federal kanunları tatbik ettirmek, kanunsuzluğun önüne geçmek ve istilâyı tardetmek maksadlarile icabında milisleri vazifeye çağırmak.

16. Milisleri teşkilâtlandırma ve silâhlandırma işinde devletlerle işbirliği yapmak.

17. District of Columbia için gereken kanunları yapmak. (Devlet Merkezinin bulunduğu arazi.)

18. Anayasa ile Birleşik Devletler hükûmetine ve Birleşik Devletlerin herhangi bir daire veya memuruna verilen bütün salâhiyetleri müessir bir hale koymak için lâzımgelen bütün kanunları yapmak.

Anayasa Parlâmentonun şu işleri yapmasını meneder:

1. İsyan ve düşman istilâsı zamanları hariç, ihzar müzekkeresini tatil etmek.

2. Şahısları, muhakemesiz olarak suçtan ve kanuna aykırı muameleden dolayı mahkûm edebilecek kanunlar yapmak.

3. Yapıldığı zaman suç sayılmayan bir fiili yapılmasından sonra suç ilân eden kanunlar yapmak.

4. Yapılan nüfus sayımı esası haricinde Devletler tebeasına doğrudan doğruya vergiler tahmil etmek.

5. Herhangi bir Devletin ihracatına gümrük resmi koymak.

6. Ticaret ve vergi bakımından herhangi bir Devletin limanlarına veya bu limanları kullanan gemilerine hususî imtiyazlar tanımak.

7. Asalet unvanlarına müsaade etmek.

Parlâmentonun Erkân ve Memurları

Anayasa, cumhurreisi muavininin Senato reisi olmasını âmir bulunmaktadır. Fakat, reylerin başa baş gelmesi hali müstesna, Senato reisinin reye iştirak hakkı yoktur. Anayasa, ayni zamanda, Temsilciler Meclisine reis seçme salâhiyetini verdiği gibi, reisicumhur muavini bulunmadığı zamanda da, Senatoya muvakkat reis intihabetmek hakkını bahşetmiştir. Reis daima mecliste ekseriyeti teşkil eden siyasî partinin âzasıdır. Gerek mühim komiteler için âza intihabında, gerek meclis işlerinin tanzim ve idaresinde mühim rolü vardır.

Senatoda temsil edilen her siyasî partinin âzaları, her Parlâmento devresinin başında toplanır, kendilerine bir grup reisi ve reise yardımcı olarak yine kendi partilerinden Senato âzalarını seçerler. Temsilciler Meclisindeki siyasî partiler âzaları ayni işi yaparlar. Bu parti grup reisleri her partinin kendi örf ve âdetleri mucibince seçilirler. Kendi partilerinin taraftar olduğu kanunların kabulünde ve partilerinin istemediği kanunlarının reddinde çok müessir rol oynarlar. Grup reisleri Anayasanın emrettiği kanun yapma işinin mühim uzuvları olmuşlardır.

Kanun Yapma İşi

Bir intihap devresi zarfında binlerce kanun lâyihası Parlâmentonun tetkikine arzedilir. Bu lâyihalar gerek mevzuları gerek ehemmiyetleri itibarile muhteliftirler. Bir lâyiha kanuniyet kesbetmeden, alâkadar vatandaşları, bu kanundan müteessir olacak hükûmet memurlarını dinlemek âdettir; bazan da bu kanunun hükümlerinin tesirleri hakkında Parlâmento âzaları da şahadette bulunurlar.

Bu ağır işin yükünü hafifletmek maksadile, meclisler umumî heyetlerinde müzakere ve karardan evvel muhtelif mevzuları alâkadar eden lâyihaları hazırlayıp tetkik etmek işini âzalardan mürekkep küçük gruplara havale etmek yolunu tutmuşlardır. Bu komite veya encümenler parlâmentoda ekseriyeti haiz parti âzasından bulunan bir reisin idaresi altında resmen teşkil edilirler. Ekalliyet partisi de nisbî şekilde bütün encümenlerde temsil edilirler. Komitelerdeki ekalliyet partisi gruplarına parlâmentoda en kıdemli Senato âzası veya temsilci liderlik eder. Teşriî teşkilâtın köhneleşmiş bölümlerini ilga etmek maksadile meydana getirilen teşriî teşkilât kanunu mucibince daimî encümenlerin adedi Senato'da 15 e ve Temsilciler Meclisinde 19 a indirilmiştir. Komitelerin isimleri ihtisas mevzularını göstermektedir. Tahsisat, Ziraat, Silâhlı Kuvvetler, Âmme Arazisi, Eski Muhariplerin İşleri, Bankacılık ve Para, Dış Münasebetler, ve saire.

Meclise verilen her lâyiha tedkik için bir komiteye havale edilir. Normal teşriî usullere göre meselâ hububat için tek fiyat tesbitine ait bir lâyiha tedkik olunmak üzere, ağlebi ihtimal, Ziraat Encümenine havale edilir. Bu lâyiha komiteye gelince komite âzaları muhtelif şekillerde hareket ederler. Lâyiha kaleme alınmış olduğu şekilde encümen ekseriyetini tatmin ettiği takdirde ait olduğu meclisin umumî heyetinde reye konulmak üzere ruznameye alınır. Şayed bu lâyiha encümen ekseriyetince tatminkâr görülmezse, encümen âzaları bunu istedikleri şekilde tâdil edebilirler. Bu tadilât ufak tefek şeylere münhasır olabildiği gibi mühim surette değişiklikler de olabilir veya lâyiha yeni baştan kaleme alınabilir. Bundan başka encümen isterse bir lâyi-

hayı dosyaya kaldırmak yani hakkında hiç bir karar vermemek suretile ortadan kaldırabilir. Fakat bu usul nihaî değildir. Şayed bu lâyihanın "encümenden çıkarılması" için Temsilciler Meclisine verilen bir istida 218 imza kazanırsa, lâyiha müzakere olunmak üzere umumî heyete getirilir. Senatoda, encümenin, lâyihayı tetkikten vareste addedilmesi hususundaki bir teklif, ekseriyetin müzaheretile, ayni maksadı görür.

Lâyihalar muhtelif suretlerde teklif olunabilir. Bazıları bizzat encümenler, veya halkın hususî ihtiyaçlarını karşılamak üzere teşkil olunan Parlâmento hususî komiteleri tarafından hazırlanır. Bazıları yeni icraî şartlara uymak veya eski usulleri ıslah etmek maksadile cumhurreisi veya sair hükûmet erkânı tarafından tavsiye edilir. Bir kısmı, vatandaşlar veya teşekküller tarafından Parlâmento âzalarına teklif edilir. Bir kısmı da, Parlâmento âzalarının şahsî fikirlerini temsil eder. Fakat meclislerin herhangi birinde, bir kanun lâyihası teklifi yapıldığı takdirde, buna bir başlık ve numara verilir, ve bundan sonra meclis kâtibi tarafından ait olduğu encümene havale edilir. Şayed bu lâyiha hakkındaki mürafaa, encümende yapılacaksa, bu takdirde lâyihaya taraftar olanlar ve bunun aleyhinde olanlar isbatı vücud ederek fikirlerini, görüşlerini beyan ederler. Bazan encümenlerde bir lâyihanın leh ve aleyhindeki münakaşalar haftalarca ve aylarca devam eder.

Bir kanunun parlâmentoda incelenmesi

Parlâmentonun encümenler sistemi yalnız çalışma kabiliyetini ve kifayetini arttırmakla kalmaz. Hükûmet için büyük ehemmiyeti haiz, muhtelif sahalarda mütehassıslar gruplarının meydana gelmesine sebep olur. Yeni seçilmiş bir âza İş Komitesine tayin edildiği zaman, işçi-patron münasebetlerinin teknik tarafı, veya işçi birlikleri ile sanayi meseleleri hakkındaki fikirleri müphem olabilir. Aylarca iş meselelerine dair müzakereleri takibeder. Bu işlerle doğrudan doğruya alâkalı muhtelif teşekküllerin mümessillerinin, iş idarecilerinin ve işçi liderlerinin bir çok meselelerinin muhtelif cephelerini teferruatla münakaşa etmelerine şahid olur. İş münasebetlerinde mütehassıs olan bitaraf müşahidlerin mütalâalarını dinler. Mensup olduğu encümene malûmat vermek ve tedkik edilmek üzere gönderilen, mükemmel bir surette düşünülerek hazırlanmış yüzlerce vesikaları tetkik eder.

Böyle celselerde bir kaç defa bulunduktan sonra derin, etraflı ve pratik malûmat edinmek suretile artık iş ve patron münasebetlerine ait

mevzuatın tesirlerini kıymetlendirme yolunda mükemmel bir ihtisas sahibi olmuştur. Lüzumu ânında gereken teşriî çareleri bulmağa kifayeti vardır.

Encümen bir lâyihayı meclise iade ettikten sonra, meclis âzaları umumiyetle bunu açık bir celsede müzakere ederler ve sonra rey verirler. Temsilciler Meclisindeki âza adedinin çokluğu dolayısile, Dahilî Nizamname Encümeni ekseriya müzakere müddetini tahdit eder. Maamafih Senatoda münazaralar Senato âzalarının fikirlerini beyan etmek istedikleri müddetçe devam eder. Bir lâyiha hakkında toplanan reyler, bu lâyihanın tasdik edilmesini, reddini, "hasıraltı" edilmesini, veya redde muadil olarak encümene iadesini intaç eder. Bir lâyiha bir meclisten tasdik edilip çıkınca karar verilmek üzere, diğer meclise gönderilir.

İkinci mecliste lâyiha birinci meclisteki usule benzer bir muamele görür. İkinci meclis lâyihayı tasdik veya reddeder. Lâyiha ikinci mecliste tadilât gördüğü takdirde, ilk meclise gönderilmesi mecburidir. Birinci meclis bu tadilâta muvafakat etmediği takdirde de iki meclisin müsavat üzerine temsil edildiği bir "Müşterek Encümene" havale edilebilir. Bu encümen, ihtilâflı noktaları hallederse lâyiha son şeklile, tasdik edilmek üzere, her iki meclise arzedilir.

Bir lâyiha, her iki meclisin de tasdikinden geçtikten sonra cumhurreisine gönderilir. Anayasanın hükümlerine göre:

> "Temsilciler Meclisi ve Senatonun tasdikinden geçmiş bulunan her kanun lâyihasının, kanuniyet kesbetmeden evvel, Birleşik Devletler cumhurreisine arzedilmesi lâzımdır."

Cumhurreisi, lâyihanın tamamını imzalar veya bunu veto edebilir. Eğer lâyihanın kendisine gelmesinden itibaren 10 gün içinde, (Pazar günleri hariç) imzalamazsa, imzasına hacet kalmadan lâyiha kanun hükmünü iktisap eder. Maamafih bu sırada, Parlâmento tatilde ise, cumhurreisi 10 günlük mühlet içinde lâyihayı imzalamadığı takdirde, kanuniyet kesbedemez. Bir lâyihanın kanuniyet kesbetmesine bu şekilde mâni olmaya, "cep vetosu" derler.

Meclis hali içtimada iken cumhurreisi bir lâyiha üzerinde veto hakkını kullanırsa, her iki meclis bu vetoya rağmen, üçte iki ekseriyetle, lâyihayı kabul etmedikçe kanun halini alamaz.

Her devrede teklif edilen binlerce lâyihadan nisbeten çok azı kanun hükmünü iktisabeder.

Parlâmentonun Tahkikat Salâhiyeti

Meclislerden her ikisinin de tahkikat salâhiyeti vardır. Mevcut encümenlerden biri, veya hususî surette tayin edilen bir encümen bu iş

için kullanılır. Bazan da tahkikatın yapılması için meclisler her iki meclis âzasından müteşekkil "müşterek bir encümen" tayin ederler.

Bu tahkikattan maksad, yeni kanunlar tedvinini icabettiren bazı muayyen şartları tetkik olabilir. Yahut bu tahkikat, icraî veya kazaî kollar mensuplarının vazifelerini ne şekilde yaptıklarını anlama için yapılabilir. Yahut da yapılmasına ihtiyaç bulunan reformlar hakkında halkın alâkasını celbetmek arzu edilir. Bazan Parlâmento, kendi âzaları haricinden mütehassıslar kullanır veya vatandaşlardan bazı hususlar hakkında malûmat vermelerini ister. Bu tahkikat Parlâmentoyu halkın ihtiyaçları ile temas halinde bulundurmağa yardım eder.

Parlâmento âzasının bir çok hizmetler görmeleri istenir. Parlâmento âzası parti teşkilâtı yardımile seçildiği cihetle, ekseriya parti programını takibe gayret eder. Temsilciden kendisini seçen intihap bölgesi ve Devlet halkının menfaatleri için çalışması beklenir; çünkü kendisini temsil etmek üzere seçen ve salâhiyet veren bunlardır. Fakat Temsilci, ayni zamanda millî teşrîî meclis âzası bulunduğundan, bütün millet halkının refah ve ihtiyacını da düşünmek mecburiyetindedir.

Bir tek menfaatleri temsil eden ve bu hususta kendi Parlâmento âzalarını tazyik eden hususî gruplar da vardır. Hem kendi bölgesi ile mensup olduğu Devlete ve kendi memleketinin hususî menfaatlerine hem de bütün millet halkına ayni surette hizmette bulunmak, kanun vâzıları için küçümsenebilecek bir mesele değildir.

VIII

Cumhurreisliği

FEDERAL ANAYASANIN 2 ci maddesi icra salâhiyetini Cumhurreisine bahşeder. Cumhurreisi muavinine, kabine âzalarına veya sair memurlara bu salâhiyeti vermez.

Anayasa kabul edilmeden evvel, bazı devletler icra salâhiyetini bir kaç kişiden mürekkep heyetlere terketmişlerdi. Bu heyetler âzasından hiç birinin diğerinden fazla salâhiyeti yoktu. Anayasa Kongresinde, Benjamin Franklin ayni usulün kabulünde ısrar etti. Delegelerin gözleri önünde misal olarak senelerden beri bir icraî heyet tarafından mükemmel surette idare edilmekte olan İsviçre Cumhuriyeti bulunuyordu. Delegeler ayni zamanda Britanya Kralında bulunan fazla kudretin ne gibi tehlikeler arzettiğini de hatırlıyorlardı. Buna rağmen, delegeler, bütün icra kuvvetini. Birleşik Devletler Cumhurreisi adını alacak bir tek memura bahşetmeğe karar verdiler.

Bundan başka, Cumhurreisile ayni usulde intihap edilecek bir cumhurreisi muavinine de sırf Senatoya reislik vazifesini vermeği kararlaştırdılar. Cumhurreisinin vazifeden affı, ölümü, istifası veya âczi halinde cumhurreisi muavini, cumhurreisliğine geçer. Anayasaya göre, Reisicumhur ve muavininin her ikisi de ölür veya çekilirse, yerine hangi devlet memurunun geçeceğine karar vermek hakkı Parlâmentoya ait bulunmaktadır.

Cumhurreisi, her biri bir kabine âzasının başlığı altındaki icraî dairelerin (Bakanlıklar) ve ayrıca bir çok müstakil teşekküllerin de dahil bulunduğu muazzam bir idare teşkilâtının başında bulunur.

Bu daire ve teşekküller kanalile Anayasa hükümlerini ve Parlâmento tarafından çıkarılan kanunları icra, ve hükûmet işlerini bütün milletin menfaatlerine uygun olarak idare eder.

Cumhurreisi, Washingtonda Beyaz Saray (White House) denilen resmî bir binada ikâmet eder. Bu bina Cumhurreisinin hem ikametgâhının, hem de dairelerinin bulunduğu mahaldir.

Cumhurreisliği makamı için namzedler başlıca siyasî partilerin Kongrelerinde seçilir. Her siyasî parti Kongrenin toplantı yeri olarak bir şehir seçer. Bu kongreler seçim senesinin yaz başlangıcında akdedilir. Her devlet teşekkülü Kongreye delegeler heyeti gönderir.

Kongre, kendi reis ve idarecilerini ve encümenlerini seçip partinin hattı hareket programını kabul ettikten sonra, cumhurreisi ve muavini namzed seçimine hazır olur. Bu sırada Devletlerin ismi okundukça, her Devlet delegasyonu cumhurreisliği için namzedini ileri sürmek hakkını haizdir. Her Devlet delegasyonu namzedinin ismini ileriye sürdükten sonra delegeler istedikleri namzede reylerini verirler. Bu suretle en çok rey alan namzed, müteakıp Kasım ayında yapılacak olan umumî intihapta partinin cumhurreisi namzedi olur.

Philadelphia'daki Anayasa Kongresi, halkın reisicumhur intihabında doğrudan doğruya rey vermesini doğru bulmadığından, Anayasada cumhurreisi seçimi için iki dereceli bir intihap usulü vaz'etmişlerdir.

Kasım seçimlerinde her Devletin rey sahipleri Parlâmentodaki kendi meb'us ve Senato âzası adedine muadil bir adette cumhurreis müntehiplerini seçer. Bu müntehipler siyasî partiler tarafından sırf kendi partilerinin cumhurreis ve muavini namzedine rey vermek maksadile namzed gösterilmişlerdir. 48 Devletin müntehiplerinden müteşekkil bu heyete "Müntehipler Koleji" adı verilmiş ise de, filiyatta bu heyet hiç bir zaman toplanmaz. Çünkü Anayasanın 12 ci eki müntehiplerin rey vermek için kendi Devletleri dahilinde toplanmasını âmirdir. Her Devletin müntehipleri kendi Devletleri dahilinde en çok rey almış bulunan namzede reylerini verirler.

Kasım ayında vukubulan seçimini takibeden 20 Ocak tarihinde, Cumhurreisi (Inauguration) adı verilen bir merasimle resmen vazifesine başlar. Bu merasim esnasında Parlâmento binasına giderek, Birleşik Devletler Başhâkimi huzurunda and içer.

Cumhurreisinin Yemini

"Birleşik Devletler Cumhurreisliği vazifesini sadikane ifa edeceğime ve Birleşik Devletlerin Anayasasını elimden geldiği kadar muhafaza, himaye ve müdafaa eyliyeceğime yemin ederim."

Cumhurreisi ekseriya bütün radyolarla neşredilen bir başlama

nutku da verir. Bunda hükûmetin takibedeceği politikanın ana hatlarını belirtir.

Cumhurreisinin Salâhiyetleri

Anayasa millî hükûmetin icra salâhiyetinin Amerika Birleşik Devletleri Cumhurreisine hukukan bahşedilmiş olduğunu beyan eder. Bütün diğer icraî memurlar cumhurreisine karşı mes'ul olup, icraî vazifelerini ifa etmek hakkını ondan alırlar.

Birleşik Devletler Cumhurreisi Makamı dünyadaki eşlerinin en ehemmiyetli ve en kudretlilerinden biridir. Evvelâ, cumhurreisi "kanunların tamamen icra edilmesine dikkat etmek mecburiyetinde" olup millî hükûmeti tedvir eden gayet vâsi teşkilâtı idare eder. Bu vazifesini ifa için kendisine yalnız icraî bölümü faaliyette bulunduracak salâhiyet değil, ayni zamanda kazaî ve teşriî meselelerde ehemmiyetli salâhiyetler verilmiş bulunmaktadır.

Cumhurreisi ikametgâhi: "Beyaz Saray"

Cumhurreisinin Parlâmentodan geçen herhangi bir kanun lâyihasını veto etmek hakkı vardır. Parlâmento, lâyıhayı her iki meclisin üçte iki ekseriyetile tekrar kabul etmek suretile bu vetoyu hükümsüz hale getirmediği takdirde, lâyiha kanuniyet kesbedemez. Mühim addettiği herhangi millî bir meseyeli tedkik ve karara bağlamak üzere, her iki meclisi bir arada, hususî bir celseye davet etmek hakkı sayesinde, Parlâmento üzerinde tesir icra edebilir. Parlâmentoya gönderdiği senelik ve hususî tebliğatında, halkın ihtiyacı bulunduğuna inandığı kanunların kabulüüü tavsiye edebilir. Ekseriya da resmî nutuklarında Kongreye bilvasıta tavsiyelerde bulunabilir. Cumhurreisi (cumhurreisi muavini müstesna) bütün halk tarafından intihabedilmiş yegâne memur olmak sıfatile, memleketin refahını temine matuf umumî bir program takibi hususunda, millete karşı mes'uldür. Kendi siyasî partisinin lideri sıfatile de, böyle bir programı desteklemelerini Parlâmentodaki parti âzalarından isteyebilir.

Kazaî ve İcraî Salâhiyetler: Münhaller vukubulduğu zaman, cumhurreisi, Yüksek Mahkeme âzaları da dahil olmak üzere, Federal hâkimleri tayin eder. Fakat bu tayinlerin Birleşik Devletler Senatosu tarafından tasdiki lâzımgelir.

Cumhurreisi, vazifeyi suiistimal dolayısile itham hali müstesna, Federal bir kanun hükümlerine riayetsizlikten dolayı mahkûm olan

herhangi bir şahsı tamamen veya şarta bağlı olarak affedebilir. Hapis müddetini kısaltabilir veya bir cürme karşılık verilen para cezasını hafifletebilir. Ölüm cezasının infazını geriye bıraktırabilir.

Cumhurreisinin icraî salâhiyetleri o kadar çoktur ki, hepsini sıralamağa imkân yoktur.

Cumhurreisi Anayasa ile Parlâmento tarafından yapılan kanunlar hükümlerini yerine getirir. Bu vazifesini yaparken müteaddit nizamname, talimatname ve talimat ısdar eder ki bunlara icraî kararnameler denir.

Cumhurreisi, Birleşik Devletler ordu ve donanmasının, ve Birleşik Devletler hizmetine çağırıldıkları zaman da, Devletlerin milis ordularının başkumandanıdır. Bu hüküm tehlike ve harp ânında cumhurreisine büyük salâhiyet bahşeder.

Dış İşlerindeki Salâhiyetler: Birleşik Devletlerin ecnebi devletlerle münasebat mes'uliyeti Cumhurreisine teveccüh eder. Anayasa, kendisine, Senatonun muvafakati şartile, büyük elçiler, elçiler ve konsoloslar tayini, ve ecnebi memleketlerden gönderilen büyük elçilerle sair resmî mümessillerin kabulü hakkını vermiştir. Dışişleri Bakanı ile birlikte, ecnebi devletlerle resmî temasları idare eder. Dışişleri Bakanlığı vasıtasile, memleket haricinde seyahat eden Amerikalı vatandaşların himayesini ve Birleşik Devletler dahilinde seyahat eden ecnebilerin haklarının siyanetini temin eder.

Bu salâhiyeti sayesinde yeni bir devlet veya hükûmeti tanımak veya tanımamak elindedir. Diğer hükûmetlerle muahedeler yapabilir. Bu muahedeler Senatoda mevcut âzanın üçte iki ekseriyetile kabul edildiği takdirde, Birleşik Devletler için lâzımülifa olur. Bundan başka, ecnebi devletlerle, Senatonun tasdikine ihtiyaç olmayan "idarî anlaşmalar" da akdedebilir.

Cumhurreisi Birleşik Devletler kara ve deniz kuvvetlerini dünyanın herhangi bir tarafına sevkedebilir.

Tayinlere ait Salâhiyetler: Cumhurreisi devletin başlıca işlerinden mes'ul bulunan icraî daireler başlarını seçtiği gibi, bir çok kimseleri de mühim Federal hükûmet makamlarına tayin eder.

Bununla beraber, İcraî Daireler emrinde çalışan binlerce memurun, resmî memurların tâbi oldukları usullere göre, seçildiklerini de hatırdan çıkarmamalıdır. Bu tayin usulünde, memurlar, talip oldukları vazifeye ehliyet bakımından, bir imtihan geçirmek mecburiyetindedirler.

İntihap Müddeti — 4 sene.
Tahsisat — Senede 100,000 dolar ve makam tahsisatı.
İntihap zamanı — Her dört senede bir Kasım ayı içinde.
İşe başlama — İntihabı takibeden 20 Ocak tarihi.
İntihap sureti — Müntehipler Koleji" vasıtasile halk tarafından.
İntihap şartları — En az 35 yaşında olmak, Amerikada doğma vatandaş bulunmak ve en aşağı 14 senedenberi Birleşik Devletlerde ikâmet etmek.

Cumhurreisliğini istihlâf. —

1. Cumhurreisi muavini.
2. Temsilciler Meclis Reisi.
3. Senatonun muvakkat reisi.
4. Dışişleri Bakanı.
5. Maliye Bakanı.
6. Savunma Bakanı.
7. Adalet Bakanı.
8. Posta Bakanı.
9. İçişleri Bakanı.
10. Tarım Bakanı.
11. Ticaret Bakanı.
12. Çalışma Bakanı.

Başlıca Salâhiyet ve Vazifesi. — Anayasayı, Parlâmentonun yaptığı kanunları ve muahedeleri tatbik etmek.

Diğer Salâhiyetler. —

1. Kanun lâyihalarını veto etmek.
2. Parlâmentoya tavsiyelerde bulunmak.
3. Parlâmentoyu fevkalâde toplantıya davet etmek.
4. Parlâmentoya tebliğatta bulunmak.
5. Federal hâkimleri tayin etmek.
6. Ecnebi memleketler nezdine siyasî mümessiller tayin etmek.
7. Daireler şefleri ile diğer mühim memurları tayin etmek.
8. Suçluları affetmek.
9. Ecnebi devletlerle resmî münasebetlerde bulunmak.
10. Silâhlı kuvvetlerin başkumandanlığı vazifesini görmek.

IX

Hükûmetin İcraî Daireleri (Bakanlıklar)

PARLÂMENTO FEDERAL Kanunların icra ve infazında, Cumhurreisine yardım etmek üzere, zaman zaman İcraî Daireler teşkil eylemiş ve bu dairelerin şeflerinin Cumhurreisi tarafından tayin edileceği ve Senato tarafından bu tayinin tasdik edileceği hükmünü vaz'etmiştir. Daireler şefleri "Cumhurreisliği Kabinesi" adı altında bir heyet teşkil ederler.

George Washington, ilk Cumhurreisliği devresinde yalnız dört kabine âzası tayin etmişti. Hükûmet servisleri fazlalaşınca, Parlâmento yeni Daireler teşkiline cevaz verdi. 1 Ocak 1949 tarihinde aşağıda gösterildiği şekilde, 9 Bakanlık bulunmakta idi:

Daire	*Şefi*	*Kanunla teşkil senesi*
1. Dışişleri	Dışişleri Bakanı	1789
2. Hazine	Maliye Bakanı	1789
3. Savunma	Savunma Bakanı	[1]1947
4. Adalet	Adâlet Bakanı	1789
5. Posta	Posta Umum Müdürü	1794
6. İçişleri	İçişleri Bakanı	1849
7. Tarım	Tarım Bakanı	1889
8. Ticaret	Ticaret Bakanı	[2]1903
9. Çalışma	Çalışma Bakanı	1913

[1]Temmuz 1947 de, 253 numaralı kanunla Parlâmento, Millî Askerî İdareyi vücuda getirmek suretile, Harbiye ve Bahriye Bakanlıklarını birleştirdi. Bu idarenin başında Savunma Bakanı bulunmaktadır. Bu teşkilât içinde, ordu, donanma, hava kuvvetleri ve millî korunma ile alâkalı sair daireler de bulunmaktadır.

[2]Ticaret ve Çalışma Bakanlığı 1903 de teşkil edilmiş, 1913 de ise ayrı iki Bakanlık haline konulmuştur.

Kabine

Kabine, Cumhurreisinin Müşavirler Heyetidir. Bu heyetin her âzası İcraî Dairelerden birinin başı olup tayinleri Cumhurreisi tarafından yapılır, ve ancak ona karşı mes'ûldürler. Buna mukabil Cumhurreisi de tayin etmiş olduğu bu şahıslar ve bunlara bağlı dairelerin yaptıkları işler dolayısile millete karşı mes'ûl durumdadır. Vazife müddetleri tamamile Cumhurreisinin arzusuna bağlı bir keyfiyettir. Cumhurreisi istediği zamanda, Bakanları içtimaa davet ettiği gibi, istediği zaman da kendi işlerine ait meseleler hakkında Bakanlarla teker teker istişare eder. Kabine içtimaları gizli celse olarak yapılır ve umuma açık değildir.

Anayasa, cumhurreisinin kabinesi hakkında sarih bir hüküm vaz'etmiş değildir. Yalnız "Cumhurreisinin kendi vazifelerine ait herhangi bir iş hakkında her İcrai Dairenin başından yazılı mütalea isteyebileceğini" âmirdir. Fakat bu İcraî Daireleri tesbit edip, vazifelerini bildirmemektedir. Kabine halihazırda hükûmet teşkilâtının bir parçası olarak telâkki edilmektedir. Kanun, Kabine âzaları için hususî vasıflar vaz'eylememiştir.

Her kabine âzasının Bakanlığına ait işleri görebilmesi için, Cumhurreisi tarafından verilmiş salâhiyeti vardır. Federal hükûmetin bir memuru sıfatile, vazifesi memleketin her tarafına şamil olup bir çok muavin ve müşavirleri vardır. Başı bulunduğu Bakanlık müteaddit şube, büro, daire ve servislere ayrılmış olup, işlerinin muhtelif kısımları bu bölümler vasıtasile görülür. Bakanlıklarda bu bölümlerden yüzlerce bulunur. Bakanlıkların teşkilât ve vazifeleri birbirlerinden farklı olduğu cihetle, bunları teker teker gözden geçirmek icabeder.

Dışişleri Bakanlığı

Dışişleri Bakanı ehemmiyet itibarile Cumhurreisi ve muavininden sonra gelen bir memurdur. Dış işlerine ait meselelerde Cumhurreisinin müşaviridir.

Dışişleri Bakanlığının vazifeleri şunlardır:

Birleşik Devletlerle ecnebi memleketler arasında dostane münasebetleri idame etmek.

Haricî ticareti tanzim etmek.

Hariçteki Amerika vatandaşlarile mülklerini himaye etmek.

Bu vazifeleri ifa ederken Bakanlık:

Büyük elçiler, elçiler ve konsolosluk memurlarının dahil bulunduğu Dışişleri servisine nezaret eder. Ecnebi hükûmetlerle teması idame ettiren ve memleket haricindeki Amerikalı vatandaşlarla bunların hak ve menfaatlerini himaye eden bu servistir.

Ecnebi memleketlerle muahedeler ve sair anlaşmaların yapılmasına ve bunların tatbik edilmesine yardım eder.

Dış memleketlere seyahat etmek isteyen Birleşik Devletler vatandaşlarına pasaport verir.

Yeni teşekkül eden bir ecnebi hükûmetin Birleşik Devletler Hükûmeti tarafından kabul edilip edilmeyeceğine karar verilmesinde yardım eder.

Yabancı memleketlerin iktisadî, siyasî ve içtimaî vaziyetleri hakkında malûmat toplar.

Yabancı memleketlerdeki konsolosluk memurları, Birleşik Devletlere muhaceret veya sair suretlerle gelmek isteyen yabancı devletler vatandaşlarının müracaatlerini tetkik eder, durumlarını muhaceret kanunlarına uygun bulursa, kendilerine lâzımgelen vizeyi verir.

Bu vazifelerine ilâveten, Dışişleri Bakanlığı bütün Federal kanunları, Birleşik Amerika ile yabancı devletler arasında akdedilen muahedelerle bazı resmî evrakı neşreder.

Maliye Bakanlığı

Maliye Bakanlığının vazifeleri şunlardır:

Birleşik Devletler Hükûmetinin malî işlerini idare etmek.

Hükûmetin gelirini korumak ve fazlalaştırmak çarelerini bulmak.

Amerikan parasının iştira kudretile Federal Hükûmetin itibarını muhafaza etmek.

Bu gayeleri yerine getirmek için Hazine Bakanlığınca yapılan işlerden bazıları şunlardır:

Hükûmet namına vergileri toplar.

Birleşik Devletler Hükûmetinin müdafaası, dış memleketlere yardım veya dahilî işler için lâzımgeldikçe para istikraz eder. (Bu istikraz, faizli bonolarla umumiyet itibarile Amerika vatandaşlarile müesseselerinden yapılır.)

Kanunun emrettiği şekilde hükûmetin bütün sened ve borçlarını öder.

Gerek Parlâmentoya, gerek Cumhurreisine hükûmetin malî durumu hakkında rapor verir.

Sikke, kâğıt para, tahvilât ve posta pulları basılmasına nezaret eder.

Kaçakçılığa mâni olmak ve gemilere yardım etmek maksat-

larile sahil muhafaza birliği vasıtasile sahillerde karakol vazifesini ifa eder.

Hükûmet emval ve levazımatının alınıp dağılmasına nezaret eder.

Devletlerarası ve haricî ticaret bakımından alkol ve uyuşturucu maddeler satışını tanzim eder.

Gizli servisi idare eder.

Savunma Bakanlığı

Bu Bakanlık milletin emniyetinden mes'ûl olmak üzere son zamanda teşkil olunmuş yeni servistir. Bu Bakanlığa eskiden birer müstakil Bakanlık olan Ordu ve Donanma Dairelerile yeni vücuda getirilen Hava Kuvvetleri Dairesi bağlıdır. Memleketin müdafaasına ait herhangi bir mesele bu Bakanlığın vazifeleri arasına girer. 253 numaralı kanun Bakanlığın vazife ve mes'ûliyetlerini şöyle gösterir:

"Birleşik Devletlerin gelecekteki emniyeti için toplu bir program hazırlamak; millî emniyete müteallik hususatta hükûmetin daire ve servisleri için politika ve usullerin birleştirilmesini temin etmek; bağlı muharebe ve hizmet birliklerile beraber ordu, donanma (deniz tayyareciliği ve Birleşik Devletler deniz silâhlı kuvvetleri dahil) ve hava kuvvetlerinden mürekkep üç askerî daire vücuda getirmek; bu dairelerin sivil bir idare altında salâhiyetli bir tarzda, fakat birleştirilmeden koordine edilmesini temin etmek; silâhlı kuvvetlerin müessir ve stratejik bir surette sevk ve idaresini, Birleşmiş bir kumanda altında hareket etmelerini ve kara, deniz, hava kuvvetlerinden müteşekkil tesirli bir birlik haline gelmelerini temin etmek.

Ordu Dairesi

Millî askerî teşkilâtın bir parçası olmak sıfatile, ordu dairesinin birinci vazifesi Birleşik Devletler arazisi ile tâbi yerlerin müdafaasında gereken kara harekâtı için silâhlı askerî bir kuvveti, teşkil, teçhiz, tâlim ve idare etmektir. Sulh zamanında milleti korumağa hazır muvazzaf bir ordu bulundurduğu gibi, Birleşik Devletler Ordusuna yardımcı olarak Yedek Subay Tâlim Birliği, Millî Muhafaza Birliği ve teşkilâtlandırılmış ihtiyat birliklerinden mürekkep sivil teşekkülleri de idare ettirir. Bu teşekküller harp ânında derhal tevsi edilip hazır bir vaziyette bulundurulur. Dairenin vazifeleri beş türlüdür: idarî, lojistik, teknik, taktik ve stratejik. Son ikisi yalnız sulh zamanında tâlim ve plânlamayı icabettirir. Dairenin diğer mes'ûliyetleri silâhların, malzemenin ve harp usûl ve kaidelerinin ıslâhı, New York civarında West Point'da kâin

Harp Akademisinin idaresi, Kansas'da Fort Leavenworth Genel Kurmay Kolejinin ve subaylarla erlere mahsus diğer mekteplerin emir ve kumandası; Birleşik Devletler Cumhurreisi tarafından emredildiği zaman zaptedilen veya düşman tarafından terkedilmiş arazinin işgal ve idaresi, Savunma Bakanı tarafından verilen talimata göre, donanma ve hava kuvvetleri ile alâkalı işlerde işbirliği yapmaktır.

Ordu dairesi ayni zamanda liman ve nehirlerin imâr ve ıslâhına nezaret eder, Birleşik Devletlerle Alaska, Hawaii ve Puerto Rico dahilindeki bütün kabili seyrüsefer suların kullanılma tarzını tanzim eder, seller, mühim dahilî kargaşalıklar ve diğer âcil vak'alarda sivil makamlara yardım eder, kanal mıntakası hükûmetin kontrolu da dahil olmak üzere, Panama Kanalını işletir.

Donanma Dairesi

Donanma Dairesinin başlıca gayesi Birleşik Devletlerin müdafaası için harp gemileri bulundurmaktır. Donanma, Başkumandan olan Cumhurreisinin vereceği herhangi bir emri yerine getirmek üzere daimî surette hazır bulunmak mecburiyetindedir. Bu daire ayni zamanda Birleşik Devletlerin hariçteki topraklarının ve Birleşik Devletler ticaretinin muhafazasından da mesuldür.

Bu vazifeleri yaparken donanma dairesi:

Birleşik Devletlerin deniz kuvvetlerini tensik, tâlim ve terbiyesine nezaret eder. Harp gemileri, tersaneler ve deniz üsleri meydana getirir ve bunları teçhiz eder.

Maryland'da kâin Annapolis Birleşik Devletler Deniz Akademisini, Rhode Island'da bulunan Newport Deniz Harp Kolejile deniz subay ve erleri yetiştiren diğer mektepleri idare eder. Bundan başka, personelin ve gemilerin müessir bir halde bulunmasını temin maksadile deniz manevralarını ve topçu tâlimlerini idare eder.

Gerek karada, gerek denizde daima hizmete hazır deniz silâhlı erleri birliği bulundurur.

Denizde bulunan bütün gemilerle kara istasyonları arasında bir radyo irtibatı temin eder, denizde ve havada seyrüsefere yardım etmek maksadile harita ve krokiler temin eyler ve deniz malzemesinin ıslâhı için araştırma lâboratuvarları idare eder.

Deniz rasadhanesi vasıtasile bütün memleket için saat âyarı temin ettiği gibi, gemi ve tayyarelerin seyrüsefer aletlerinin doğruluğunu kontrol eder.

Hava Kuvvetleri Dairesi

Hava Kuvvetleri Dairesi, icabında çabuk ve devamlı hava muharebe harekâtının temini maksadile hava muharebe ve hizmet birliklerinin teşkilât, tâlim ve terbiye ve teçhizatından mes'ûldür. Bu daire bilhassa Birleşik Devletlerin hava akınlarına karşı müdafaasından mesuldür. Vazifesi umumî hava üstünlüğünü devamlı olarak idame etmek, düşman hava kuvvetlerini yenmek, hayatî bölgeleri kontrol etmek ve umumiyet itibarile mahallî hava üstünlüğünü tesis etmektir. Bu daire stratejik hava muharebesinden sorumludur.

Silâhlı kuvvetler için hava nakliyatını temin eder; havadan yapılan nakliyatı destekleme, hava harekâtında ikmâl işleri, hava fotoğrafçılığı, taktik, keşif ve düşman kara kuvvetlerini tâciz etme ve muhaberesini sekteye uğratma işleri de dahil olmak üzere orduya muharebe ve lojistik bakımlarından sıkı bir hava desteği vazifesini ifa eder. Harita işleri için hava fotoğrafları temin eder. Dünyaya şamil bir hava kurtarma servisi bulundurur.

Hava kuvvetlerinin bundan başka diğer servislerle işbirliği bakımından hususî vazifeleri de vardır: hava harekâtı vasıtasile düşman deniz kuvvetlerini önlemek, denizaltılara karşı harekâtta bulunmak, gemileri korumak ve havadan mayn dökme harekâtını düzenlemek.

Hava Üniversitesi, Hava Teknoloji Enstitüsü, Hava Tıp Mektebi ile subaylar ve erlerin yetiştirilmesine mahsus sair mektepleri idare eder.

Adâlet Bakanlığı

Baş Müddeiumumî Adâlet Bakanlığının başıdır, ve bu sıfatla da millî hükûmetin en büyük Adliye memurudur. Hukukî işlerde umumiyet itibarile Birleşik Devletleri temsil eder. Cumhurreisi veya İcraî Daireler şefleri tarafından istendiği takdirde mütaleasını beyan eder. Baş Müddeiumuminin dairesinden ekseriyetle yeni ve bilhassa güç meselelere dair kanunların tanzimi için istifade olunur.

Baş Hukuk Müşaviri, Baş Müddeiumuminin muavini olup onun talimatı dahilinde hareket eder. Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinde hükûmeti temsil eder. Hükûmetin alâkadar bulunduğu bütün istinaf işlerini nezareti altında bulunur. Hükûmet namına gerek istinaf mahkemelerinde, gerek Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinde yapılacak istinaf taleplerinin Hukuk Müşaviri tarafından tasdiki lâzımgelir.

Federal Tetkikat Bürosu bu Bakanlığın bir şubesidir. Vazifesi Federal kanunlar aleyhine yapılan suçları tahkik etmek ve suçluları yakalamaktır.

Adâlet Bakanlığının başlıca hedefleri şunlardır:

Federal hukukun en müessir bir surette tatbikini temin.

Birleşik Devletler hukukunu himaye.

Memleket dahilindeki bütün adalet cihazlarile teşriki mesai. Bu hizmetleri yerine getirirken Bakanlık:

Birleşik Devletler yüksek mahkemesinde ve diğer Federal mahkemelerde hükûmet namına davaları takibeder.

Birleşik Devletler dahilindeki bölge müddeiumumilerini ve icra memurlarını kontrol ve idare eder.

Federal kanunları ihlâl edenler hakkında tahkikat ve takibatta bulunur.

Federal hapishanelerle diğer ceza müesseselerine nezaret eder. Meşrûten tahliye, tecil ve af hakkındaki istidaları tetkik edip bu hususta Cumhurreisine rapor verir.

Muhakeme usulleri hükümlerinin hazırlanmasına yardım eder.

Cumhurreisi veya icraî daireler şefleri tarafından talep vukuunda hukukî meseleler hakkında mütalea beyan eder.

Birleşik Devletler Anayasası ve kanunlarile teminat altına alınmış bulunan medenî hakların istimalinde millet ferdlerini korumak vazifesini yüklenir.

Birleşik Devletlerin muhaceret ve vatandaşlık kanunlarının hükümlerini yürütür.

Posta Bakanlığı

Posta Bakanlığının en esaslı gayesi posta servisi vasıtasile ucuz ve elverişli umumî bir muhabere sistemini idame ettirmektir. Posta Umum Müdürü veya bakanı bu dairenin şefidir. Bakanın bir çok yardımcıları vardır. Bu daire:

Birleşik Devletler dahilinde müraselâtı alır ve dağıtır. Müraselâtın demiryolları, vapurlar, tayyare ve sair nakil vasıtaları ile taşınması işine nezaret eder.

Bütün memlekette posta merkezlerini idare eder.

Birleşik Devletler dahilindeki bütün posta teşkilâtile bunların işlerini takip ve teftiş eder.

Halk için posta biriktirme servisi, taahhütlü müraselât, paket postası ve para havalesi gibi işleri yapar.

Cumhurreisinin muvafakatile ecnebi hükûmetlerle posta anlaşmaları akdeder,

İçişleri Bakanlığı

İçişleri Bakanlığının esaslı gayesi dahilî refah seviyesini yükseltmek ve memleketin tabiî menbalarını muhafaza ve inkişaf ettirmektir. Bu menbalara hem tabiî servet, hem de insan kudreti dahildir. Vazifelerinin ifası sırasında Bakanlık:

Otlak olarak ayrılmış yerler de dahil, bütün umumî araziyi kontrol eder.

Petrol, kömür, tabiî gaz, su kudreti ve maden istihsalâtı noktasından Birleşik Devletlerin tabiî kaynak ve mahsullerini tetkik eder.

Arazinin sulanma işlerine ve su menbalarına nezaret eder; sulama projelerinin tatbik edilip işletilmeğe konulmasına dair olan arazi ıslahı kanunları için ayrılan tahsisatın sarfını kontrol eder.

Madenlerde vukua gelen kazaları tahkik eder; kazaları ve israfı önleme usullerini araştırır.

400,000 e yakın olan Birleşik Devletler, Amerikali yerli vatandaşların, sıhhat, refah ve terbiyesine nezaret eder. Av ve balık avı hakkındaki Federal Kanunları (gerek maişet, gerek eğlence için) tatbik eder ve memleketin, balık ve yabanî hayvan menbalarını korur.

Birleşik Devletlerin millî parklarına nezaret eder; bunların tabiî güzelliklerini muhafaza edip Amerikan halkına eğlence yeri olarak tahsis eder.

Puerto Rico ve Virgin Island hükûmetlerinin idaresinden mes'ûl olduğu gibi Hawaii ve Alaska'nın idaresine ait bazı salâhiyetleri de kullanır. Alaska'daki demiryollarını işletir.

Tarım Bakanlığı

Bu Bakanlığın mes'ûliyetleri, memleketin yiyecek istihsalâtı ve umumiyetle çiftlikler randımanı ile çiftçinin refahını temine matuftur. Mahsulâtın verimini, talebe göre ayarlamak gayesile tedvin olunan kanunları tatbik ile mükelleftir. Bu suretle fiatlari yükselten ve müstehliki zarara sokan fazlalıklar ile noksanlıkların önüne geçer. Vazifelerini yerine getirirken Tarım Bakanlığı:

Memleket çiftliklerinin münbitleştirmek üzere toprağı kuvvetlendirme usulleri ile münavebe usulünü teşvik eder.

Memleketin et ve süt mahsullerini ıslah etmek için daha iyi hayvan yetiştirmek işini teşvik eder.

Çiftlik binaları, makinaları ve su menbaları hakkında çiftçilere öğütler verir.

Çiftlik mahsullerinin mevcudu, piyasa hareketleri ve fiatları hakkında raporlar neşreder, ve bu suretle çiftçilerin bilgili bir surette mallarını satmalarına yardım eyler.

Hayvan ve nebat hastalıkları ile haşerata karşı mücadelede bulunur.

Millî ormanlara nezaret etmek suretile memleketin kereste ihtiyacını korur.

Ziraat için tam ve koordine bir kredi sistemi kurar:

Ayrıca çiftçilerin kooperatif satış, satın alma işleri ve servis teşekkülleri için kredi kolaylıkları temin eder.

Köy elektrik tesisatının vücuda getirilmesi için ikrazatta bulunur.

Ticaret Bakanlığı

Bu Bakanlığın vazifeleri memleketin dış ve iç ticaretinin, madenciliğinin, sanayiinin, gemiciliğinin, balık sanayiinin ve Birleşik Devletler nakliyat sisteminin teşvik ve inkişaf ettirilmesidir. Bakanlığın büro ve daireleri geniş sahada faaliyette bulunurlar.

Dış ve İç Ticaret Bürosu istihsal ve tevzii işlerini tetkik eder. Hariç ve dahilde ticareti teşvik ve himaye eder. Ticaret erbabına en son ticarî haberleri verebilmek üzere, Birleşik Devletlerin mühim merkezlerinde şubeler bulundurur. Bu büro iş adamının hükûmet nezdinde bir mümessilidir.

Sahiller ve Jeodetik Sürvey Ofisi Amerika sahilleri ile med ve cezir hâdisesile alâkalı nehirler üzerinde topoğrafya tetkikatı yaparak gemileri korumak maksadile med ve cezir hâdiseleri ve cereyanlar hakkında raporlar neşreder.

Nüfus Sayım Bürosu memleket nüfusunu her on senede bir sayar. Ayni zamanda mütemadî surette başka istatistik malûmatı toplar ve büyük ticarî kıymeti haiz bulunan, sanayie ve diğer mevzulara ait sayımlar yapar.

Patent Ofisi ihtiraata mahsus patentler verir; alâmeti fârika ve ticarî etiketleri kaydeder.

Millî ölçüler Bürosu, alıcılara tam ölçü ve âyarlar temin etmek ve onları sahtekârlıktan korumak maksadile resmî âyar ve ölçüler tesbit eyler. Bu Büro ayni zamanda, evsafına uygun olmasını temin için, bir çok eşyanın tahlillerini yapar.

İç sular İdaresi, Birleşik Devletlerin iç sular nakliyatını, Mississippi nehri üzerindeki mavna nakliyatını idare eder.

Hava Bürosu memleketin her tarafındaki şubeleri vasıtasile hava tahmin raporları, fırtına, soğuk dalgası, don, orman yangını ve sel ihtimallerini evvelden ihbar eder. Bu günlük raporlar ticaret, sanayî ve halk için çok ehemmiyeti haizdir.

Sivil havacılık idaresi, sivil havacılığın ve hava ticaretinin inkişafını teşvik eder; hava seyrüseferinin korunması için gereken hükümleri vaz'eyler.

Çalışma Bakanlığı

Bu bakanlığın vazifesi, "Birleşik Devletler işçilerinin refahını temin ve yükseltmek, çalışma şartlarını ıslah etmek ve işçilerin kârlı işler bulmak hususundaki imkânlarını arttırmaktır." Bu vazifeyi ifa ederken Bakanlık:

İş meselelerine ve bilhassa patronlarla münasebet, ücret ve iş saatleri ve işçinin refahını temin usullerine dair malûmat toplar.

İşçilerle iş verenler arasındaki ihtilâfların sulh yolile halline yardım eder.

Sanayide çalışan kadınların durumile alâkalı bütün meselelere dair raporlar neşreder.

İşçilerin sıhhat ve emniyetini korumak için bütün memlekete şamil daha iyi çalışma şartları temin etmeğe yardım eder.

Hükûmete ait bir çok malzemenin imâlinde tatbik edilen muayyen iş saatleri, ücretler ve çalışma saatlerini tesbit eyler.

Düşük ücretler ve uzun mesai saatlerini menetmek üzere kanunî hudutlar tayin eder.

X

Müstakil Daireler

HÜKÛMETİN İCRAÎ Daireleri yanında Federal kanunları kısmen tatbik etmek salâhiyetini haiz bir çok hükûmet uzuvları bulunur. Bunlara müstakil daire veya ofisler namı verilir. Çünkü bu ofisler icraî dairelerin bir parçası olmadıkları gibi onlara karşı mes'ûl de değillerdir. Bazıları, kanunlarla kendilerine verilen işlerin mahiyeti İcraî Dairelerinkinden tamamile ayrı olduğu cihetle müstakil uzuvlar halinde teşekkül etmişlerdir; bazıları ise mahkemelere benzerler. (hususî bir kanunu tefsir veya tatbik etmek ve hususî bazı hâdiseler hakkında tahkikat yapıp rapor vermek üzere kurulmuşlardır); bazıları ise bilcümle İcraî Daireler için bazı hususî işler görürler. Bu daireler muhtelif hizmetlerde bulunurlar. Bunları izah için aşağıdaki misaller kâfi gelecektir:

Resmî Memurlar Komisyonu 65 sene evvel, hükûmet vazifelerini politik kontroldan kurtarmak ve hükûmet hizmetleri için bir liyâkat sistemi kurmak için meydana getirilmiştir. 1700 den fazla çeşitli memuriyetler için tam vasıfları haiz kimselerin seçilmesine yardım maksadile müsabaka imtihanları yapar. Bu imtihanlar bütün Birleşik Devletler dahilinde yüzlerce merkezlerde yapılır. Gün geçtikçe bir çok hükûmet vazifeleri daha "Resmî Memurlar Komisyonu" nun murakabesine tevdi edilmektedir. Bu suretle hükûmette vazife almadan evvel bir kimsenin imtihanla ehliyetini isbat etmesi lâzımgelmektedir. Resmî memurlar statüsü vazife emniyeti ve ilerleme usulü tesbit etmek sure-

tile ehliyetli kimselerin hükûmet hizmetinde kariyer yapmalarını teşvik eder.

Umumî Muhasebe Ofisi: Birleşik Devletler Başmuhasibi tarafından idare olunan bu ofis, İcraî Dairelerden ayrı olarak, Federal Hükûmetin matlubatı veya Federal Hükûmetten talep edilen meblâğlar ve Hükûmetin alâkadar bulunduğu bütün para hesapları hakkındaki ihtilâflı meseleleri halleder. Bundan başka, umumî tahsisatın kanuna uygun bir surette sarfını temin için, bütün Federal sarfiyat ve tahsilât memurlarının hesaplarını teftiş ve kontrol eder.

Devletlerarası Ticaret Komisyonu. (demiryolları, gemiler, otobüsler, kamyonlar ve petrol akıtmağa mahsus borular gibi) umumî nakil vasıtalarile yapılan Devletlerarası ticarette usul ve fiyat tarifeleri tanzim eder; ayni zamanda umumî nakil vasıtalarının esham ve tahvilât satışı suretile para temin etme usullerini kontrol eder ve demiryollarile umumî motörlü vasıtaların emniyeti için hazırlanan kanunları tatbik eder.

Federal Ticaret Komisyonu. Ticarî yolsuzluklar ve haksız muamele ve usulleri tahkik ve bunlara mâni olmak vazifesile mükelleftir. Bu gibi haksız muameleler hakkında vatandaşlar tarafından ihbar vukuunda tahkikat yapar ve şikâyetleri açıklayarak tarafları dinler.

Eski Muharipler İdaresi. Malûl muharipler için hastahaneler tesis ve idare etmek ve eski muhariplerle bunlara muhtaç kimselere muhtelif şekillerde yardımlarda bulunmakla mükelleftir. Amerikalı eski muharipler için tekaüdiyeler, tahsil yardımları, harp sigortası, millî hizmet, hayat sigortası, tazminat ve sair maddî menfaatler temin eder.

Tahvilât ve Borsa Komisyonu. Esham ve tahvilât satın alan para sahiplerini korumak maksadile vücuda getirilmiştir. Tatbikile mükellef olduğu kanunlar, esham ve tahvilât satmak suretile para elde etmek isteyen kumpanyaların karşılıkları ve durumları hakkında hakikî ve doğru malûmat vermesini âmirdir. Komisyon tahvilât satışında yapılan sahtekârlığı önlemek ve cezalandırmağa salâhiyetlidir. Komisyon bundan başka, esham ve tahvilâtın satıldığı borsaların muamelerini tanzime ve esham ve tahvilât alan ve satan kimselerin hileli usullerine mâni olmakla mükelleftir.

Birleşik Devletler Deniz Ticareti Komisyonu. Birleşik Devletler için kuvvetli bir deniz ticaret filosu bulundurmak ve bunu idame ettirmek ile mükelleftir. Memleketin denizden yapılan ticaretini de inkişaf ettirmek de onun vazifesidir. Bundan başka bu komisyon, deniz ticaret filosunun harp zamanında donanmaya yardımcı olarak hazırlanmasına da nezaret eder.

Federal Emniyet Ofisi. Umumî refah seviyesi ile alâkadar bulunan bir çok dairelerin işlerini murakabe eden istişarî bir heyettir. Bu büyük

dairenin umumî gayesi sosyal ve ekonomik emniyeti, tâlim ve terbiye fırsatlarını ve vatandaşların sıhhatlerini sağlamaktır.

Birleşik Devletler Eğitim Ofisi. Birleşik Devletler dahilinde ve hariçte eğitim meseleleri hakkında hususî tetkikat ve tetebbuatta bulunur. Mekteplerin idaresi ve halkın tahsil ve terbiyesi için bulunan yeni ve ıslah edilmiş usullere dair resmî mahallî mekteplerle devlet müesseselerine tavsiyelerde bulunan bir çok kıymetli rapor ve bültenler neşreder. Eğitim usullerini ıslah için işbirliği yapmağa hazır olan devletler hükûmetlerine Federal Hükûmet bütçesinden para yardımı yapılmasını etmin eder.

Birleşik Devletler Umumî Sağlık Servisi. Bir çok hastahaneler işletir. Sıhhate müteallik kanunları ve karantina nizamnamelerini tatbik eder, bulaşıcı hastalıklarla mücadele eder ve virüs ve serumların satışını tanzim eyler. Birleşik Devletler arazisine girmek üzere müracaat eden bütün ecnebileri sıhhatça muayene eder. Bulaşıcı hastalıkların sebepleri ve tedavi usullerini tedkik eder, bir çok kıymetli rapor ve bültenler neşreder, halkın sıhhatini düzeltip korumak için diğer bir çok hizmetlerde bulunur.

Sosyal Emniyet İdaresi. Ticaret ve sanayi işçileri için yaşlılık sigortası temin eder; amele için işsizlik tazminatı temin, muhtaç halde bulunan yaşlılar, körler ve küçük çocuklara muavenet hususunda Devletlere yardımda bulunur.

Sosyal emniyet plânı hükümleri dahilinde işten çekildikleri zaman, bu sigorta plânına dahil amelelere veya bunların dul ve yetimlerine aylık tediyelerde bulunur. Bundan başka, Devletlerin işsizlik tazminatı olarak yaptıkları haftalık masrafların bir kısmını da öder.

Gıda ve Eczaî Tıbbiye İdaresi. Halkı karışık ve muzır maddelerden korumak maksadile bir çok neviden yiyecek ve ilâçları muayene eder ve satışına izin verir.

Bu dairelere ilâveten halk için bir çok esaslı ve kıymetli hizmetlerde bulunan diğer servisler de vardır.

XI

Federâl Kaza

Federâl Hükûmetin üçüncü bölümü olan kaza kuvveti Federâl mahkemelerden müteşekkil olup Federâl kanunları izah ve tefsir, muhtelif devletlere mensup vatandaşlar arasındaki ihtilâfları ve davaları hal, kanuna aykırı bazı hareketleri cezalandırmak vazifesile mükelleftir.

Bir kanunu yaparken Parlâmento vâzıı kanunun umumî maksadını sarahaten ifade edebilir. Fakat ekseriya bu kanunun muayyen bir vak'aya tatbikinde sarahat bulunmayabilir. Bundan dolayı kanun yürütülürken tefsir de edilmek lâzımgelir. Umumiyet itibarile böyle bir tefsir bir Federâl mahkeme huzuruna (örnek bir hâdise şeklinde) sevkedilen bir dava münasebetile meydana gelir. Federâl mahkeme reisinin bu hususdaki kararı yalnız o muayyen hâdise için muteber olacak bir hükümden daha şümullü bir mahiyettedir. Böyle hallerde hâkim kanunları tefsir suretile kaza kuvvetinin en mühim vazifesini ifa eder. Mahkemelerin tefsir salâhiyetleri ecnebi devletlerle yapılan muahade ve anlaşmalara ve hattâ memleketin en büyük kanunu olan Anayasaya da şamildir.

Federâl mahkemelerin başka bir çok vazifeleri de vardır.

Birleşik Devletler dahilinde herhangi bir şahıs bir Federâl kanuna aykırı hareket etmekten zan altına alındığı takdirde, suçlu olup olmadığına karar verilmek maksadile muhakemesi yapılmak üzere Federâl mahkemelerden birine sevk olunur. Böyle bir karar verilmek için davaya taallûk eden delil ve vâkıaları esaslı surette tetkik edip, isbat edilen hususlara, vâzıı kanunun asil ve hakikî maksadlarına uygun

şekilde, kanunu tatbik etmek lâzımgelir. Bu da "herkes için müsavi adalet" prensipine uygun düşmektedir.

Devletlerin, aralarında çıkan ihtilâflarda hakem vazifesini görmek üzere Federâl mahkemelere ihtiyaçları vardır. Bir Devlet vatandaşının diğer bir Devlet vatandaşı ile hukukî bir ihtilâfı olduğu takdirde de, bunu Federâl mahkemede hal ve fasleder.

Anayasa Federâl hükûmetin teşrii ve icraî bölümlerine bir çok ağır vazifeler yüklemiştir. Mahkemeler bu bölümlerden her ikisinin kendilerine Federâl Anayasa vasıtasile halk tarafından verilen salâhiyetler hududunu aşıp aşmadığını kontrol eder.

Anayasa bazı salâhiyetleri Federâl Hükûmete vermiş, bazılarını ise devletlere hasreylemiştir. Millî hükûmetin veya devletler hükûmetlerinin arada sırada hakikî salâhiyetlerini aşıp aşmadığına karar vermek üzere Federâl kaza kuvvetine ihtiyaç hâsıl olur.

Yüksek Mahkeme

Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi Anayasa ile tesis olunan yegâne Federâl mahkemedir. Anayasada tadilât yapılmadan ilga olunamaz. Bu mahkeme devletin en yüksek adâlet divanıdır. Kararları kat'î ve nihaîdir. Kararlarına karşı itiraz edilecek başka bir mahkeme mevcut değildir. Yüksek Mahkemeyi vücuda getiren Parlâmento olmamakla beraber, bu mahkemenin teşkilât ve vazifeleri hakkında kanunlar tedvinine salâhiyetlidir. Parlâmento, zaman zaman mahkemenin kaç hâkimi bulunacağına ve maaşları mikdarının tesbitine karar verir. (münhaller vukuunda) Cumhurreisi tarafından Yüksek Mahkeme hâkimliğine seçilen kimselerin tayininin Senato tarafından tasdiki lâzımdır. Bazı hudutlar dahilinde Parlâmento Yüksek Mahkemede hangi davalarının görülebileceğine de karar verir. Bunnula beraber Parlâmento, Yüksek Mahkemeye Anayasa tarafından bahşedilen salâhiyetleri değiştiremez.

İkinci Derecedeki Federâl Mahkemeler

Anayasa diğer Federâl mahkemeler hususunda Parlâmentoya geniş salâhiyetler vermiştir. Parlâmento yeniden Federâl mahkemeler veya hâkimlikler tesisi ve her nevi Federâl mahkemenin ne gibi davalara bakabileceği hususlarında karar verebilir. Yüksek Mahkemeden maada herhangi Federâl bir mahkemeyi değiştirir veya ilga edebilir.

Parlâmento, azamî adette dava görmek ve dolayısile Yüksek Mahkemenin iş yükünü hafifletmek maksadile iki türlü Federâl mahkeme tesis eylemiştir. Memleket on kazaî daireye ayrılmıştır. Her dairede, bir Daire İstinaf Mahkemesi — iki türlü mahkemenin en büyüğü — ve bir çok da Mıntaka Mahkemeleri bulunur. Mıntaka mahkemelerinin adedi yüzü bulmaktadır.

Müstakil bir kazaî daire telâkki edilen District of Columbia'da (devlet merkezinin bulunduğu Vaşington şehri ve civarı) ayrıca bir Birleşik Devletler İstinaf Mahkemesi mevcuttur.

Kanuna göre Federâl davaların çoğunun evvelâ mıntaka mahkemelerinde görülmesi icabeder. Bazı şartlar altında, bir davada taraflar aşağı mahkemenin kararından memnun olmadıkları takdirde daha yüksek bir Federâl mahkeme nezdinde itirazda bulunabilirler. Bazı hallerde ise bu itiraz veya istinaf talebi doğrudan doğruya Yüksek Mahkemeye sevkedilebilir. Bazı hallerde de istinaf talebinin evvelâ istinaf mahkemelerinden birine sevki icabeder. Bundan başka, bazı işlerde istinaf mahkemelerinin kararı kat'î ve nihaidir.

Parlâmento muhtelif zamanlarda bir çok hususî mahkemeler de tesis etmiştir. 1885 de Matalibat Mahkemesi vücuda getirilmiştir. Bu mahkeme tesis olunmadan evvel, hükûmetten para alacağı olan bir kimsenin müracaat edebileceği bir mahkeme bulunmamakta idi. Bu mahkemeye yalnız bu gibi ihtilâflara bakmak salâhiyeti verildi. Hususî mahkemelerden biri de, 1926 da tesis edilen ve memlekete getirilen eşyalar üzerinden alınacak gümrük mikdarına ait ihtilâflarî hal ve fasleden Birleşik Devletler Gümrük Mahkemesidir. Bir de Birleşik Devletler Gümrük ve Patenta İşleri İstinaf Mahkemesi vardır ki, bu makam gümrük işleri için bir istinaf merciidir. Bu mahkeme ayni zamanda, ihtiralarına Ticaret Bakanlığı tarafından haksız olarak patent verilmediğine kanî bulunan muhterilerin açacakları patent davalarına da bakar.

Bundan başka, ihtilâf mevzuu ve buna tatbik edilecek kanun hükümleri çok teknik hususiyetleri ihtiva eden davalara bakmak üzere diğer hususî mahkemeler de vardır.

Federâl Hâkimler

Federâl hâkimler Senatonun tasdiki şartile Cumhurreisi tarafından tâyin olunurlar. İşlerini muvaffakiyetle yaptıkları müddetçe vazifede kalırlar. Bu hâkimlerden biri vazifede iken mühim bir suç işlerse Cumhurreisi ve sair Birleşik Devletler memurları gibi Temsilciler Meclisince itham edilerek muhakemeye sevk olunurlar. Parlâmento Federâl hâkimlerin alacağı maaşı tesbit eder, bununla beraber Anayasada hâ-

kimlerin "maaşlarının vazifeye devamları müddetince azaltılamayacağı" hakkında bir hüküm vardır.

70 seneden fazla bir zamandanberi Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi bir reis ve sekiz âzadan müteşekkildir. Reis veya baş hâkim mahkemeye riyaset eder, (mazeret hali müstesna) bütün hâkimlerin bir arada bulunması lüzûmu vardır. Mahkemenin bütün kararları, duruşmalara iştirak etmiş bulunan hâkimlerin reylerinin ekseriyeti ile verilir.

Ekseriyet tarafını iltizam edenlerden bir hâkim mahkemenin resmî kararını yazıp tefhim eder. Ekseriyet kararına muhalif kalan herhangi bir âza muhalif kaldığını resmen bildirir. Yüksek Mahkemenin kararları hukuk meslekî mensupları ile bütün hâkimler tarafından yakından takip edilir. Bu kararlarla ifade olunan mütalea ve prensipler başka mahkemelerde hukukî mesned olarak kullanılır ve bu suretle hukuk ilmi üzerinde büyük tesirler icra eder.

XII

Devletler İdaresi

BİRLEŞİK DEVLETLERİN hükûmet sisteminde devlet ünitesi hususî bir yer alır. Anayasa Kongresine iştirak eden delegelerle temsil ettikleri halk, evvel emirde kendi Devletlerine sadık bulunuyorlardı. Bundan maada Devletler idarî muhtariyet bakımından (Federâl hükûmete nazaran) kıdemli vaziyette idiler, çünkü ilk onüç devlet, Federâl Anayasa ve onun tesis ettiği hükûmet meydana gelmeden bir kaç sene evvel yazılı Anayasalarla idare olunmakta idiler. Anayasayı kaleme alırken, delegeler Devletler idareleri tarafından öne sürülen haklara hürmet etmeğe dikkat etmişlerdi.

Federâl hükûmetle muhtelif Devletler idarelerinin salâhiyetleri arasındaki ayrılma hattı, devletlerin kendi hudutlarına kadar dayanıyordu. Tamamile bir Devletin hudutları dahilinde kalan meselelerin sırf Devletlerin işi olduğu zımnen kabul edilmişti. Koloni devrini takibeden senelerde bu basit kaide kâfi idi; bir dereceye kadar şimdi de kâfi gelmektedir. Birleşik Devletlerin ekonomik ve sosyal inkişafı bir çok sahalarda Federâl hükûmetle Devletler idarelerini ortaklığa sevketmiştir. Fakat Federâl hükûmetin salâhiyetlerinin muntazaman artması halinde bile Devletler hâkimiyetlerinden mühim bir kısmını ellerinde tutmuşlardır. Devletlerin hakları Amerikan hükûmet salâhiyetleri arasında en titiz surette muhafaza edilenlerdendir.

Devletler idarelerinin vazifelerinin başlıcası devlet ahalisinin her günkü ihtiyaçlarına hizmet etmektir. Dahilî münakalât; emlâk, endüstri,

ticaret ve âmme hizmetlerine ait nizamnameler, ceza kanunu ve Devlet dahilindeki iş şartları devletin salâhiyetleri dahilinde işlerdir. Bunun gibi, Devlet hudutları dahilinde ikâmet eden ferdleri doğrudan doğruya alâkadar eden bir çok meseleler de Devletin salâhiyeti dahiline girer. Federâl Anayasanın Devletlere tahmil ettiği yegâne şart, hükûmetlerinin şeklen cumhuriyet olması ve tedvin ettikleri kanunların Anayasa ve Federâl hükûmetin kanunlarile muahedelere aykırı bulunmamasıdır. Resmen tanınmak isteyen yeni Devletler Anayasalarını millî Parlâmentonun tasdikinden geçirmeleri icabeder.

Dahili münakalatı devletler tanzim ederler

Devletlerin Anayasaları teferruatta birbirlerinden ayrılık gösterirlerse de şekil itibarile birbirlerine benzerler. Esbabı mucibe ekseriya hükûmetin gayelerini ifade eder. Bu gayeler Devlet hudutları dahilinde asayişi ve intizamı temin ve gerek bunun için, gerek başka maksatlar için hükûmet uzuvları ile teşriki mesaî etmektir. Ferdlerin hakları teminat altına alınmış ve bu hakları başkalarına zarar verecek surette ihlâl etmek menedilmiştir.

Bir devlet Anayasasında şu hususlar bulunur:

Devlet dahilinde yaşayan halkın haklarına dair izahat.

Devlet idaresinin nasıl teşkil olunacağına dair umumî bir plân.

Devlet dahilinde işlenen suçlar ve bu suçlara verilecek cezalara dair izahat.

Devlet dahilindeki şehirler, vilâyetler, kasabalar ve köylere dair nizam ve kaideler.

Devlet dahilindeki halk hizmetleri, ticaret şirketleri, devlet bankaları, hayır müesseseleri ve sair müesseselerin işletilme usullerine dair umumî nizamat.

Devlet Anayasasının ne suretle tâdil edilebileceğine dair bir kısım.

Devlet Anayasalarından her birinde Devlet içinde hâkimiyetin halka ait olduğuna dair kayıt bulunmaktadır. Her biri halkın hükûmetlerini teşkil hususundaki gayelerini açıklar. Her biri hükûmet teşkilâtile Devletin salâhiyetlerine dayanarak kurduğu diğer teşkilât arasındaki temas yollarını temin eder. Aynı zamanda Anayasaların her biri, o Devlet halkının, hükûmet idaresinin temeli olarak kabul ettiği bazı prensip ve esasları beyan ve ifade eder.

Hükûmet idarelerinin halka karşı olan vazifelerini hakkile yapması bu idareleri muhtelif nev'ide faaliyetlere sevk eder. Devlet bir çok hallerde başka hükûmet organları ile işbirliği yapmak suretile faaliyette bulunur; bazan da yalnız başına bu hizmetlerden mes'ûldür.

Meselâ: umumun sıhhatini korumak; halka tahsil imkânları temin etmek; insanların can ve mallarını muhafaza etmek; nakliyatı ıslah etmek; muhtaç vaziyette olanlara yardım etmek; Devletin ormanlarını, maden hazinelerini, ve çiftlik arazisini korumak; bir çok nevi ticareti tanzim etmek ve iş ve yaşayış şartlarını düzenlemek hususlarında devlet fâal bir rol oynar.

Devlet ve Umumî Sıhhat: 48 Devletin her birinde halkın sıhhatini korumak vazifesile mükellef teşkilât bulunur. Bu teşkilât Anayasanın verdiği salâhiyete dayanarak doktorları, hastabakıcıları, eczacıları ve hastalıklarla mücadele eden sair kimseleri imtihan eder. Evsafı haiz olduklarına kanî olduğu takdirde, san'atlarını icra etmeleri için bu gibilere ruhsatname verir. Devlet kanunları doktor ve hastabakıcıların Devlet dahilinde san'atlarını icra edebilmeleri için bazı meslekî evsafı haiz bulunmalarını şart koşmaktadır.

Sihhat işleri

Devletler ayni zamanda, hastalar ve deliler için hastahaneler bulundurur. Devlet memurları bir çok gıda maddelerini ve eczaî tıbbiyeyi, sıhhate muzır olup olmadıklarını anlamak üzere, muayeneden geçirirler. Muhtelif usullerle bulaşıcı hastalıklara mâni olmağa çalışırlar. Mektep çocuklarının muntazaman sıhhî muayeneden geçmesini şart koyarlar. Devletler, bundan başka, süt veren ineklerin de muayene edilmesini ve verem ve sair tehlikeli hastalıklara tutulmuş hayvanların itlâfını emreden kanunlar da çıkarmışlardır.

Devlet ve Maarif: Devlet idareleri vatandaşlara tahsil imkânları temin için mühim faaliyette bulunurlar. Vergilerle idare edilen Devlet mektepleri kurulmuştur. Vergi geliri ile idare edilen resmî mektepler sistemi Amerikan yaşayış tarzının mühim temellerinden biridir. Devletler çocukların mekteplere devamini mecburî kılan kanunlar da yapabilirler.

Devlet memurları resmî mekteplerin muhtelif sınıflarında ne dersler okunacağına ve hattâ bazı hallerde hangi kitapların okutula-

cağına da karar vermek vazifesile mükelleftirler. Bu memurlar, iyi mektepler kurmağa kâfi derecede para bulamayan fakir cemaatlere devletten para yardımında bulunmak salâhiyetini de bazan haizdirler. Muallim yetiştirmek maksadile mektepler ve kolejler tesis ve idare ederler. Bir çok Devletlerin bir Devlet Üniversitesi ve ayrıca da Devlet kolejleri vardır. Bazan da Devlet, ev kadınları için ev idaresi, işçiler için san'at ve çiftçiler için fennî ziraat dersleri gösteren hususî mektep veya dershaneler açar. Devletlerin ayni zamanda muhtelif tecrübeler yapmak suretile halk için daha iyi tahsil ve koruma imkânları temin etmeğe çalışan tecrübe istasyonları da mevcuttur.

Köy mektebi

Devlet Can ve Malı Korur: Devletin milis veya Millî Muhafızlar adı verilen tecrübeli askerlerden müteşekkil bir ordusu da vardır. Bu birlik mahallî memurlar ihtiyaç hissettikleri zaman yardıma çağırılabilir. Devletin valisi millî muhafızların başkumandanıdır. Mahallî memurların asayiş ve intizamı teminden âciz olduklarını gördüğü takdirde, bu askerleri devletin herhangi bir tarafına sevkedebilir. Devletin bu askerî teşkilâtı ayni zamanda, can ve mala karşı yapılacak taarruzlarda da bir himaye uzvu vazifesini görür. Bazı Devletlerin ana yolları mürakabe, ve halk emniyetini temin eden Devlet polis kuvvetleri vardır.

Devlet ve Motörlü Nakil Vasıtaları: Birleşik Devletlerde halen kullanılmakta olan 40 milyon motörlü vasıta vardır. Otomobil umumî surette nakil vasıtası olarak kullanıldığı gibi ticarî mallardan büyük bir kısmı da kamyonlarla nakledilir. Bu nakliyat sert satıhlı geniş bir yol şebekesine lüzum hâsıl eder. Devletler senelerdenberi yol şebekelerini idame ve ıslah için yüz milyonlarca dolarlık masraf ihtiyar etmişlerdir. Devletlerin bu gayretleri Birleşik Devletlerin, dünyanın en iyilerinden biri olan bir yol şebekesi kazanmasına sebep olmuştur.

Yol inşası ve tamiri masraflarının çok yüksek olması mahallî hükûmetlerden çoğuna ağır malî bir yük yüklediği cihetle, mahallî idareler Devletin bu hususta yardım etmesine bakarlar. Bu yollara ilâveten inşa ve idame masrafları tamamile Devlet bütçesinden ödenen Devlet ana yolları sistemi de vardır. Bundan başka Devlet idareleri memleketin muhtelif parçalarını birbirine bağlayan büyük millî ana yollarının masraflarına iştirak suretile Federal Hükûmetle işbirliği yaparlar.

Devlet kullanılmakta olan nakil vasıtalarına ruhsat plâkaları verir

ve çok defa emniyetle işleyecek surette makina aksamının iyi bir halde olup olmadığını muayene eder. Devlet motörlü vasıta kullanmak isteyenleri bu hususlaki kabiliyetleri noktasından imtihan eder ve imtihanı geçenlere ruhsatiye verir. Devlet ayni zamanda, sürat hadleri tayin etmek, dönemeç ve yokuşlar için ihtar işaretleri, demiryolu geçitlerine parmaklık ve emniyet lâmbaları koymak ve kazalara mâni olmak için sair tertibat almak suretile seyrüsefer emniyeti ile yakından alâkadardır.

Devlet Muhtaç Kimselere Yardım Eder: Devlet idareleri kendi kendilerine bakamayacak vaziyette olan vatandaşların bakılmasına yardım eder. Öksüz ve sakat çocuklar için müesseseler, yaşlılar için evler ve sağır ve körler için hususî mektepler tesis eder. Bilhassa işsizliğin çok olduğu zamanlarda devletin muhtaç vatandaşlara yardımı elzem ve ehemmiyetlidir.

Devlet Tabiî Menabiini Muhafaza Eder: Birleşik Devletler halkı senelerce ormanları, toprağın münbitliğini, maden servetlerini ziyan etmişlerdir. Bugün ise devletler idareleri ve millî hükûmet bu ziyanı önlemek üzere el ele vermiş bulunuyorlar. İki idarenin işbirliği yaptıkları diğer hususat arasında ezcümle:

Devlet ormanları veya millî ormanlar yapılmak üzere ağaçlık arazi ayırmak veya satın almak.

Kesilen, sökülen veya yanan ağaçların yerine yenilerini dikmek.

Toprak kayıbının önüne geçmek.

Devlet parkları ve millî parklar tesis edip işletmek.

Yabanî hayvanları korumak.

Çiftçilere ekin usulleri ve ekme zamanlarını ve gübrelerin kullanılış tarzını öğretmek suretile toprağı münbit halde tutmak.

Nehir ve ırmakların su kuvvetinin tedbirli bir surette kullanılmasını temin etmek.

Petrol, kömür ve madenlerin kullanılma tarzını kontrol etmek.

Susuz mıntakalarda sulama tertibatı tesis etmek suretile ziraate elverişli toprak sathını arttırmak.

Tabiî menabie karşı alâkalarının derecesini ve bunların korunması için ne şekilde yardım edebileceklerini anlamaları hususunda halkı tenvir etmek.

Devlet Ticareti Himâye ve Tanzim Eder: Şahıslar ticaret maksadile hususî bir şirket kurmak istedikleri zaman, idare merkezleri yapmak istedikleri yerin hükûmetinden ruhsat almak mecburiyetindedirler. Bu

ruhsatname şirkete idare merkezlerini o Devlet dahilinde tesis etmek salâhiyetini verir. Bu şirketlerin zaman zaman devlete iş durumlarını bildiren raporlar vermeleri istenebilir. Devlet idarelerinin çok zaman, maden ocaklarında, fabrikalarda ve vatandaşların çalıştıkları sair yerlerdeki çalışma şartlarını teftiş ve murakabe etmek hakkı vardır. Devletler hudutları dahilindeki nakliyat kumpanyalarını, telgraf, telefon, havagazı, su ve elektrik kumpanyaları gibi halka hizmet eden teşekkülleri, banka ve sigorta şirketleri gibi halkın parasını emniyet ettiği müesseselerin durumunu da düzenleyebilir. Bu kanun ve nizamatın gayesi hem bu kumpanyaların müşterisi olan vatandaşları hem de bu kumpanyaların sermayesine iştirak eden vatandaşları himaye etmektir.

Devlet Yaşayış ve Çalışma Şartlarını Murakabe Eder: Devletler "inzıbatî salâhiyetler" ine dayanarak vatandaşların refahı için bir çok kanunlar vücuda getirirler. "İnzıbatî salâhiyetler" den maksat, can, sıhhat ve ahlâkı korumak, emniyet, sükûn ve rahatı temin etmek üzere halk tarafından Devlete verilen kuvvetlerdir. Devletler, kumar ve piyangoları menetmek veya ispirtolu içkilerin satışını tanzim veya yasak etmek için kanunlar çıkardıkları zaman bu salâhiyeti istimâl ederler Yine bu salâhiyetlere dayanarak devletler bazı hallerde kadın ve çocukların çalışma saatlerini tahdit eden ve işçileri tehlikeli işlerden koruyan kanunlar da tedvin etmişlerdir. Bu kanunlar, fabrikalarda havalandırma, ışık, tuvalet, yangına karşı koruma ve tehlikeli makinalar üzerinde emniyet tertibatı usul ve kaidelerini ihtiva eder. Bir çok Devletlerin, iş esnasında kazaya uğrayan işçilere tazminat verilmesini âmir kanunları mevcuttur. Devletler ekseriya işçi ile iş veren arasındaki ihtilâfların dostane bir surette halline yardım etmek üzere hususî teşkilât da vücuda getirir,

XIII

Devletler İdaresinin Teşkilâtı

HER DEVLET Anayasası, Devletlerin hususî ihtiyaçlarını karşılamak üzere meydana getirilmiştir. Bazı Anayasalar, Devletin büyük şehirler idaresini nasıl teşkil edeceği hususunu düşünmek mecburiyetinde idi. Anayasaların hepsinde de kasaba, vilâyet ve mahallî hükûmetler hakkında hükümler bulunması lâzım idi.

48 Devlet hususiyet itibarile birbirlerinden ayrıdır. Gerek nüfus, gerek mesaha itibarile birbirlerine benzemezler. Rhode Island'in mesahaî sathiyesi 1200 mil kareden bir az fazladır. Texas ise, 266,000 mil karedir. Bazı Devletlerde ziraat ön plândadır. Bazılarında ise sanayi başta gelir. Devletler idareleri hükûmet teşkilâtı şeklinde mühim değişiklikler yapmadan, bütün bu hususî ihtiyaçları nazarı itibara almışlardır.

Millî Hükûmet gibi, devletler idaresinin üç müstakil bölümü vardır: Teşriî İcra ve Kaza.

Nebraska dan başka, bütün Devletler idarelerinin teşriî bölümleri, birisi Senato, diğeri temsilciler Meclisi namı altında iki meclisten mürekkeptir. Nebraska devletinin yalnız bir teşriî meclisi vardır. Umumiyet itibarile temsilciler Meclisi Senatodan çok daha büyüktür.

Her nekadar gerek Senato, gerek temsilciler Meclisi için temsil esası, ekseriya vilâyet ise de, bazı devletlerde Senato âzaları, vilâyetlerin bir araya gelip bir seçim mıntakası teşkil etmesi veya büyük ve çok nüfuslu bir vilâyetin iki veya daha ziyade seçim mıntakasında bölün-

MİLLÎ HÜKÛMET, DEVLET VE ŞEHİR İDARELERİ TEŞKİLÂTINDA BENZERLİKLER

Hükûmet Veya İdare	*Her birinin kanunları yapan bir Teşriî Bölümü vardır.*	*Her birinin kanunları icra eden bir İcraî bölümü vardır.*	*Her birinin kanunları tefsir ve tatbik eden bir Kazaî Bölümü vardır.*
MİLLET'in	Parlâmento (Kongre): Senato ve Temsilciler Meclisi. (Mümessiller Meclisi).	Cumhur Reisi, Cumhur Reis Muavini, İcraî Daireler (Bakanlıklar), Diğer İcraî Daireler.	Federâl Mahkemeler
DEVLET'in	Devlet Teşriî Meclisi (Nebraska'dan maada bütün Devletlerde iki meclis).	Devlet Reisi (Vali) ve İcraî Dairelerin Şefleri.	Devlet Mahkemeleri
ŞEHRİN	Şehir Meclisi veya Komiserler.	Belediye Reisi veya Komiserler Heyeti.	Şehir Mahkemeleri

mesi suretile intihap olunurlar. Bir çok Devletlerde Senato âzaları dört sene ve temsilciler iki sene vazife görürler. Bazı devletlerde ise, her ikisi de iki sene veya dört sene hizmet görürler.

Bir çok Devletlerde her iki meclis, iki senede bir, bir teşriî devre için Devlet merkezinde toplanır. Bir kaç Devlette, meclisler her sene toplantı yaparlar. Alabama'da ise, meclisler ancak dört senede bir defa içtima ederler. Bununla beraber vali lüzum gösterdiği takdirde fevkalâde içtimaa davet edilebilirler.

Devlet Teşriî Meclislerinin Seçimi

Devlet seçim mıntakalarına ayrılır ve her mıntaka halkı bir Senato âzası ile bir veya daha fazla temsilci intihap eder. Umumiyet itibarile bu vazifelere namzed olanların mıntakaları dahilinde en aşağı bir sene ikâmet etmiş bulunmaları şarttır. Devlet idareleri, hem şehir, hem de vilâyetler halkının devlet teşriî meclislerinde müsavi surette temsil edilmelerini temin maksadile, Devleti mıntakalara ayırmakta ekseriya büyük müşkülâta maruz kalırlar.

Teşriî meclisleri iki kısımdan müteşekkil olan 47 Devlette, kanunlar ayni şekilde yapılır. İki meclisten birinin âzası kanunlaştırılmak üzere bir teklifte bulunur. Tasarı, meclislerden birine gelince, üzerinde tetkikat yapılmak üzere o meclisin bir encümenine havale edilir.

Devlet teşriî meclislerinin işlerinin çoğu encümenler vasıtasile görülür. Mühim tasarıları tetkik ederken encümenler ekseriya umumî celseler akdederler. Bu celselerde tasarının lehinde veya aleyhinde olan şahıslar encümen huzuruna gelip kanunun kabul veya reddi hususundaki fikirlerini bildirirler. Encümen tasarının kanuniyet kesbetmesini muvafık gördüğü takdirde, bu hususu bir raporla meclise bildirir ve ayni zamanda bu kanundan umulan faydaları ve tedvinindeki sebepleri açıklar. Bununla beraber, encümenler bir çok tasarıları ya kabul etmezler veya üzerinde anlaşamazlar; bu takdirde de rapor vermezler. Bu vaziyetteki tasarılar, encümen raporu olmadan müzakere olunmak hakkında ekseriyet kararı olmadıkça, meclis ruznamesine alınamazlar.

Encümen, bir tasarı hakkında muvafık rapor verdiği takdirde, bu hususta reye müracaat olunmadan evvel ekseriya mecliste müzakere ve münakaşalar cereyan eder. Âzalar kanunun iyiliği veya kötülüğü hakkında fikirlerini söylemek isterler. Reye müracaat olununca, rey verenlerin ekseriyetinin kanuna muvafık rey vermesi lâzımdır. Aksi halde lâyiha kabul olunmaz. Encümen lâyihada tadilât yapabilir, ve hattâ encümen, kanunun kabulünü tavsiye ettikten sonra da, meclis âzaları diğer tâdil tekliflerinde bulunabilirler.

Bir tasarı bir meclisten geçince, diğer meclise sevkolunur. Burada

da hemen hemen ayni muameleyi görür. Tetkik edilip hakkında rapor verilmek üzere bir encümene gönderilir. Eğer muvafık olduğuna dair bir raporla encümenden geri gelirse, ikinci mecliste rey verilmeden evvel müzakereye tâbi tutulur. Eğer tasarı ikinci mecliste tadilâta uğrarsa, bu takdirde "conference committee" adı verilen ve her iki meclisin âzalarından müteşekkil, muhtelit bir encümene havale olunur. Bu encümen her iki meclisin arzularına uygun düşecek şekilde tadilâtı dercetmek suretile tasarıyı değiştirir veya yeni baştan kaleme alır. Eğer bu iş muvafık surette hallolunursa tasarı her iki meclisin de tasdikinden geçer. Bundan sonra tasarı (vali) ye gönderilir. Vali imzaladığı takdirde tasarı kanun hükmünü iktisab eder.

North Carolina'dan başka bütün Devletlerde vali beğenmediği bir kanunu red veya veto etmek suretile kanuniyet kesbetmesine mâni olabilir. Bununla beraber, teşriî meclis âzalarının, valinin muvafakati olmadan da, bir tasarının kanuniyet kesbedip etmeyeceğine tekrar rey vermeye hakları vardır. Bazı Devletlerde, her teşriî meclisin ekseriyeti, valinin vetosuna rağmen, bir kanunu kabul etmeğe salâhiyetlidir. Bazılarında ise, bunun için meclisin üçte iki ekseriyeti lâzımgelir.

Umumiyet itibarile, Devlet kanunları Devletin kendi salâhiyetleri ile alâkalıdırlar. Federâl Anayasa, Devletler teşriî meclislerinin Millî Anayasaya, Parlâmentonun çıkardığı kanunlara ve ecnebi devletlerle yapılmış olan muahedelere aykırı kanunlar çıkarmasını menettiği cihetle devletlerin teşriî salâhiyetleri tahdit edilmiş bulunmaktadır.

Devlet İdarelerinin İcraî Bölümü

Devletin baş icraî uzvu Validir. Vali halk tarafından intihap olunur. Devletlerin yarısında valinin intihap devresi iki sene, geri kalan Devletlerde dört senedir.

Valinin salâhiyetleri Devlet Anayasasında tesbit edilmiştir. Teşriî meclise, ihtiyaç hissedildiğine kani olduğu yeni kanunlar yapılmasını tavsiye etmek suretile kanunların yapılmasına yardımı dokunabilir. Bu gibi kanunları tetkik ve müzakere etmek üzere teşriî meclisi fevkalâde içtimaa davet edebilir. Vali bir çok heyet ve komisyonların âzalarını tayin eder. Bazı Devletlerde mühim tayinlerin Devlet Senatosu tarafından tasdiki lâzımdır. Vali, devletin millî muhafızlar birliğinin başıdır, ve bu birliği asayişin bozulduğuna kanî olduğu zamanlar intizamı temin için kullanabilir. Devlet mahkemeleri tarafından mahkûm edilen kimselerin cezalarını affedebilir veya bu cezaları azaltabilir. Vali ile ayni zamanda seçilen bir vali vekili de vardır. Bu zatın vazifesi Devlet Senatosuna riyaset etmek ve vali öldüğü veya vazifeden ayrıldığı takdirde onun yerine vazife görmektir.

Devlet idaresinin icraî bölümünde bir çok mühim icraî memurlar vardır. Devletin resmî kayıdlarını tutan bir Devlet Umumî Kâtibi vardır. Umumî Kâtip devlet kanunlarının neşr ve seçim zamanlarını ilân eder. Devlet intihaplarının neticeleri hakkında kat'î raporu hazırlar.

Baş Müddeiumumî, Devletin baş adâlet memurudur. Devlet, halkının menfaatlerini alâkadar eden davalarda şahsen veya yardımcıları vasıtasile Devleti temsil eder. Ayni zamanda, valiye veya sair devlet adamlarına bir çok devlet kanunlarının manası veya tatbikat sureti hakkında mütalea beyan eder.

Devlet Malî Müşaviri, Devletin bütün hesaplarını kontrol eder. Masrafları doğru bulursa ödenmesi hakkında Muhasibe emir verir.

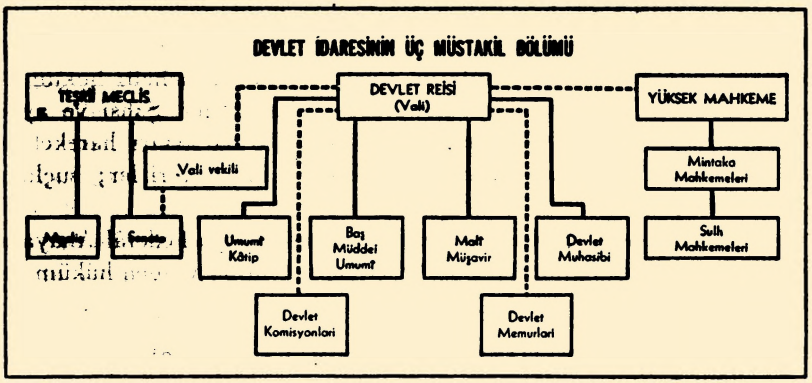

Malî Müşavir Devlet hazinesine ödenen veya sarfedilen paralarla Devlet teşriî meclisinin sarfına karar verdiği paraların dikkatli surette bir muhasebesini tutar. Bu memur, ayni zamanda, devlet namına tahsilât yapan vilâyet, şehir ve köy memurlarının hesaplarını teftiş eder. Bir çok hallerde Malî Müşavir, halk tarafından intihap olunur.

Devlet Muhasibi Devlete vergiler, ruhsatiyeler ve resimlerden gelen paraları idare eder. Usulüne uygun emir aldıkça Devletin hesaplarını öder.

Bunlardan başka bir çok daireler ve komisyonlar da vardır. Bir çok Devletlerde İş Komiseri adı verilen bir memur veya bir iş heyeti Devletin iş vaziyetinden mes'ûl bulunur. Ekseriya da, Devlet bankalarının faaliyet tarzını kontrol eden bir Bankacılık Komisyonu vardır. Sıhhat Şûrası, halkın sıhhatini ıslâh etmek için yukarda gözden geçirilen programı tatbik eder. Yollar Komisyonu, yol inşası ve tamiri işleri ile mükelleftir.

Umumiyet itibarile Devletin icraî memurlarının en ehemmiyetileri halk tarafından intihap edilir. Bazı Devletlerde valiye, diğer devlet memurlarını murakabe hususunda geniş salâhiyetler verilmiştir; bazı devletlerde ise, valinin bu hususta hiç bir salâhiyeti yoktur.

Bazı Devletler, Devlet vazifeleri için memur seçmede, Federâl Hükûmetin sistemine benzer bir "resmî memurlar" statüsü kullanırlar. Devlet idaresi içinde, memuriyete talip olanlar ehliyetlerini isbat etmek için imtihan geçirirler. Halkın intihap ettiği memurlara yardımcılar seçmek hususundaki bu usul, idarenin işlerinden çoğunu, siyasî murakabe veya tahavvülâta tâbi olmayan ehliyetli memurlara terketmek maksadile meydana getirilmiştir. Bazı Devletlerde ise, Devlet imtihanına lüzum olmadan girilen bir çok memuriyetler bulunur.

Devletin Kazaî Bölümünün vazifesi, Devlet kanunlarını aydınlatmak ve şahıslar ve teşekküller tarafından mahkemelere sevkolunan davalarda kanunların ne suretle tatbik edileceğini tefsir etmektir. Devlet mahkemeleri, şahısların, grupların, Devletlerin veya mahallî hükûmetlerin alâkadar bulunduğu ihtilâfları hal ve faslederler. Şahsî ve aynî haklara dair davaları görürler. Devlet kanunlarına aykırı hareketten maznun kimselerin suçlu olup olmadıklarına karar verirler; suçlara ceza tayin ederler.

Devlet Yüksek Mahkemesi, Devlet anayasası veya Federâl Anayasa hükümlerine uygun olmayan bir Devlet kanununu bu yüzden hükümsüz addedebilir.

Devlet Mahkemelerinin Vazifeleri

Devlet mahkemelerinin hem hukukî ve hem de cezaî davalara bakmak salâhiyeti vardır. Her şahsın hürriyet, mal ve can hakları mevcuttur. Eğer başka bir şahıs bu hakları ihlâl ederse, zarar gören şahıslar tarafından dava olunabilir. Mahkeme her iki tarafı da dinlemek ve haksız tarafı tazminata mahkûm etmek suretile zararı telâfi etmekle mükelleftir. İki şahıs arasında olan ve zararı umuma şâmil bulunan ihtilâfa "Hukuk Davası" derler. Eğer zarar halka tesir eder ve halkı himaye eden bir kanuna aykırı olursa bu fiil bir suç sayılır ve Devlet de kanun hükümlerini ihlâl eden kimse aleyhine "Ceza Davası" açar. Mühim suçlar arasında adam öldürme, hırsızlık, eşkiyalık, rüşvet verme ve alma ve yalan yere yemin etme cürümleri bulunur.

Devlet mahkemelerinin en basit şekli bir sulh hâkiminin riyasetinde bulunur. Bu mahkemeler müddeabihi çok az olan hukuk davalarile küçük suçlara, kabahatlere ait davaları görür. Büyük şehirlerde bu işler ekseriya polis mahkemeleri veya hususî belediye mahkemeleri tarafından görülür.

Daha mühim ihtilâflara dair olan davalar, ekseriya mıntaka mahkemeleri, yüksek mahkemeler, adî şikâyet mahkemeleri namını alan diğer mahkemelerde görülür. Umumiyet itibarile bu mahkemeler hem hukuk, hem de ceza davalarına bakmakla vazifelidir.

Devletin en büyük mahkemesi Yüksek Mahkemedir. Bu mahkeme daha aşağı derecedeki bir mahkemede görülüp karara bağlanan fakat kaybeden tarafın bu kararın adâletsizliğine kanî bulunduğu bir çok davaları görür. İşlerinin çoğu bu gibi istinaf taleplerini dinlemektir. Tarafları adâletsizlikten korumak maksadile yüksek mahkemeye aşağı derecedeki mahkemelerin kararlarını tetkik etmek salâhiyeti verilmiştir. Bu şekilde yeniden tetkikat yapılmasını isteme hakkına istinaf hakkı denir.

Bazı Devletlerde bir çok hususî mahkemeler bulunur. Meselâ vefat eden şahısların mallarının tasfiye ve tevzi işine bakan miras mahkemeleri vardır. Kanunlara aykırı hareket eden çocukları muhakeme etmek üzere çocuk mahkemeleri ile karı, koca arasındaki ihtilâfları halleden aile münasebetleri mahkemeleri de bulunabilir. Bundan başka küçük borçlara ait davaları az bir masrafla hal ve fasleden alacak mahkemeleri de tesis olunabilir.

Bütün mürafaalarda, halk tarafından intihap edilmiş bir hâkim reislik eder. Bazı Devletlerde hâkimler, vali ve teşriî meclis tarafından tayin olunurlar. Yüksek dereceli mahkemelerde hâkimlerin vazife müddeti 6 seneden 15 seneye kadardır. Aşağı dereceli mahkemelerde bu müddetler daha kısadır.

Muhakeme Usulleri ve Jüriler

Birleşik Devletlerde carî muhakeme usullerinden çoğu İngiliz mahkemelerinden alınmadır. Birleşik Devletler dahilinde bir suçla itham edilen herkesin Jüri huzurunda muhakeme edilmesini istemek hakkı vardır. İtham edilen bir kimse kanunen ayni suçtan dolayı iki defa cezalandırılamaz.

Mahkemelerde iki türlü Jüri kullanılır: Büyük Jüri ve Murafaa Jürisi (veya küçük Jüri). Büyük Jüri bir suçla itham edilen bir kimsenin kendisini mahkeme huzurunda müdafaa etmeğe mecbur olup olmadığına karar vermek üzere toplanır. Eğer büyük Jüriye dahil vatandaşların ekseriyeti maznunun mahkemeye sevki için kâfi derecede delil görürse, yazılı olarak resmî bir karar verirler. Bu karara "indictment," yahut mahkemeye sevk kararı denir. Bundan sonra maznunun suçlu veya mâsum olduğunu meydana çıkarmak üzere duruşma yapılır. Bu duruşma küçük Jüri huzurunda yapılır ve bu Jüri ekseriya 12 âzadan mürekkeptir. Bunlar davanın bütün safhalarını ve delilleri din-

lerler ve *suçlu* veya *suçlu değil* şeklinde bir karar verirler. Devletlerin çoğunda küçük Jürinin kararları reylerin ittifakı ile verilmek icabeder. Jürinin kararına varmasını temin için, Jüri âzasına kanun hükümlerini anlatmak hâkimin vazifesidir.

Eğer maznunun, avukatlık ücretini vermeğe malî kudreti bulunmazsa, Devlet kendi hesabına maznunun müdafaasını üzerine alacak ve mümkünse beraatini sağlayacak bir avukat temin eder. Bu davalarda bir müddeiumumî maznunun suçunu isbat etmek maksadile Devletin noktaî nazarını mahkeme huzurunda açıklar.

XIV

Şehir İdaresi

Bir çok hususlarda Devlet idarelerile Devletin kendi hudutları dahilindeki mahallî idareler arasındaki münasebetler Federal Hükûmetle Devlet idareleri arasındaki münasebetlere benzer. Şehir idareleri, metninde belediyenin vazife ve salâhiyetlerinin tarif edildiği berat (charter)ı Devlet teşkilâtından alırlar. Bununla beraber şehir idaresi hiç bir suretle Devlet idaresine bağlı değildir. Bilâkis muhtelif faaliyet sahalarında tamamile müstakil ve muhtardır.

Hükûmetin faaliyet sahası daraldıkça, idare, camaatin hususî ihtiyaçlarile daha yakından alâkadar olmağa başlar. Bugüne kadar şehir idaresi gerek Federâl hükûmet, gerek Devlet idarelerinden daha ziyade vatandaşların hergünkü faaliyetlerinden doğan ihtiyaçlarına hizmet etmektedir. Birleşik Devletlerin iktisadî ve sosyal sahadaki büyük inkişafı metropolislerin (büyük şehirler) vücuda gelmesini intaç ettiğinden, Birleşik Devletlerde bir çok şehirler idaresi bir çok Devletlerin nüfusundan fazla halkı idare ederler. 48 devletten yalnız üçünün New York şehrinden fazla nüfusu mevcuttur. New York şehrinin 1940 da nüfusu 7,400,000 idi; ayni senede Chicago'nun nüfusu Devletlerin 38 inden daha fazla bulunmakta idi.

Şehir hudutları dahiline büyük halk kitlelerinin dolması, daha az nüfuslu devletler idarelerinin uğraşmağa mecbur oldukları meselelerden daha muğlak ve daha müşkül idarî meseleler ortaya atar. Cumhurreisinden sonra memleketin en güç idarî vazifesinin New York şehri Belediye

reisinde olduğuna dair söylenen sözlerde bir deveceye kadar hakikat vardır. Birleşik Devletler nüfusunun yarısı şehirlerde ikâmet ederler. Bu da memleketin hükûmet sisteminde belediye idaresinin ehemmiyetini göstermeye yarayan bir ölçüdür.

Şehir Hükûmetinin Maksat ve Gayeleri

Geniş surette ifade olunursa, şehir idaresinin gayesi, yaşamağa ve çalışmağa elverişli bir cemiyet teşkil edip bunu idame etmektir. Bu gayeyi elde etmek için belediye idaresi bir çok faaliyet sahalarına, murakabe ve bazan da doğrudan doğruya idare etmek üzere, dahil olmak mecburiyetinde kalır. Yüzbinlerce insanı ihtiva eden bir cemiyet için elzem olan hizmetleri görecek teşkilât hem geniş hem de çok muğlaktır. Meselâ saf su tesisatı inşa etmek, bunu şehrin içine getirmek ve şehirdeki her eve ve her binaya tazyik altında borularla vermek belediye idaresinin vazifesidir. Böyle bir proje ekseriya mühendis ve teknisyenlerden müteşekkil bir belediye dairesi tarafından idare olunur. Bu daire tulumba istasyonları, filtre havuzları ve havalandırma yerleri inşa ve idare eder; yeraltı su borusu şebekeleri tesis ve idare eder ve ilerdeki ihtiyaçları plânlar.

Şehirler ve Kasabalar mahalli işlerini kendileri idare ederler

Sıhhat ve Sıhhî Tertibat: Bir şehrin hayatı için su nekadar lâzımsa, sıhhî yaşama tertibatı da o kadar lâzımdır. Bu gayeye erişmek için her şehir idaresi müstehlikleri kokmuş et, bozulmuş yiyecek ve pis veya su katılmış sütlere karşı korumak üzere bir teftiş kadrosu bulundurur. Lokantalar, kahveler, fırın vesair hazırlanmış yiyecek ve içecek satan yerler, istenilen temizliği muhafaza etmelerini temin için muntazaman kontrol edilir.

Şehirlerden çoğunun mektep çocuklarının umumî sıhhatlerini ve dişlerini muayene eden umumî hastahaneleri ve klinikleri olduğu gibi, bir çok şehirler de çocuklarının sıhhatine bakmak üzere mekteplerde hastabakıcılar bulundururlar. Bu hastahane ve klinikler muayene parası veremeyecek kadar fakir olan kimselere bedava bakarlar.

Halkın sıhhatini korumak için hemen hemen her şehir idaresinin bir sıhhat dairesi vardır. Şehir, sıhhat idaresi memurlarının en mühim vazifelerinden birisi bulaşıcı hastalıkların sirayetine mâni olmaktır. Hastalık çıkan her yeri karantine altına almak, halkın hastalığa tutulmalarının önüne geçmek üzere hususî tıbbî tedbirler almak ve bulaşıcı

hastalıkların çıkması ihtimali bulunan yerleri dezenfekte etmek mecburiyetindedirler. Bundan başka, şehirde bulunan bütün doktorların bulaşıcı hastalık vak'alarını Sıhhat Dairesine kanunen ihbar etmeleri lâzımdır. Sıhhat memurları ayni zamanda şehirdeki doğum ve ölüm vak'alarını kaydederler, hastalıklar ve ölümlerinin sebepleri hakkında tetkikatta bulunurlar. Bazan bir ölümün sebebini anlamak sayesinde doktorlar bir salgının önüne geçmeğe muktedir olurlar.

Şehir idaresi çöp vesair pisliklerin kaldırılmasına çok dikkat ederler. Bu temiz bir şehir için elzem olduğu gibi bulaşıcı hastalıkların da çıkmamasına karşı bir tedbirdir. Şehir idaresi, lâğımları yapar ve tamir eder. Yağmur sularının akması için su mecraları vücuda getirir. Mükemmel su mecraları ve lâğımlar olmadıkça bir şehirde insanların bir arada yaşamalarına imkân olmadığını modern sıhhat mütehassısları anlamış bulunuyorlar. Bir şehri temiz, gürültüsüz ve sıhhatli bulundurmak için iyi bir şehir idaresi toz, gürültü ve dumanı azaltmak üzere her türlü tertibatı alır.

Şehir Yollar Dairesi: Şehrin yolları bu dairenin mes'ûliyetleri arasındadır. Bu daire sokakların temiz olmasından, kaldırımların iyi bir halde bulunmasından, yeni yollar yapılmasından ve mevcutların ıslâhından mes'ûldür. Daha ileri görüşlü idareler şehrin münâkale sistemini daimî surette tetkik eder ve seyrüsefer tıkanıklıklarını izale etmek ve şehir dahilinde seyahati kolaylaştırmak ve emin bir hale getirmek maksadile yeraltı geçidleri, köprüler ve saireler inşa ederler.

Polis Dairesi: Şehir polis kuvveti, belediye idaresinin mühim uzuvlarından biridir. Polisin bir vazifesi intizamı temin etmek, kanunlara aykırı hareket edenleri bulup tevkif etmek ve kanunlara itaatkâr vatandaşları suç ikaına meyyal kimselerden korumaktır. Polis teşkilâtının çoğunda, şehir, mıntaka ve mahallelere bölünür, ve bu mıntaka veya mahallelere polis memurları verilir. Her mahallede bir polis merkezi bulunur. Bu merkez şehirdeki baş merkeze tâbi olup onun kontrolu altındadır. Mahalle merkezinin üniformalı polis memurları kendilerine verilen mıntakalarda yaya olarak devriye gezerler. Bir çok hallerde bu yaya devriyelere alıcı ve verici telsizle mücehhez polis otomobilleri yardım eder. Bunlardan başka merkeze bağlı olmak üzere ayrıca detektif yani sivil polis memurları da mevcuttur.

Büyük şehirlerdeki polis merkezlerinde hususî surette tâlim görmüş ve muayyen sahalarda tecrübe sahibi olmuş sivil polis memurları bulunur. Mahalle polisinin kendi muhitini iyi tanıması, nasıl vazifesini yapmasında kendisine yardımı olursa, ayni surette bu hususi sivil memurların da suçların muhtelif nev'ilerindeki bilgileri suçluların yakalanıp adalete teslîminde büyük kıymeti haiz olduğu gibi, ekseriya da

suçların işlenmesine mâni olur. Üniformalı polisler seyrüseferi idare ederler, ve bir çok hususî vazifeler de alırlar.

Polis dairelerinin kısmı âzamı, işin mahiyeti icabı, polis memurlarının bedenî ehliyeti haiz olmalarını şart koşarlar. Bundan başka icrasına memur bulundukları kanunlardan imtihan geçirmeleri lâzımdır.

Şehir Yangına Karşı Kendisini Korur: Binaların birbirlerine yakın olması dolayısile şehirlerde çıkan yangınlar büyük tehlike arzeder. Bir çok şehir idareleri yangın tehlikesine karşı iki taraflı mücadele ederler. Mücadelenin birinci safhası korunmadır. Bir binanın inşasına başlanmadan evvel, mimarın şehir idaresinden ruhsatname alması lâzımgelir. Yapılması istenilen binanın plânı ve evsafı bina kanunu hükümlerine uygun olmadıkça ruhsatname verilmez. Kanun ekseriya çabuk tutuşan bazı maddelerin kullanılmasını yasak eder. Elektrik tellerinin yangın tehlikesini mümkün mertebe azaltacak surette yerleştirilip kapatılması ve binanın muhtelif yerlerine yangın mânileri konulması lâzımdır. Bundan başka plânlarda kâfi genişlikte çıkış kapıları ve diğer emniyet tertibatı bulunması gerektir.

Mevcut binalar muntazaman gözden geçirilir, elektrik telleri, ısıtma tertibatı ve bacalar muayene olunur. Müfettişler, ayni zamanda benzin, yağ gibi mahrukat ile patlayıcı maddelerin depo edildikleri yerleri de muayene ederler. Bir çok şehirler bu teftiş ve murakabeye ilâveten zaman zaman vatandaşlara ikametgâhlarını çöp ve paçavra gibi yangın tehlikesi bulunan maddelerden temizlemelerini tenbih ederler.

Ayrıca şehir idareleri çıkan yangınları önlemek üzere mütehassıs itfaiye teşkilâtı bulundururlar. Bu teşkilât, polis teşkilâtı gibi belediye hudutları dahilinde muhtelif mıntakalara ayrılmıştır, ve günde 24 saat vazife başındadırlar.

Şehir Tahsil ve Terbiyeyi Temin Eder: Her şehrin bir maarif sistemi vardır. Bu da ilk mektepler, orta mektepler ve bazan da hususî halk mekteplerinin inşa ve idamesini icabettirir. Ekseriya maarif sistemine meslekî ders kurları sağır ve dilsizlerle sair malûller için hususî dershaneler de dahildir. Şehir idareleri bundan başka kütüphaneler, umumî konferans salonları ve muallim mektepleri tesis ve idare etmek suretile umumî maarife yardım ederler.

Şehir Hasta ve Muhtaçlara Yardım Eder: Kendi kendilerine bakamıyacak durumda olan hastalar, yaşlılar ve âlillere bakmak cemaatin vazifesidir. Cemaatin ayni zamanda delilere, akıl zâfiyetine müptelâ olanlara, öksüz fakirlere de yardım etmesi lâzımdır. Bundan başka bir çok şehirler çocuk suçları ile mücadele için tedbirler almışlardır.

Şehir İdareleri, İlerisi için Plân Yapar: Birleşik Devletlerin eski şehirlerinden bir çoğu uzun müddet ilerisi için ihtimamlı plân yap-

madan büyümeğe devam etmişlerdi. Son senelerde ileride vukua gelecek inkişafları nazarı dikkate alan plânlar yapmanın lüzumu umumî surette kabul edilmiştir. Plân yapma daireleri şimdi muhtelif toplulukların her cephesini düşünmektedirler. İlerideki su tesisatı, lâğım tertibatı, sokak plânları, duraklar, hava meydanları ve bina şekilleri bu dairenin vazifeleri arasındadır. Şehir plânlarını yapanlar, hemen hemen hiç istisnasız olarak, şehrin bazı mıntakalarını ikâmet yerlerine, bazı kısımlarını da ticaret ve sanayiye ayıran nizamat meydana getirmişlerdir. Bundan maksat şehir bünyesinin kifâyetini arttırmak ve gerek halihazırda ikâmet eden, gerek ileride ikâmet edecek vatandaşların menfaati noktasından araziden en iyi şekilde istifade etmektir.

Şehir, Eğlence ve Dinlenme vasıtaları Temin Eder: Şehirlerin nüfus kesafeti ve şehirlerdeki arsa fiatlarının çok pahalı olması dolayısile eğlence ve dinlenme yerlerinin yapılabilmesi için bütün halkın yardımı ve faaliyeti lâzımgelir. Birleşik Devletlerin modern bir şehrinde halka mahsus parklar, oyun yerleri ve halk için parasız yüzme havuzları bulunur. Bir çok şehirlerin belediye golf sahaları ve tenis kortları vardır. Hemen hemen hepsinin parasız kütüphaneleri, muhtelif nev'îde müzeleri ve san'at galerileri mevcuttur.

Âmme Hizmetleri — Şehrin Vazifesidir: Bazı şehirlerde havagazı, elektrik, telefon, tramvay ve otobüs servislerini işleten hususî "Âmme Hizmetleri" kumpanyaları vardır. Şehir idaresi, halkın ehven fiatla bunlardan iyi istifade etmesini temin için kumpanyaları murakabe altında bulundurur. Bazı şehirlerde "Âmme Hizmetleri" servisi şehre ait olup bunları şehir idaresi işletir.

XV

Şehir İdaresinin Teşkilâtı

Birleşik Devletler şehirlerinin muhtelif idare teşkilâtı şekilleri vardır. Bununla beraber hemen hemen hepsinde müntehap mümessillerden müteşekkil merkezî bir heyet şehrin işlerini idare eder. Bir belediye reisi veya müdür de bu teşkilâtın başında bulunur. Şehir işleri muhtelif kısımlara ayrılmış olup her kısmın başında bir müdür veya şef bulunur. Bu şeflerin maiyetinde bir çok memurlar çalışır.

Bir şehir idaresi için üç nevi plân vardır. Bazı şehirlerde vatandaşlar belediye reisi (mayor) namı altında bir başmemur ile şehir meclisi adı verilen bir teşriî heyeti intihap ederler. Bu meclisin âzalarına ekseriya (alderman) veya (councilmen) denir ve bunlar (wards) adı verilen şehir intihap dairelerinden seçilirler. Bazı şehirlerde ise, rey sahipleri komisyon namını alan bir idare heyeti intihap ederler. Diğer bazı şehirlerde de vatandaşlar şehir kanunlarını yapmak üzere küçük bir mümessiller grubu seçerler. Bu gruba ayni zamanda şehir idaresinin icraî şefliğini yapmak üzere bir şehir müdürü (manager) seçmek hakkı verilir. Şehir idaresinin bu üç şekli şu suretle tarif edilir.

Belediye Reisi ve Şehir Meclisi plânı.
İdare komisyonu plânı.
Şehir müdürü plânı.

Bir çok şehirler bu üç umumî plânın muhtelif kısımlarını mezceden teşkilâtlar vücuda getirmişlerdir.

Belediye Reisi ve Şehir Meclisi Şekli

50 sene evveline kadar hemen hemen bütün Amerikan şehirlerinde belediye reisi ve şehir meclisi teşkilâtı kullanılmakta idi. Bu şekil Birleşik Amerikadaki en eski şehir idaresi tarzıdır. Bir çok hususlarda Millî Hükûmet ve Devletler idaresi teşkilâtına benzer. Belediye reisi halk tarafından seçilir, ve umumiyet itibarile kendisine geniş salâhiyetler verilir. Belediye reisi ekseriya şehir idaresinin şube müdürleri ile daha aşağı dereceli memurlardan bir çoğunu tayin eder. Bununla beraber, şehir meclisinin bazan bu tayinlerden mühim olanlarını tasdik veya reddetmeğe salâhiyeti vardır. Belediye Reisi şehir nizamatını imzalar veya veto edebilir. Nizamatı tatbik etmekle mükellef olup bu hususta kendisine yardım etmek üzere maiyetinde bir çok memurlar vardır. Bazan bütçenin hazırlanması da belediye reisinin vazifelerine dahildir. Bütçe şehir parasının ne şekilde tahsil ve sarfedileceği hususlarında belediye reisinin teklif ve tavsiyelerinden ibarettir.

Şehir idaresinin bu tarzında meclis bir teşriî heyettir. Şehir meclisi nizamname adı verilen şehir kanunlarını yapar. Fakat şehir beratına, devlet kanunlarına, millî kanunlara veya federâl Anayasaya aykırı nizamnameler çıkarmak hakkı yoktur. Meclisin halk için vergi hadleri tayin ve tesbit salâhiyeti vardır. Şehir meclisi, belediye reisinin teklifile her şehir şubesinin ne mikdar sarfiyat yapabileceğini ve bu parayı nerelere sarfedebileceğini karar altına alır.

Komisyon Şekli

Komisyon şeklindeki şehir idaresi, belediye reisi, ve şehir meclisi plânından yenidir. Bu şekildeki şehir idaresinde rey sahipleri kendilerini temsil etmek üzere üç veya daha fazla mümessil intihap ederler. Bu mümessiller şehir intihap mıntakalarından değil, daha ziyade şehrin tamamından seçilirler. Kendilerine şehir idaresinde hem teşriî, hem de icraî salâhiyetler verilir. Mümessiller şehirdeki vergi haddine ve şehir parasının nasıl sarfedileceğine karar verirler. Şehir idaresinin teftiş ve murakabesine tâbi şirketlere ruhsatname verirler. Mümessillerden biri hey'ete reislik yapar ve bu sıfatla belediye reisi adını taşırsa da diğer mümessillerden fazla salâhiyete malik değildir.

Şehrin işleri muhtelif şubeler arasında taksim edilmiştir.

Bu işler umumiyet itibarile, emniyet, imâr ve ıslah, maliye, parklar ve umumî emlâk işleridir. Her mümessil bu şubelerden bir veya daha fazlasının işlerini murakabe eder ve bunlardan mes'ûl tutulur.

Şehir Müdürü Şekli

Şehir müdürü şekli ilk defa 1908 de Virginia Devletinde Staunton şehrinde tecrübe edilmiştir. O tarihten beri bir çok şehirler bu şekli kabul etmişlerdir. Bu plâna göre, nizamnameleri yapmak ve umumî plânlama işlerine karar vermek üzere küçük bir grup veya hey'et intihap ederler. Halk bu heyete şehir idaresinin başına tecrübe ve yetişme bakımlarından tam ehliyeti haiz ve meslekten gelme bir idareciyi getirmek gibi mühim bir vazife tevdi eder. Halk heyete, şehirde ikâmet etsin veya etmesin, en münasip bir kimseyi tayin etmek hak ve salâhiyetini verir. Şehir müdürü şube müdürlerile diğer bazı memurları tayin eder.

Şehir müdürü heyet tarafından yapılan nizamnameleri icra etmekle mükelleftir. Heyete şehrin ihtiyaçları hakkında raporlar verir, şehir tahsisatının ne şekilde sarfedilmesi ve ne gibi ıslâhat yapılması lâzımgeldiğine dair tekliflerde bulunur. Ekseri hallerde hey'et işinden memnun olduğu müddetçe vazifede kalır.

Hey'et şehir müdürünü istediği zaman vazifesinden affedebileceği cihetle halk şehir idaresi üzerindeki murakabesini muhafaza eder. Bundan başka bazı şehirlerde heyet âzaları rey sahipleri tarafından azil de edilebilirler. Halk vazifelerinden memnun olmadığı takdirde de, pek tabiî olarak gelecek umumî intihapta seçilmezler.

Şehir Mahkemeleri

Her şehrin kendine mahsus mahkeme teşkilâtı bulunur. Bu mahkemeler hâkimleri bazan şehir halkı tarafından intihap, bazan da şehir meclisi veya hey'eti tarafından tayin olunurlar. Bazı şehirlerde hâkimler bu hususta salâhiyet verilmiş bir grup tarafından seçilirler. Büyük şehirlerde hukuk davaları ile basit ceza davalarını gören muhtelif nevi mahkemeler bulunur.

Şehrin Teşrîî Salâhiyeti

Nizamname adı verilen bir çok nevi şehir kanunları bulunmaktadır. Bu nizamnamelerden bazıları şehrin teşkilâtına dairdir; bazıları paranın tahsil ve sarfı suretile umumî binaların, parkların, şehir sokaklarının inşa ve bakımile alâkadardır. Geri kalan nizamnameler ise su tevziatı ve kanalizasyon tesisatı gibi mes'elelere dairdir. Bir çok nizamnameler de halkın sıhhat, selâmet ve yaşayışile alâkadardır.

Umumiyetle şehre havagazı, elektrik, telefon, tramvay ve otobüs hizmetlerini temin eden hususî kumpanyalardır. Bu şirketlerden her birinin şehir idaresinden (Franchise) namı verilen bir işletme ruhsatnamesi alması mecburidir. Bu ruhsatnamede kumpanyaya verilen işletme hakları yazılıdır.

XVI

Diğer Mahallî İdareler

BİRLEŞİK DEVLETLER nüfusunun az olduğu ve halkın birbirlerinden nisbeten uzak yerlerde oturdukları ilk zamanlarda, halen hükûmet uzuvları tarafından yapılan bir çok hizmetler fertler veya küçük gruplar tarafından ifa ediliyordu. Meselâ; 13 Koloni zamanında şehirlerde polis kuvveti hemen hemen yok gibi idi. Vatandaşlar kendi mal ve mülklerini kendileri koruyorlardı. Şehir idaresi şehir sokaklarının tenvirat ve tanzifatı ile meşgul değildi. Halk kendi ihtiyaçlarını kendileri temin ediyorlardı.

Bugün ise, en küçük şehirde bile, halk birçok hizmetler için hükûmete müracaat eder. Bu hizmetleri kendileri yapmaktansa bunun için vergi vermeyi tercih ederler. Şehir idaresinin sokak tenviratı ve iyi kaldırımlar temin etmesini isterler. İdarenin cadde ve sokakları temizlemesini arzu ederler. Evlerini muhafaza etmek üzere idarenin kâfi mikdarda polis memuru bulundurmasını isterler. Kanunlara aykırı hareket eden mücrimleri yakalamak üzere eyalet dahilinde bir polis müdürünün bulunmasını arzu ederler. Velhâsıl idarenin nizam ve intizamlı bir yer temini için elinden geleni yapmasını isterler.

Bu muhtelif hizmetler eyalet, kasaba ve köy idareleri tarafından temin edilir. Eyalet Devletin bir bölümüdür. ve ekseriya iki veya daha ziyade kasaba ile bir çok köyden terekküp eder. Kasaba ve köy idareleri en küçük idare teşkilâtıdır.

Bu idare uzuvları bir çok hizmetler görür. Meselâ Eyalet idaresi:

Mahallî seçimleri idare eder; devlet seçimleri ile millî seçimlere nezaret eyler.

Hukuk davalarına bakan ve karar veren, suçluları muhakeme eden, miras ve mülkiyet işlerine bakan mahkemeler bulundurur.

Masraflar için lüzumlu vergilerin hadlerini tayin eder ve bunları tahsil eyler. Ayni zamanda diğer idare uzuvlarına ait vergileri de toplar.

Ekseriya Devlet yardımile, kendi mektep binalarını inşa ve idare eder.

Kendi hudutları dahilinde doğum, ölüm, evlenmelere ait resmî sicilleri tutar.

Halka ait mühim vesikaların suretlerini muhafaza eder. Bu vesikalar tapu ve mülkiyet senetleri gibi mülkiyet hakları vesikaları, borçları isbat eden ve alacaklıların hakkını koruyan ipotek senedleri ve mahkeme ilâmlarıdır.

Ekseriya kendi fakir, yaşlı ve yetimlerine bakar.

Sıhhati korumak işlerinde fâal rol oynar.

Bazı ruhsatname ve müsaadeleri verir.

Hudutları dahilindeki yollar, yeraltı geçitleri ve köprülerin inşa ve tamirinde kendine düşen vazifeyi ifa eder.

Ekseriya bir mahkeme binası ile bir hapishane vesair umumî binalar temin eder.

Her eyalette, eyalet idaresinin bulunduğu bir kasaba vardır ki buna eyalet merkezi adı verilir. Eyalet memurlarının daireleri ekseriya bu merkezde eyalet konağı veya eyalet mahkeme binasında bulunur.

Bir çok hallerde eyalet idaresile mükellef bir mümessiller heyeti bulunur. Bu heyet küçük veya büyük olabilir. Küçük olduğu takdirde bütün eyalet halkının seçtiği mümessillerden terekküp eder. Büyük ise, bu takdirde eyalet dahilindeki kasabaların mümessillerinden müteşekkil olur.

Heyetin işlerini tedvir eden memurlarm bazıları intihap, bazıları tayin suretile vazifeye girerler. Bu memurların vazife ve salâhiyetleri Devlet kanunları ile tesbit olunur.

Müddeiumumiler, polis müdürleri, tahkikat hâkimleri: Eyalet memurlarının en mühimlerinden biri olan müddeiumuminin vazifesi kanunu tatbik etmektir. Bir suçtan maznun bir kimse hakkında iddianame hazırlar, itham eder ve mahkemede halkı temsilen söz söyler.

Ehemmiyetsiz davalar ekseriya kasabanın müntehip bir memuru olan sulh hâkimi huzurunda görülür.

Eyaletin mühim memurlarından biri de polis müdürüdür. Polis müdürü polis kuvvetinin şefi olup nizam ve asayişi teminle mükelleftir. Suçluları takip ve tevkif eder. Ayni zamanda eyalet hapishanesinin murakabesi de kendisine aittir. Şahitlere ve jüri âzalarına mahkemede bulunmaları için celpnameler gönderir. Hâkim tarafından emredildiği zaman vergi vermeyen kimselere ait emlâki satar.

Polis müdürünün, bir suçlunun yakalanması veya asayişin temini hususunda eyalet dahilinde herhangi kimseden yardım istemeğe salâhiyeti vardır. Eğer lüzûm görürse validen yardım talebeder. Bu gibi mühim karışıklık hallerinde vali, nizam ve intizamı iade etmek ve mahallî polisin vazifelerini yüklenmek üzere Devlet milis birliklerini (millî muhafızlar) eyalete gönderir.

Tahkikat hâkimi (coroner) namı verilen memur ansızın veya feci bir surette ve şüpheyi dâi şartlar altında vukubulan ölüm vak'alarını tetkik ve tahkikle mükelleftir. Bu gibi ölüm ssebeplerinin bulunmasında kendisine yardım etmek üzere vatandaşlardan mürekkep bir jüri toplar.

Eyalet muhasebecileri, hesap müfettişleri, muhamminler: Eyalet muhasebecisi umumiyet itibarile eyaletin parasını alır, saklar ve sarfeder. Bazı hallerde kendisine yardım eden tahsil memur yardımcıları vardır. Vergilerden Devlet, şehir ve kasaba idarelerinin hisselerini bu idarelere verdikten sonra geri kalan kısmını eyalet idaresinin masraflarına sarfeder.

Eyalet idaresi içinde ekseriya bir de eyalet hesap müfettişi bulunur. Bu memurun vazifesi diğer eyalet memurlarının hesaplarını kontrol etmektir.

Bazı eyaletlerin vergi şümûlüne giren emlâkin kıymetlerini takdir ve tahmin etmek vazifesile mükellef muhamminleri vardır. Bu muhamminler emlâke "tahminî kıymet" takdir etmek suretile her emlâkin sahibinden ne mikdar vergi alınacağı hususunda eyalet idare hey'etine veya eyalet muhasebecisine yardım ederler.

Ekseriya, hususî bir memurlar heyeti kendilerine muhammin tarafından fazla vergi takdir edildiğine kanî bulunan vergi mükelleflerinin şikâyetlerini dinler. Heyet bunun sonunda kıymeti indirebilir veya muhamminin koyduğu kıymeti yerinde bulabilir veya bunu yükseltebilir.

Eyalet kâtibi eyalet dahilinde vukubulan doğum, ölüm ve evlenme vak'alarının sicillerini tutar. Ayrıca resmen kaydettirilmek üzere kendisine tevdi edilen emlâk ve ipotek senetleri ile bütün vasiyetnamelerin birer suretini muhafaza eder. Bu vesikalar, bundan sonra artık resmî mahiyet alırlar ve emlâke kimlerin sahip olduğu hususlarında evrakı müsbite olarak kullanılır.

Bir çok eyaletlerde bir maarif müfettişi bulunur. Bu müfettiş tedris işlerine, muallimlerin tayinine nezaret eder, ve Devlet maarif müfettişi ile işbirliği yapar. Bundan başka sıhhat müfettişleri ile fakir kimselere yardım eden memurlar da bulunur. Ayrıca eyaletin yollarının inşa ve tamirinden mes'ûl yol müdürleri mevcuttur. Bazı eyaletlerin bunlardan başka da memurları vardır.

Her eyaletin en az bir mahkemesi ile lüzûmu kadar adalet memurları bulunur. Her eyaletin kendi mahkeme binası mevcuttur. Bununla beraber bu binada vazife gören hakimler bazan o eyalette ikâmet etmeyip Devlet kazaî dairelerine mensupturlar, veya başka eyaletlerde de vazife görürler. Bir çok Devletlerde eyaletler bir araya getirilerek bir kazaî mıntaka teşkil ederler. Bu mıntakaların her birinde bir veya daha fazla hâkim bulunur. Bazı Devletlerde bu hâkimler vali veya teşriî meclisler tarafından tayin edilirler. Bazılarında ise hâkimleri halk intihap eder.

Eyalet Mahkemesi

Eyalet Müdürü Plânı

Son zamanlarda bir çok eyaletler idare teşkilâtlarını değiştirmişlerdir. Bu eyaletlerdeki rey sahipleri küçük bir mümessiller heyeti intihap eder; bu heyet de eyalet müdürünü tayin eyler. Hey'et ayni zamanda hesap müfettişi ile müddeiumumiyi intihap eder. Diğer memurların hemen hemen hepsi müdür tarafından tayin olunurlar. Müdür bu memurların yaptıkları işlerden ve eyalet idaresinin umumî surette faaliyetinden mes'ûl bulunur.

Kasaba ve Köy İdareleri

Bazı New England kasabalarında, rey sahibi halk senede en az bir defa toplanarak mahallî yollar, köprüler, sokaklar ve buna benzer mes'eleler hakkında kendi kanunlarını yaparlar. Vergi haddini tayin ve varidatın ne şekilde sarfedileceğini tesbit ederler. Kanunları tatbik ve icra etmek üzere memurlar intihap eylerler. Bu da doğrudan doğruya halk idaresinin, demokrasinin şayanı dikkat bir misalidir. Bu usûle göre, halk teşriî salâhiyetini mümessillere vermeyip bizzat kendisi kullanır. New England'in diğer kasabaları ile memleketin her tarafında sulh hâkimleri, polis memurları ve yol müfettişleri gibi memurlar halk

tarafından seçilerek kendilerine kasabanın işlerini idare etmek salâhiyeti verilir.

Bazı Devletlerde, kasabalar yalnız intihap mıntakalarının hududunu tesbit için kullanılır. (yani şahsî hükmiyetleri yoktur).

Köy ve kasaba küçük bir şehre benzer. Her ikisi de idare teşkilâtı kurmak için lâzımgelen salâhiyeti almak üzere Devlet İdaresine müracaat ederler. Bu salâhiyet verilince, bu topluluk artık şahsî hükmiyeti haiz bir köy veya kasaba halini iktisap eder.

Köy ve kasaba idaresi yalnız mahallî ihtiyaçlarla meşgul olur, ve şu işleri yapabilir:

Sokakları döşer ve tenvir eder.
Köye su tedarik eder.
Polis ve itfaiye teşkilâtı kurar.
Mahallî sıhhî nizamnameler yapar.
Tanzifat ve lâğım tertibatı işleri ile meşgul olur.
İyi mektepler tesisi hususunda Devlet, eyalet veya mıntaka maarif müfettişlerile işbirliği yapar.

Bu işlerin yapılmasını mümkün kılmak üzere hususî bir vergi haddi tayin eder. Köy veya kasaba idaresi ekseriya bir köy veya kasaba idare hey'etinin elindedir. Bu heyete bazan "Mütevelliler Hey'eti" adı verilir. Âzaları halk tarafından seçilir. Bazı köy veya kasabalar bir reis veya belediye reisi seçip ona salâhiyet verirler. Çok zaman da, köyde ayrıca kâtip, sıhhat memuru ve polis memurları bulunur. Bu memurlar mahallî idare içerisinde köy veya kasaba halkına hizmet ederler.

XVII

Vergi Hükûmet Hizmetleri Karşılığıdır

FEDERÂL HÜKÛMET, Devlet, şehir, eyalet, kasaba ve köy idareleri tarafından görülen muhtelif hizmetler mühim miktarda para sarfedilmesini intaç eder. Federal Hükûmet, kendisine halk tarafından verilmiş bulunan vazifeleri yapmak için iki milyondan fazla aslî memur kullanır. Devlet, şehir ve mahallî idarelerde yüz binlerce memur istihdam eder. Maarif, işsizlik, ihtiyarlık sigortası, ziraat mahsullerinin fiatlarini tesbit etmek için verilen sübvansiyonlar, nafia işleri, yollar, silâhlı kuvvetler, eski muharipler tahsisatı ve buna benzer bir çok faaliyetler büyük tahsisata ihtiyaç gösterir.

Bu geniş masraflara İkinci Dünya Harbi sırasında hükûmetin yaptığı borçların itfasile ecnebi devletlerin kalkınmaları için tahsis edilen paraları ilâve etmek icabeder.

1 Temmuz 1949 da başlayan malî sene için, Cumhurreisinin bütçesi 42,000,000,000 dolarlık Federâl masraf projesini ihtiva etmektedir. Lâzımgelen varidatı elde etmek için bir çok nevi vergiler mevcut ise de bu varidatın nihaî menaı birdir —

Dünya başlıyalıdan beri vergi vermek insanlara güç gelen bir vazife olmuştur. Birleşik Amerika halkı da verdikleri vergileri düşünerek, söylenmek suretile bütün dünyadaki vergi mükelleflerine benzerler. Amerika İhtilâlini doğuran çay vergisi idi. Bu vergi Britanya Kralı tarafından koloni ahalisine tahmil edilmiş ve halk da bunu adâlete aykırı bulmuştu. Birleşik Devletler halkının memleketin tarihindeki en

yüksek idare masraflarını karşılamak üzere keselerine davranmaları ve ayni zamanda dünya kalkınması için yapılması icabeden azim masrafların mühim bir kısmına iştirak etmeleri, bu halkın kendi demokratik idarelerine olan itimadlarını ve bütün memleketlerdeki hür insanların kendi mukadderatını tayin etmelerine yardım etmek hususundaki arzularını gösterir.

Halkın bazı kısımlarına fazla yük tahmil etmeden, satınalma kudretini körletmeden veya ticarî teşebbüslerde cesaret kırmadan dahilî ve haricî taahhütleri yerine getirmek üzere lâzımgelen varidatı elde etmek Amerikan halkının karşılaştığı en güç mes'elelerden biridir. Hükûmetin muhtelif uzuvları bu meseleyi bütçe usûlleri dahilinde halletmeğe çalışırlar. İcra şefi, şube müdürlerinden gelecek seneye ait dikkatle hesabedilmiş tahminî rakamlar alır. İcra şefi (Cumhurreisi, Vali veya Belediye Reisi) bundan sonra her şubenin tahsisat ihtiyacını tetkik eder; fuzulî masraflarla ziyanın önüne geçmek için, malî müşavirler de bunları kontrol eder. Şef bundan sonra ihtiyaç bulunan masraf yekûnuna ve bu masrafların ne suretle karşılanacağına dair tahminî bir cetvel hazırlar. Bütçe bundan sonra, Federâl Hükûmete ait ise, tasdik edilmek üzere Parlâmentoya verilir. Burada şubelere verilen tahsisatla muhtelif işler için ayrılan paralar tekrar dikkatli bir muayeneden geçer.

Gelir vergisi ödeme kabiliyetine göre alınır

Millî Parlâmentoda Temsilciler Meclisinin Tahsisat Encümeni her türlü masraflar hakkında âriz ve âmik tetkikat yapılan celseler akdeder. Encümen bundan sonra, bu hususdaki tavsiye ve tekliflerini meclise arz eder. Hatırlarda olduğu gibi, malî kanunları teklif etmek hakkı münhasıran Temsilciler Meclisine verilmiş bir haktır. Diğer idarelerde bütçe işleri vali ile teşriî meclisler, belediye reisi veya şehir müdürü ile hususî meclisler veya eyalet ve kasaba meclisleri tarafından görülür.

Hükûmet Varidatının Menbaları

Federâl Hükûmet varidatını, muhtelif nev'î vergilerden elde eder. En çok varidat getiren vergiler şunlardır:

Gelir vergisi: Şahısların ve ticarî teşekküllerin gelirleri üzerine vaz'olunur. Vergi hadleri gelirin ehemmiyetine göre terakki eder. Maksat vergi miktarının şahsın veya ticaret müessesesinin ödeme kabiliyeti ile mütenasip olmasıdır. Geçim sıkıntısına mâni

olmak üzere mükellefin bakımı kendisine ait kimseleri, masrafları ve ticaret zararları için bazı indirmeler yapılır.

Veraset vergisi: Mirasçılarla mirastan istifade eden kimselerin emvâli üzerinden alınır. Bir kimsenin diğer kimseye yaptığı büyük hibeler de ayni şekilde vergiye tâbi tutulur.

İstihlâk resmi: Mamûl eşyadan ve bilhassa alkollu içki, sigara, oyun kâğıtları, bagaj eşyası ve elektrik ampulleri üzerinden alınır.

Gümrük resimleri: Hariçten memlekete ithal edilen mallardan alınır.

Şirketler vergisi: Şirketlerin hisse senetleri kıymeti üzerinden alınır.

Eğlence ve Lüks vergisi: Bu vergi eğlence yerlerine girme biletleri esmanına ve kürk, mücevherat, parföm gibi eşyalar fiatına ilâve edilir.

Devir ve ferağ vergisi: Hisse senetleri ve tahvilât satışlarından alınır.

Hususî hizmetler vergileri: Memurların maaşlarından alınan sosyal emniyet vergisi gibi, hususî maksatlara tahsis edilen varidatı temin eden vergilerdir. Bu şekilde memur veya işçiden alınan vergi ayni zamanda iş verene tahmil edilen vergi ile birleştirilir ve bu varidattan işsizlik veya ihtiyarlık zamanlarında işçilere tediyat yapılır.

Vergiler hükûmet varidatının en mühim menbaıdır. Bununla beraber Federâl varidatın diğer muhtelif nevileri de vardır. Meselâ Panama kanalından geçen gemilerden alınan mürûriye resmi Hazineye girer. Hükûmet umumî arazinin otlak ve kerestelik olarak kullanılması haklarından ayrıca para alır. İkinci Dünya Harbinden sonra fazla askerî malzemenin satışından hükûmet mühim varidat temin eylemiştir.

Devletler Varidatı

Devletler idarî vazifelerini yapmak için lâzımgelen parayı muhtelif şekillerde elde ederler. Vergi sistemi mahallî şartlar ve Devlet İdaresinin malî vaziyetine göre Devletten Devlete değişir. Ayni menbadan hem Federâl Hükûmetin hem de Devlet, belediye, eyalet ve kasaba idarelerinin birden vergi almaması hususlarına dikkat olunur. Bununla beraber muhtelif idare uzuvları ihtiyaç dolayısile bazan bu ikiliğe mâni olamamışlardır.

Devletin umumî vergilerine şunlar dahildir:

Arazi ve bina vergileri: Arazi, binalar ve tesisattan alınır.

Veraset vergileri: Hemen hemen bütün Devletler vefat eden

Devlet sâkinlerinin emlâkinden vergi alır.

Gelir vergileri: Federâl Hükûmetin aldığı vergiden çok daha aşağı hadlerdedir.

Ticaret vergileri: Devlet dahilinde bulunan ticarî şirketlerin kazançlarından alınır.

Ruhsatiye vergileri: Âmme emlâkini ve yolları kullanmak mecburiyetinde kalan hususî teşebbüslerden alınır.

Benzin vergisi: Perâkende satışlardan alınır ve ekseriyet itibarile yollar masraflarına tahsis edilir.

Satış vergisi: Bazı Devletlerde bütün perâkende satışlar üzerinden alınan umumî bir vergidir.

Hususî resimler: Sokakların döşenmesi, kanalizasyon tesisi ve buna benzer imâr faaliyetleri yüzünden kıymetleri yükselen arazi ve binalardan alınan hususî vergilerdir.

Harçlar, resimler ve para cezaları: Vesikaların tescili harçları, kanallar, köprüler ve fer'îleri kullanma resimleri ve kanuna aykırı hareketlerden dolayı mahkûm olan kimselerden alınan para cezaları bu kısma dahildir.

Bu tarzdaki vergilerden başka bir çok Devletler, Federâl Hükûmetten tahsisat alırlar ve hususî maksatlara sarfedilmek üzere para yardımı görürler.

Mahallî Hükûmet Varîdatı

Prensip itibarile mahallî idarelerin murakabe hudutları dahilinde bulunan emlâk, bu idarelerin vergilerinin başlıca menbaını teşkil eder. Bazı hallerde emlâk üzerinden alınan vergiler Devlet idaresile paylaşılır. Buna mukabil Devlet, maarif hizmetleri, yol inşası ve buna benzer sair işler için şehir, eyalet veya kasaba idarelerine doğrudan doğruya malî yardımda bulunur. Mahallî hükûmetlerin diğer vergi kaynakları şunlardır:

Devlet tarafından alınan harçlara benzer ruhsatname harçları.

Perâkende satışlar üzerinden alınan satış vergileri.

Umumî ve ticarî muameleler üzerinden alınan muamele vergileri.

İmâr için vaz'edilen hususî resimler.

Federâl hükûmetinkine benzer eğlence vergileri.

Ruhsat ve müsaade harçları: Evlenme ruhsatiyeleri, şoförlük ehliyetnameleri, köpek ruhsatiyeleri, av ve balık avı müsaadeleri, alkollü içki ve sigara ve saire satma lisanları ve eğlence yerleri tesisi izinleri.

Doğrudan doğruya veya bilvasıta her Amerikalı, hükûmet masraflarının ödenmesine yardım eder. Bir mülkün kiracısı tarafından verilen kira bedelinin bir kısmı emlâk vergisi olarak hükûmete verilir. Her müstehlikin satın aldığı şeylerin satış bedelinin bir kısmı vergi şubelerine gider. İşçi de, haftalık ücretinden vergi kesilmek suretile sosyal emniyet ve işsizlik sigortası vergilerinin ödenmesine yardım eder. Bu tediyeleri, vergiden ziyade sigorta poliçeleri üzerinden verilen primlere benzetmek daha doğru olur.

Amerikalı vatandaşlar hükûmetten hizmet ve idare hususunda daha fazla talepte bulundukça, masraflar da o nisbette fazlalaşır. Fakat pratik noktadan bakılınca bir demokrasi içinde vatandaşın ödediği vergi, o vatandaşın hariçte ve dahilde hükûmetin programlarına — hakikatta kendi programı — karşı alâkasını fazlalaştırmaya yaradığı görülür. Verdiği vergiler, bu programların yerine getirilmesini temin için para ödemeğe mecbur olduğunu kendisine daima hatırlatır.

XVIII

Demokratik Hükûmetin Esaslı Prensipleri

Birleşik Devetler sistemi halk idaresinin işlemesi bir takım esaslı kaidelere istinat eder. Bu kaidelerin bazıları milletin bünyevî hususiyetlerinden bazıları da Anayasanın esbabı mucibesinde ifade edilen esas prensiplerin tatbikatından doğar.

Ferdin müsavatı ve haklarının haleldâr edilememesi adâletin tesisinde ve hürriyetin nimetlerini teminde temel vazifesini görür. Bu gayeleri elde etmek için ayni zamanda elzem olan şart da, kanunun üstünlüğüdür. Servet, kudret veya vaziyet icabı hiç bir ferd veya grup buna karşı gelemez. Hiç kimse de, hiç bir sebeple, kanunun himayesinden mahrum edilemez. Bu esasların ve diğer temel kaidelerin şahsî hürriyetlerden fedakârlık yapmadan veya esas rey hakkını tahdit etmeden, müessir ve pratik bir halk idaresi şekline intikâli, bazı filî ve amelî prensiplerin meydana gelmesini intaç etmiştir. Memleketin büyüklüğü ve nüfusun çokluğu tam manasile halk idaresini imkânsız kılmıştır. Buna çare olmak üzere, temsilî hükûmet sistemi vücuda getirilmiştir.

Rey sahipleri âmme hizmetlerini ifa için kendi, mümessilleri olacak namzetleri seçerler, bu müntehip memurlara ve onların tayin ettiği kimselere bir kısım salâhiyet bahşederler.

Gerek teorik, gerek pratik sahalarda resmî memur ancak halkın işinden memnun olduğu müddetçe, halk tarafından kendisine verilen salâhiyetleri kullanmaya devam edebilir. Mümessillerini kontrol etmek,

ve bunlara lider olmakla beraber ayni zamanda halkın hizmetkârı olduklarını hatırlatmak için, halkın elinde muhtelif vasıtalar bulunur.

Bu kontrolun resmî tezahürü intihabın kendisidir. Bir vazifeye talip olan kimse, ekseriya reylerini elde etmek istediği vatandaşlara günün mes'eleleri hakkındaki fikirlerini açıklayan bir program takdim eder. Tekrar intihap edilmek için yapılan mücadelede de ayni usûl kullanılmakla beraber vazifede iken yapılan işlerin açıkça bildirilmesi icabeder. Memurlar vazifeleri esnasında, gelecek intihapta siyasî bir "kıyamet günü"ne maruz kalacaklarını aslâ unutamazlar ve bütün işlerini bu duruma uydurmak mecburiyetinde kalırlar.

Memura rey sahibinin arzusile vazife gördüğünü hatırlatan, yalnız zaman zaman yapılan intihaplar değildir. Herhangi bir vatandaş mümessiline idare ve siyaset mes'eleleri hakkındaki şahsî fikirlerini bildirmekten hiç geri kalmaz. Birleşik Devletlerin bir Senato âzası veya bir temsilcisinin bir günde, Parlâmentoda müzakere edilen bir kanun hakkında, yüzlerce mektup alması gayrı tabiî bir hâdise değildir.

Bundan başka rey sahiplerinin bir heyetinim şahsan hükûmet memurlarına müracaat etmek suretile, hâlihazıra ve geleceğe ait mes'eleler hakkında fikirlerini beyan etmesi de usûldendir. Bu gibi hey'etler ticarî teşekkülleri, şehir veya devlet gruplarını, işçi birliklerini veya halk işleri ile alâkadar sair birlikleri temsil edebilir. Bunlar ferd olarak da fikir beyan edebilirler. Ancak, nâdir hallerde fikirlerini bildirmeğe muvaffak olamazlar. Teşrii meclislerin içtima halinde bulunmadıkları ve mümessilin de diğer tetkik ve tahkik vazifeleri olmadığı zamanlar, mümessil bu usûlü değiştirerek kendisi bizzat intihap mıntakasına giderek rey sahiplerinin fikirlerini dinler.

Basın ve radyo ile rey sahibi arasındaki münasebet ve rabıtalar dolayısile havadis ve fikir vasıtaları hükûmetin fiil ve hareketlerini iki türlü tesir altında bırakır. Her nekadar bir gazetenin şiar ve politikası, sahip ve nâşiri tarafından tesbit edilmekte ise de, gazetenin yaşama vasıtası sürümüdür. Bu da gazeteyi alan ve okuyan ferdlerin adedile alâkadardır. Radyoda ise, neşriyatı dinleyen şahıslar adedi ehemmiyeti haizdir. İşte bundan dolayı gazeteler, mecmualar ve radyo neşriyatı yapanlar bir dereceye kadar okuyucuların ve dinleyicilerin fikir ve arzularına göre hareket etmek mecburiyetindedirler. Bu sebepten bu vasıtalar hükûmet memurlarını doğrudan doğruya alâkadar ederler.

Ayni zamanda basın ve radyo, okuyucu ve dinleyicilerini havadis ve haber vasıtası olarak telâkki ederler. Bu haber ve havadislerden çoğu da hükûmetin faaliyeti ile yakından alâkalıdır. Bundan dolayı basın ve neşriyatın rey sahibi üzerinde tesir icra etmesi ve fikirlerinin olgunlaşmasına yardım etmesi pek tabiidir. Böylece hükû-

met memuru için basın ve radyo iyi bir dost olmakla beraber, ayni zamanda tehlikeli bir hasım olduğundan, memurun buna göre hareket etmesi lâzımegelir.

Birleşik Devletlerde hükûmet vâsi ve muğlak bir teşkilât haline gelmiş olmakla beraber, vatandaş bu muhtelif vasıtalarla kendisini fena bir idareye karşı korur ve kudret dizginlerini sıkıca elinde bulundurur.

Birleşik Devletler demokrasisi içerisinde gayet dikkatle hesap edilmiş bir salâhiyet tefriki vardır ki, Amerikan sisteminin esas prensipleri bu kuvvetler ayrılığı prensipine dayanır. Yukarda tetkik edildiği veçhile, Federâl Hükûmetin üç bölümü — Teşrî, İcra ve Kaza — yarı müstakil vaziyettedirler. Bununla beraber her birinin diğeri üzerinde bir murakabe salâhiyeti vardır. İcra bölümü Parlâmentonun yaptığı bir kanunu veto hakkı kullanmak suretile iptâl edebilir; yahut da kaza bölümü bir kanunî Anayasaya aykırı bulabilir. Parlâmento da, buna mukabil, hükûmet tahsisatını kontrol etmek, Anayasa hükümlerine göre Senatonun kazaî ve icraî tayinleri tasdik etmek salâhiyeti bulunmak dolayısile, diğer iki bölüm üzerinde kuvvetli bir tesir icra eder.

Parlâmento Binası

Bu prensip Parlâmentonun kendi teşkilâtına da saridir. Her meclisin diğer meclisle paylaşmadığı bazı salâhiyetleri olduğu gibi bir meclisin kararını diğer meclisin tâdil etmek hakkı da vardır. Ayni tarzda salâhiyet tefriki Federâl hükûmetle Devlet ve mahallî idare uzuvları arasında mevcuttur. Hattâ seçim teşkilâtı da buna benzer. Temsilciler Meclisi Âzası iki sene, Cumhurreisi dört sene, Senato Âzası altı sene vazife görür. Senatonun intihap devresi o şekilde bölünmüştür ki, her iki senede bir Temsilciler Meclisi intihabı yapılırken bu meclisin üçte biri de intihap olunmak lâzımgelir. Her dört senede bir yapılan Cumhurreisi intihabı yeni bir Temsilciler Meclisi seçimi zamanına tesadüf eder.

Bu kontrol ve muvazene sistemi, Birleşik Devletler halkı tarafından iyi ve tesirli bir demokratik idare için esaslı ehemmiyette addedilen maksadların husûlünü temin eder. Kaza kuvvetinin muhtariyeti, mahkemelerin istiklâli ve siyasî, iktisadî ve içtimaî tazyiklerden âzade olmaları demektir. Kaza kuvveti bu suretle kanunları tefsir ve tatbik

etmekten ibaret olan vazifesini kolaylıkla yapacak durumda olmuş olur. Salâhiyetlerin tefriki, hükûmetin bir bölümünde lüzumundan fazla salâhiyetin toplanmasına mâni olur. Esasen Birleşik Devletler halkının koloni zamanından beri bu salâhiyet temerküzüne karşı derin bir nefreti vardır. Bundan başka bu sistem siyaset ve plânların acele ile kabul edilmesine de set çeker.

Bazı mahfillerde bu son hususiyet, idarede lüzumsuz yere bataat ve kifâyetsizlik yarattığı mülâhazalarile tenkit edilmiştir. Acele ile verilen idarî kararlara kötü nazarlarla bakıldığı, Amerikada yapılan muhtelif tecrübelerle sabittir. Bu itibarla mes'elenin, hükûmet dahil ve haricinde, gruplar ve hey'etlerce tetkik ve münakaşası sonunda daha iyi neticeler elde edilebileceği mülâhaza edilir. Bundan başka kontrol ve muvazene sistemi, âcil vak'alarda hükûmetin acele ve müessir kararlar vermesine mâni olmuş değildir.

Bir hükûmetin hakikî miyarı yaptığı idarî işlerle her türlü imkân ve şerait dahilinde idare edilenlere temin ettiği hizmetlerin ifâ tarzıdır. Bu ölçüye nazaran birleşik Devletler sistemi halk hükûmeti, yüksek bir standarda vâsıl olmuştur. Bünyesi, arazi, nüfus, askerî ve iktisadî noktalardan harikulâde bir gelişmeye tahammül edebileceğini isbat etmiştir. Genç ve tecrübesiz bir millete dahilden ve hariçten ârız olan buhranları önleyebilmiştir. Ferdlerin hürriyeti yüzünden vukua gelen çetin bir dahilî harpten sıyrılabilmiştir. Şiddetli iktisadî fırtınalara göğüs gerebilmiş, ve sui'istimâlleri önleyerek, buhranların açığa vurduğu zayıf noktaları kuvvetlendirmiştir. Hürriyet ve halk idaresi prensiplerini düşman devletlere karşı muvaffakiyetle müdafaa eylemiştir.

Bununla beraber, Amerikan vatandaşlarından pek azı yapılan bu işlerin mükemmel olduğunu iddia eder. Geçmiş hâdiselerin tahlili suretile memleket tarihinin gürültülü ve heyecanlı seyrini gözden geçirmek ve milletin terakkisini geciktiren yanlışları saymak imkânı vardır.

Bu yanlışlara vâkıf olan Birleşik Devletler halkı, ileride de yanlışlar yapılabileceğine kanîdirler. Fakat onları asıl alâkadar eden nokta kendilerini bihakkın temsil eden ve senelerdir kıymetli hürriyetlerini ve haklarını muhafaza etmiş olan bir hükûmete malik olduklarına inanmalarıdır. Hâdiselerin tekrar gözden geçirilmesi şunu gösterir ki halk idareyi tenkit etme hakkını daima kendisinde bulundurmuştur. Bu suretle hükûmetin siyasetini yeni ihtiyaç ve vaziyetlere göre değiştirmesini ve ekseriyetin arzusuna göre ıslâhat yapmasını temin etmiştir. Bu tahlilde daha ileri gidersek, Anayasanın esbabı mucibesinde beyan edilen hükûmet vazifelerinin ifasına devam edildiğini, millî birliğin

kuvvetli bir halde bulunduğunu, dahilde sulh ve sükûnun mevcut olduğunu, umumî refah ile müdafaa ihtiyaçlarına gittikçe daha ehemmiyet verildiğini görürüz.

İstikbâlin halk hükûmetinin kudretini denemek için ortaya bir çok mes'eleler atacağı şüphesizdir. Fakat, büyük kurtarıcı Abraham Lincolin'in "halkın idaresi, halk tarafından idare ve halk için idare" şeklinde tarif ettiği hükûmetin, bütün bu mes'eleleri geçmişte olduğu gibi, gelecekde de muvaffakiyetle başaracağına Birleşik Devletler vatandaşlarının kanaatleri vardır.

İstiklâl Beyannamesinin Mukaddimesi

KONGRE, 4 TEMMUZ, 1776

Amerika Birleşik Devleterinden Onüçünün Reylerin İttifakı ile Neşrettikleri Beyanname

İnsanlara taalûk eden hâdiselerin seyri sırasında, bir milletin kendisini diğer bir millete tâbi kılan rabıtaları koparması ve dünya devletleri arasında tabiat kanunlarının ve Cenabı Hakkın kendisine bahşettiği müstakil ve müsavi yeri alması lâzımgeldiği zaman, insanî düşüncelere hürmetten doğan bir hisle, bu ayrılığı mecburî kılan sebepleri beyan etmesi lâzımgelir.

Biz şu hakikatlerin aşikâr olduğunu kabul ediyoruz: Bütün insanlar müsavî yaratılmış olup Hâlik tarafından onlara devri kabil olmayan bazı haklar bahşedilmiştir. Hayat, hürriyet ve saadete erişmek bunların arasındadır. Bu hakları temin etmek üzere insanlar aralarında hakikî kuvvetlerini idare edilenlerin muvaffakatlerinden alan Hükûmetler vücuda getirmişlerdir. Ne zaman olursa olsun bir hükûmet şekli bu gayeleri tahrip edici bir vaziyet alırsa, bu hükûmeti değiştirmek ve ilga etmek ve kendi emniyet ve saadetlerini en iyi bir tarzda temin etmesi melhuz yeni bir hükûmeti sağlam temellere istinad ettirerek salâhiyetlerini iyi bir şekilde tayin ve tesbit suretile onu vazife başına getirmek halkın hakkıdır. Basiret bize, uzun zamanlardan beri teessüs etmiş hükûmetlerin hafif ve geçici sebeplerle değiştirilmemesi lâzımgeldiğini emreder. İşte bundan dolayı, vaziyetlerini ıslâh etmek için alıştıkları idare tarzını ilga etmektense, insanların tahammül kâbil olduğu müddetçe, kötülüklere dayanmayı tercih ettiklerini tecrübeler göstermiştir. Fakat, daima ayni maksada hizmet eden uzun bir suiistimaller ve zulûmler silsilesi, halkı mutlak bir istipdat altında esir mevkiine koymayı istihdaf eden bir gayeyi meydana vurursa, böyle bir hükûmeti atıp yerine müstakbel emniyetini koruyacak yeni bir idareyi getirmek halkın hakkı ve vazifesidir. İşte bu kolonilerin sabırla tahammül ettikleri vaziyet budur; ve şimdi de eski idare tarzlarını değiştirmeğe kendilerini mecbur eden zaruretler bunlardır. Büyük Britanyanın şimdiki kralının devri, mükerrer fenalıklar ve zulûmler devri olup, bütün gayesi bu Devletler üzerinde mutlak istipdadı tesis etmektir. Bunu isbat için, hakikatler bitaraf bir dünyaya ilân edilsin . . .

Amerika Birleşik Devletleri Anayasası

ESBABI MUCİBE

Biz Birleşmiş Devletler halkı, aramızda daha mükemmel bir Birlik kurmak, adâleti tesis etmek, dahilde asayişi ve harice karşı müşterek müdafaayı temin eylemek, refah seviyesini yükseltmek ve hürriyetin nimetlerini kendimiz ve bizden sonra gelecekler için elde etmek üzere bu Anayasayı Amerika Birleşik Devletleri için tanzim ve tedvin eyledik.

MADDE I

KISIM 1. İşbu kanunla bahşedilen bütün teşriî salâhiyetler bir Senato ile Temsilciler Meclisinden müteşekkil Birleşmiş Devletler Parlâmentosunda tecelli eder.

KISIM 2. Temsilciler Meclisi, bütün Devletler halkı tarafından her iki senede bir seçilen âzalardan terekküp eder. Her Devletin müntehiplerinin, Devlet Teşriî Meclislerinden âza adedi daha fazla olan bölümün müntehiplerinde aranan vasıf ve şartları haiz olmaları lâzımdır.

Yirmi beş yaşına gelmemiş bulunan, yedi senedenberi Birleşik Devletler vatandaşı olmayan ve intihap zamanında seçileceği Devlet ahalisinden bulunmayan hiç bir kimse temsilci olamaz.

Temsilcilerle vasıtasız vergiler bu Birliğe dahil Devletler arasında nüfus adedine göre taksim ve tevzi edilir. Nüfus adedi, muayyen müddet hizmetle mükellef kimseler dahil ve vergiye tâbi olmayan yerliler hariç olmak üzere bütün hür şahıslar adedine geri kalan kimselerin beşte üçünün ilâvesile tesbit olunur. Filî nüfus sayımı, Birleşik Devletler Parlâmentosunun ilk içtimaından itibaren üç sene içinde, ve bundan sonra da her on senede bir kanunla tayin edilecek şekilde yapılacaktır. Temsilciler adedi her otuz bin nüfus için birden fazla olmayacak, fakat her Devletin en az bir temsilcisi bulunacaktır. Mevzuu bahis nüfus sayımı yapılıncaya kadar New Hampshire'in üç, Massachusetts'in sekiz, Rhode Island and Providence Plantation'un bir, Connecticut'ın beş, New York'un altı, New Jersey'in dört, Pennsylvania'nin sekiz, Delaware'ın bir, Maryland'ın altı, Virginia'nın on, North Carolina'nın beş, South Carolina'nın beş ve Georgia'nın üç temsilci seçmeğe hakkı olacaktır.

Her hangi bir Devlet Temsilciliğinde münhâl vukubulduğu takdirde, bu Devletin idarî makamları bu münhâllerin doldurulması için intihap yapılacağını ilân edeceklerdir.

Temsilciler Meclisi kendi reisile diğer memurlarını seçer; itham hakkı ancak bu meclisindir.

KISIM 3. Birleşik Devletler Senatosu her Devletin teşriî meclisi tarafından

seçilen iki Senato âzasından teşekkül eder. İntihap devresi altı sene olup her âza yalnız bir reye sahiptir.

Senato, ilk intihabı takiben toplanır toplanmaz, imkân nisbetinde üç müsavi kısma ayrılacaktır. Birinci kısma dahil âzaların yeri ikinci sene sonunda, ikinci kısma dahil olanların yeri dördüncü sene sonunda ve üçüncü kısma dahil olanların yeri altıncı sene sonunda inhilâl edecektir. Bu suretle her iki senede bir mürettep âzanın üçte biri yeniden seçilecektir. Herhangi bir Devletin teşriî meclisinin tatili zamanında, istifa veya sair sebeplerle boşluklar vukubulduğu takdirde, o Devletin icra kuvveti, teşriî meclis toplanıp intihap yapılıncaya kadar bu boşluklar için muvakkaten tayinler yapabilir.

Otuz yaşına gelmemiş bulunan, dokuz seneden beri Birleşik Devletler vatandaşı olmayan ve intihap zamanında seçileceği Devlet ahalisinden bulunmayan hiç bir kimse Senato Üyesi olamaz.

Birleşik Devletler Cumhurreisi Muavini Senatonun reisidir; fakat reylerde müsavat hali müstesna, reyi yoktur.

Senato diğer memurlarile, Cumhurreis Muavininin bulunmadığı veya Birleşik Devletler Cumhurreisliği vazifesini ifâ etmekte olduğu zamanlarda muvakkat Reisi seçer.

Bir suçtan itham edilen memurları muhakeme etmek hakkı yalnız Senatonundur. Senato bu sıfatla içtima ettiği zaman yeminli durumdadır. Birleşik Devletler Cumhurreisi muhakeme edildiği zaman baş hâkim riyaset eder. Mevcut âzanın üçte ikisinin muvafık reyi olmadan hiç bir kimse mahkûm edilemez.

Bir suçtan itham edilen memurların muhakemesi sonunda verilecek kararlar, vazifeden affedilmek ve Birleşik Devletlerde fahriyen veya ücretle her türlü halk hizmetlerinden mahrum olunmak cezalarından ileriye gidemez. Bununla beraber mahkûm olan kimse, ayrıca umumî hükümler dahilinde itham, muhakeme, hüküm ve cezaya tâbi bulunur.

Kısım 4. Senato üyelerile temsilcilerin intihap zaman, mahâl ve usûlü her Devletin teşriî meclisi tarafından tayin olunur; ancak Parlâmento lüzûm gördüğü zaman bu hususiaki nizamatı, Senato âzalarının intihap mahalli müstesna, tesbit veya tâdil edebilir.

Parlâmento en az senede bir defa toplanır; bu içtima, kanunla başka bir gün tayin edilmediği surette, Aralık ayının ilk Pazartesi günü akdolunur.

Kısım 5. Her meclis kendi üyelerinin intihap usullerini, haklarını ve vasıflarını tayinde serbesttir. Müzakere nisabı her meclisin ekseriyetidir. Âzalardan bir kısmı ara sıra devam etmeyebilirse de, meclisler devamsız üyeleri devama mecbur etmek için usûl ve cezalar tesbit edebilirler.

Her meclis kendi dahilî nizamnamesini tesbit eder, usûle aykırı hareket eden âzalarını cezalandırır ve üçte iki ekseriyetle bir üyeyi tardedebilir.

Her meclis birer zabıt defteri tutar ve zaman zaman, gizli kalmasına lüzûm görülen kısımlar hariç, bu zabıtları neşreder.

Mevcudun beşte birinin göstereceği arzu üzerine, her iki meclis üyelerinin herhangi bir mes'ele hakkındaki muvafık veya muhalif reyleri zabıtlara geçirilecektir.

Parlâmentonun içtima devresi esnasında, meclislerden biri diğerinin muvafakati olmadan üç günden fazla tatil edemeyeceği gibi her iki meclisin içtima ettiği yerden başka bir yere de nakledemez.

Kısım 6. Senato üyelerile temsilciler hizmetlerine mukabil tazminat alacaklardır. Bu tazminat kanunla tesbit edilip Birleşik Devletler hazinesinden tediye

olunur. Meclisler üyeleri, vatana hiyânet, cürüm ve âmme nizamı aleyhine işlenecek suçlar müstesna, gerek mecliste bulunurken, gerek meclise gelip giderken tevkif olunmaktan masundurlar; meclisteki nutuk ve fikirlerinden dolayı da hiç bir yerde sorguya çekilemezler.

Hiç bir Senato âzası veya temsilci intihap müddeti zarfında yeniden ibdâs olunmuş veya tahsisatı arttırılmış bulunan bir Birleşik Devletler hizmetine tayin olunamayacağı gibi Birleşik Devletler hizmetinde bulunan hiç bir kimse de vazifeye devam ettiği müddetçe meclislerden herhangi birine âza olamaz.

Kısım 7. Varidat teminine dair olan bütün bütün kanun lâyihalarının evvelâ Temsilciler Meclisinde görüşülmesi şarttır; fakat Senato diğer kanunlarda olduğu gibi vergi kanun tasarıları üzerinde tadilât teklifinde bulunabilir veya tadilâtı kabul edebilir.

Temsilciler Meclisi ve Senatonun tasdikinden geçmiş bulunan her kanun tasarısının, kanuniyet kesbetmeden evvel, Birleşik Devletler Cumhurreisine arzedilmesi lâzımdır. Cumhurreisi, muvafık gördüğü takdirde kanunu imzalar; muvafık bulmazsa itirazları ile birlikte kanunu, hazırlayan meclise iade eder. Meclis bu itirazların hulâsasını zabıt defterine kaydettikten sonra tasarıyı tekrar müzakereye başlar. Tekrar yapılan müzakere sonunda, o meclisin üçte ikisi tasarıyı tasdike karar verirse, bu takdirde itirazlar ile birlikte diğer meclise gönderir. İkinci mecliste kanun ayni şekilde müzakere olunduktan sonra, o meclisin üçte iki ekseriyetile kabul olunursa, tasarı kanuniyet kesbeder. Bu hallerde her iki meclisin kararı muvafık veya muhalif reylerle tayin olunduğu gibi, tasarının lehinde veya aleyhinde rey verenlerin isimleri her iki meclisin zabıtlarına geçirilir. Cumhurreisi herhangi bir tasarıyı kendisine arzedilmesinden itibaren on gün içinde (Pazar günleri hariç) iade eylemezse, imzalamış sayılarak kanuniyet kesbeder. Parlâmento bu sırada tatile karar vermiş bulunmak suretile kanunun iadesine mâni olmuş ise, bu takdirde tasarı kanun hükmünü iktisap eylemez.

Senatonun ve Temsilciler Meclisinin tasdikine muhtaç her kararname, emirname ve talimatın (tatil kararları müstesna) Birleşik Devletler Cumhurreisine arzedilmesi ve bunların muteber olması için onun tarafından tasdiki lâzımdır. Cumhurreisi bu kararname ve talimatı muvafık görmezse, bu takdirde bunların kanun tasarılarının tâbi olduğu usûl ve tahdidata göre Senato ve Temsilciler Meclisinin üçte ikisi tarafından tastik olunması icabeder.

Kısım 8. Parlâmento, vergi, resim, harç vesair tekâlif vaz ve tahsiline, borçları ödemeğe, müsterek müdafaa ile Birleşik Devletlerin umumî refahını temine salâhiyetlidir. Fakat bütün vergi, resim ve harçların Birleşik Devletlerin her tarafında yeknesak olması şarttır. (Parlamentonun diğer salâhiyetleri:)

Birleşik Devletlerin itibarına müsteniden istikrazlar akdetmek;

Ecnebi memleketlerle Devletler arasında ve yerli kabilelerle ticareti tanzim eylemek;

Bütün Birleşik Devletlere şâmil yeknesak tabiiyet nizammameleri ile iflâs kanunları vücuda getirmek;

Para basmak bu para ile diğer ecnebi meskûkâtının kıymetini tayin etmek, ölçü ve âyarların standardını tesbit eylemek;

Birleşik Devletlerin tedavüldeki paralarile kıymetli evrakını taklid edenlere cezalar tayin etmek;

Posta merkezleri ve posta yolları tesis etmek;

Muharrir ve muhterilere eserleri ve ihtiraları için zamanla tahdit edilmiş haklar temin etmek suretile ilim ve faydalı san'atleri teşvik eylemek;

Yüksek Mahkemeden daha aşağı dereceli mahkemeler teşkil etmek;

Açık denizlerde ikâ edilen korsanlık suçları ve cürümler ile milletlerarası kanunlara aykırı fiilleri tarif ve cezalarını tesbit eylemek;

Harp ilân eylemek, korsanlık ve mukabelei bilmisil beratları itâ etmek, karada ve denizde müsadereye dar nizamnameler yapmak;

Bir ordu vücuda getirip iaşe eylemek; fakat bu hususta verilecek tahsisatın müddeti iki seneden fazla olmayacaktır.

Bir donanma temin ve idame eylemek;

Hükûmete dair nizamnamelerle ordu ve donanmaya taallûk eden talimatnameler vücuda getirmek;

Birlik kanunlarını infaz eylemek, isyanları bastırmak ve tecavüzleri menetmek üzere milis askerlerinin vazifeye çağırılmasını temin eylemek;

Milis kuvvetinin teşkil, teslih ve inzıbatını temin etmek, Parlâmento tarafından tayin edilecek inzıbatî usuller dahilinde subayların tayini ile askerlerin tâlim ve terbiyesini Devletlere bırakmak şartile, bu kuvvetin Birleşik Devletler hizmetinde kullanılacak kısmının idaresini tanzim eylemek;

Devletler tarafından hîbe ve Parlâmento tarafından kabul edilmek suretile, Birleşik Devletler Hükûmetinin merkezi ittihaz olunacak mahal (on mil kareyi geçmemek şartile) için gereken bütün kanunları münhasıran yapmak;

Kaleler, cephanelikler, tersaneler, havuzlar ve sair lüzûmlu binalar yapılmak üzere, tesis edilecekleri mahal Devletin Teşrii Meclisinin muvafakati ile satın alınan arazi üzerinde de ayni salâhiyeti kullanmak, — ve

Yukarda tasrih edilen vazife ve salâhiyetlerle Birleşik Devletler Hükûmetine veya bu hükûmetin herhangi bir dairesine veya memuruna tevdi kılınmış salâhiyetlerin lâyıkı veçhile tatbiki için lâzımgelen bütün kanunları tedvin eylemektir.

Kısım 9. Halen mevcut Devletlerin memlekete kabul etmeyi uygun gördükleri kimselerin muhaceretini veya memlekete alınmasını, bin sekiz yüz sekiz senesinden evvel, Parlâmento menedemez. Bununla beraber bu gibi girişlerden adam başına on doları geçmemek şartile, vergi veya resim alınabilir.

İsyan veya düşman istilâsı zamanlarında halkın emniyeti mülâhazaları icabı müstesna olmak üzere, ihzar emri müzekkeresi imtiyazı tatil edilemez.

Mahkûmları medenî haklardan meneden kanunlarla, makabline şâmil kanunlar yapılamaz.

Yukardaki kısımlarda hüküm altına alınan nüfus sayımına müstenit bulunmadıkça, harç veya vasıtasız hiç bir vergi alınamaz.

Herhangi bir Devletin ihraç ettiği mallardan vergi veya resim alınamaz.

Ticaret vergi nizamları ile hiç bir Devletin limanlarına diğerlerinden ayrı olarak imtyazlar verilemeyeceği gibi, bir Devlet limanlarına giden veya o limanlardan gelen bir gemi diğer bir Devlet sularında kalmağa, çıkmaya veya vergi vermeye icbar edilemez.

Kanunla yapılan tahsisler haricinde, Devlet Hazinesinden hiç bir para alınamaz; âmme tahsisatının tahsil ve sarfına ait muntazam hesap ve cetvellerin zaman zaman neşredilmesi şarttır.

Birleşik Devletler tarafından hiç bir asalet unvanı bahşedilemez. Birleşik Devletlerde fahriyen veya ücretli olarak bir vazife deruhde etmiş bir kimse, Parlâmentonun muvafakati olmadan, hiç bir kral, prens veya ecnebi devletten hediye, tahsisat, vazife veya unvan alamaz.

Kısım 10. Hiç bir Devlet, herhangi bir muahede, ittifak veya Konfederasyona iştirak edemez, korsanlık ve mukabelei bilmisil beratları ita edemez, para basamaz,

istikraz tahvilleri çıkaramaz, borçların ödenmesi için tedavül akçesi olarak gümüş ve altın meskûkâttan başkasını ikame edemez, mahkûmları medenî haklardan mahrum eden kanunlarla makabline şamil kanunlar veya âkidlerin ifâ şartlarını sekteye uğratan kanunlar tedvin edemez ve asalet unvanları bahşeyleyemez.

Gümrük kanunlarının infazı sırasında icabeden hallerden başka, hiç bir Devlet, Parlâmentonun muvafakati olmadan, ithalât ve ihracat üzerine vergi ve resim koyamaz. Herhangi bir Devlet tarafından ithalât ve ihracat üzerine konulan vergi ve resimlerden alınan varidat, Birleşik Devletler Hazinesine irad kaydolunur. Bu hususata dair bütün kanunlar Parlâmentonun tâdil ve murakabesine tâbidir.

Hiç bir Devlet, Parlâmentonun müsaadesi olmadan, tonaj üzerinden vergi alamaz, gerek harp, gerek sulh zamanında ordu ve donanma bulunduramaz, başka bir Devletle veya bir ecnebi memleketle anlaşma veya muahede akdedemez, ve bilfiil tecavüze uğramadıkça veya gecikmeye tahammülü bulunmayan büyük bir tehlike mevcut olmadıkça, harbe giremez.

Madde II

Kısım 1. İcra kuvveti, Amerika Birleşik Devletleri cumhurreisinde bulunur. Cumhurreisi 4 sene müddetle vazife görür ve ayni müddet için seçilecek Cumhurreisi Muavini ile birlikte aşağıda gösterilen usûlde intihap olunur:

Her Devlet kendi teşrii meclisinin emrettiği usûlde ve o Devletin Parlâmentoya seçmek hakkı haiz bulunduğu temsilci adedile Senato âzalarının adedi yekûnuna muadil bir adette müntehiplerini seçer; fakat hiç bir Senato üyesi veya temsilci veya Birleşik Devletlerde fahriyen veya ücretle bir memuriyet derûhde etmiş bulunan kimseler müntehip seçilemezler.

Müntehipler kendi Devletleri dahilinde toplanır ve gizli reyle iki namzede rey verirler. Bu namzedlerden birinin kendi Devletleri halkından bulunmaması şarttır. Müntehipler, bundan başka, rey alan şahısların adlarını ve her birinin aldığı rey adedini gösteren bir liste yaparlar. Bu listeyi imzalayıp tasdik ettikten sonra, Birleşik Devletler hükûmet merkezine, Senato Reisi namına mühürlü olarak gönderirler. Senato Reisi, Senato Âzaları ve Temsilcilerin huzurunda bütün musbataları açar ve reyler sayılır. Alınan rey adedi bütün müntehipler adedinin ekseriyetini teşkil etmek şartile, en çok rey alan kimse, Cumhurreisi olur. Fakat ekseriyeti elde etmiş ve ayni adette rey almış birden fazla kimse bulunursa, bu takdirde Temsilciler Meclisi gizli reyle bunlardan birini Cumhurreisi seçer. Hiç bir namzed ekseriyeti kazanamadığı takdirde Temsilciler Meclisi en fazla rey alan beş kişi arasından birini ayni tarzda Cumhurreisi seçer. Cumhurreisi seçiminde her Devletin mümessiller heyetinin birer reyi olmak şartile, reyler Devlet sırasile toplanır. Bu hususta nisap, Devletlerin üçte ikisine mensup temsilciler adedi olup, ayni zamanda seçim için Devletlerin ekseriyeti de şarttır. Her halde, cumhurreisi seçildikten sonra, en fazla rey alan kimse Cumhurreis Muavini olur. Fakat müsavi rey alan iki veya daha fazla kimse mevcut olursa, bu takdirde, Senato gizli reyle bunlardan birini Cumhurreis Muavini seçer.

Parlâmento müntehiplerin seçim zamanile, reylerini verecekleri günü tayin ve tesbit eder. Seçim, Birleşik Devletlerin her tarafında ayni günde yapılır.

Doğum itibarile vatandaş olmayan veya işbu Anayasanın kabulü tarihinde Birleşik Devletler vatandaşı bulunmayan hiç bir kimse Cumhurreisliği için namzedliğini koyamaz. Bundan başka, otuz beş yaşını bitirmiş olan ve on dört seneden

beri Birleşik Devletler dahilinde mûkim bulunmayan hiç bir şahıs da namzed olamaz.

Cumhurreisinin vazifeden affı, ölümü, istifası veya makamının icabettirdiği vazife ve salâhiyetleri kullanmaktan âczi halinde, Cumhurreisliği, Cumhurreis Muavinine intikal eder. Gerek Cumhurreisinin gerek Cumhurreis Muavininin vazifeden affı, ölümü, istifası veya âczi halinde, hangi bir memurun bu vazifeyi ifa edeceğine karar vermeğe Parlâmento salâhiyetlidir. Bu suretle Cumhurreisliğine geçen kimse, mâni zail oluncaya veya cumhurreisi seçilinceye kadar bu vazifeyi ifâ eder.

Cumhurreisi hizmetlerine mukabil muayyen zamanlarda tazminat alır. Bu tazminat intihap devresi zarfında tezyid veya tenkis olunamaz. Bu müddet esnasında da Cumhurreisi Birleşik Devletlerden veya Devletlerin herhangi birinden başka hiç bir tahsisat alamaz.

Cumhurreisi vazifesine başlamadan evvel aşağıdaki yemini eder: — "Birleşik Devletler Cumhurreisliği vazifesi sadıkâne ifâ edeceğime ve Birleşik Devletlerin Anayasasını elimden geldiği kadar muhafaza, himâye ve müdafaa eyleyeceğime resmen yemin ederim."

Kısım 2. Cumhurreisi, Birleşik Devletler ordu ve donanmasının ve fîlen Birleşik Devletler hizmetine çağırıldıkları takdirde de, Devletlerin milis kuvvetlerinin başkumandanıdır. Cumhurreisi kendi vazifelerine ait herhangi bir iş hakkında her İcrai Dairenin başından (bakan) yazılı mütalea isteyebilir. Vazifeye müteallik suçtan dolayı itham edilmiş bulunan memurların hali müstesna, Birleşik Devletler aleyhinde işlenmiş suçları af veya tecil edebilir.

Senato Âzaları mevcudunun üçte ikisinin muvafık rey vermesi şartile muahedeler akdetmeğe Cumhurreisi salâhiyetlidir. Cumhurreisi, büyük elçiler, elçiler ve konsolosları, Yüksek Mahkeme hâkimlerini ve işbu kanunda tayinleri başka şekilde tasrih edilmemiş diğer bütün memurları inha ve Senatonun tavsiye ve muvafakati ile tayin eyler. Parlâmento küçük derecedeki memurlardan lüzum gördüklerinin tayinini bir kanunla Cumhurreisine, adlî mahkemelere veya daire reislerine bırakabilir.

Cumhurreisi, Senatonun tatili zamanında vukua gelen münhâlleri, Senatonun gelecek toplantı devresi sonunda hitama erecek muvakkat tayinlerle doldurabilir.

Kısım 3. Cumhurreisi, Birliğin durumu hakkında zaman zaman Parlâmentoya beyanatta bulunmak ve kendi fikrine göre alınması lâzım âcil tedbirleri Parlâmentonun tetkikine arzetmekle mükelleftir. Fevkalâde hallerde her iki meclis birden, veya meclislerden birini toplantıya davet edebileceği gibi, tatil zamanı hakkında meclisler arasında ihtilâf hâsıl olduğu takdirde de meclisleri muvafık gördüğü müddet kadar tatil edebilir. Cumhurreisi büyük elçilerle diğer resmî zevatı kabul eder. Cumhurreisi, kanunların harfiyen infaz edilmesine dikkat eder, ve Birleşik Devletlerin bütün subaylarını nasp ve tayin eyler.

Kısım 4. Cumhurreisi, Cumhurreis Muavini ve Birleşik Devletlerin bütün mülkî memurları vazifeye müteallik suçlardan itham edilmekle ve vatana hiyanet, rüşvet almak ve sair ağır cürümler ve kabahatlerden mahkûm olmakla vazifeden affedilirler.

Madde III

Kısım 1. Birleşik Devletlerin kaza kuvveti, bir Yüksek Mahkeme ile Parlâmentonun zaman zaman teşkil edeceği aşağı dereceli mahkemelere tevdi olunmuştur.

Yüksek Mahkeme ile diğer mahkemelerin hâkimleri hüsnü halde bulundukları müddetçe vazifelerine devam ederler ve bu vazifelerine mukabil muayyen zamanlarda tazminat alırlar. Hâkimlere verilen tazminat vazifeye devam ettikleri müddetçe tenkis olunamaz.

Kısım 2. Kaza kuvveti, işbu Anayasanın, Birleşik Devletler kanunlarının ve akdedilmiş ve ileride akdedilecek muahedelerin doğurduğu bilcümle hukukî ihtilâflara; büyük elçiler, elçiler ve konsoloslara, ait bütün davalara; deniz ve deniz ticareti mevzuatına taallûk eden bütün davalara; Birleşik Devletlerin taraf olduğu bütün ihtilâflara; ve iki veya daha ziyade Devlet, bir Devletle diğer bir Devletin vatandaşları, ayrı iki Devletin vatandaşları, başka Devletlere ait araziye sahiplik iddia eden iki ayrı Devlet vatandaşları, bir Devlet veya onun vatandaşları ile ecnebi devletler vatandaşları veya tabaları arasında vukua gelen ihtilâflara şâmildir.

Büyük elçi, elçi ve konsoloslara taallûk eden ihtilâflarla Devletlerden birinin taraf olduğu davalara Yüksek Mahkeme doğrudan doğruya bakar. Yukarda zikredilen diğer bütün davaları, Yüksek Mahkeme gerek kanun, gerek hâdise noktai nazarından, istinaf yolile görür. Bu hususiaki istisna ve kaideleri Parlâmento tayin eder.

Vazife suçları müstesna, bütün suçların muhakemesi Jüri huzurunda görülür ve bu muhakemeler suçun işlendiği Devlet dahilinde yapılır. Hiç bir Devletin arazisi dahilinde işlenmemiş bulunan suçların muhakeme edileceği mahal veya mahaller Parlâmentonun yapacağı nizamnamelerle tesbit olunur.

Kısım 3. Vatana hiyanet, Birleşik Devletlere karşı harbe girmek, veya düşmana yardımda bulunmak suretile düşman tarafını iltizam etmektir. Bu fiile vakıf olan iki şahidin şahadeti bulunmadan veya alenî mahkemede itiraf vukî olmadan hiç bir kimse vatana hiyanetten dolayı mahkûm edilemez.

Parlâmento, vatana hiyanet suçuna verilecek cezayı tayine salâhiyetlidir. Ancak, vatana hiyanet suçuna verilecek cezalar fürua intikal etmeyip mahkûmun hayatı müddetince muteberdir.

Madde IV

Kısım 1. Bir Devletin umumî nizamatına, sicil ve kayıtlarına ve muhakeme usullerine diğer Devletlerde tamamile riayet ve itibar olunacaktır. Parlâmento umumî kanunlarla bu nizam, sicil ve kayıtlarla muhakeme usullerinin sıhhatinin isbatı usullerini ve tesir derecelerini tayin etmeğe salâhiyetlidir.

Kısım 2. Her Devletin vatandaşı diğer Devlet vatandaşlarının haiz olduğu bütün imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir.

Herhangi bir Devlet hudutları dahilinde vatana hiyanet, cürüm veya sair bir suçtan maznun bir kimse, adaletten kaçıp diğer bir Devlet dahilinde yakalanırsa, adaletinden kaçmış bulunduğu Devletin icraî makamlarının talebi üzerine, bu suçu muhakeme etmek salâhiyetini haiz bulunan Devlete götürülmek üzere teslim olunur.

Bir Devlet dahilinde kanun hükümlerine hizmetle veya işle mükellef hiç bir kimse, diğer bir Devlete kaçmak suretile, o Devletin kanun veya nizamnameleri mucibince bu hizmet veya işlerden muaf tutulamaz ve hizmet veya iş sahibinin talebi üzerine teslim olunur.

Kısım 3. Yeni Devletler Parlâmento kararile bu Birliğe dahil edilebilirlerse de bir Devletin hudutları dahilinde yeni bir Devlet tesis olunamaz. Bunun gibi, Devlet teşriî meclislerinin ve Parlâmentonun muvafakati olmadan, iki veya daha

fazla Devletin, veya bunların parçalarının birleşmesi suretile bir Devlet kurulamaz.

Parlâmentonun, Birleşik Devletlere ait arazi ve emlâke tasarruf etmek ve bu emlâk ve araziye müteallik bütün kanunları yapmağa salâhiyeti vardır. İşbu Anayasadaki hiç bir hüküm, Birleşik Devletlerin veya Devletlerden birinin menfaatlerini haleldar edecek surette tefsir edilemez.

Kısım 4. Birleşik Devletler, bu Birliğe dahil bütün Devletlerde cumhuriyet hükûmeti şekli mevcut olacağını teminat altına almıştır. Devletlerden her birini haricî tecavüze ve Teşriî Meclislerin veya (Teşriî Meclisler toplanamadığı hallerde) icraî makamların talebi üzerine dahilî karışıklıklara karşı koruyacaktır.

Madde V

Parlâmento, her iki meclisin üçte iki ekseriyetin göstereceği lüzûm üzerine bu Anayasa için tadilât teklif eder; veya Devletler Teşriî Meclislerine müracaat ederek tadilât teklif etmek üzere bir Kongreyi içtimaa davet eder. Her iki halde yapılan tadilât, Parlâmentonun Devletlere teklif edeceği tasdik usûlüne göre, Devletler Teşriî Meclislerinin veya Devletlerde akdolunan Kongrelerin dörtte üç ekseriyeti tarafından tasdik edilmek şartile, her hususta işbu Anayasanın bir cüz'ü olarak mer'î ve muteber olur. Şu şartlaki: Bin sekiz yüz sekiz senesinden evvel yapılacak tadilât, birinci maddenin dokuzuncu kısmının birinci ve dördüncü fıkralarına hiç bir veçhile tesir etmeyecek ve tadilât suretile hiç bir Devlet kendi rıza ve muvafakati olmadan Senatodaki müsavi rey hakkından mahrum edilmeyecektir.

Madde VI

İşbu Anayasanın kabulünden evvel yapılmiş istikrazlarla, akdedilmiş taahhüdler Konfederasyon için olduğu gibi bu Anayasaya karşı da muteberdir.

İşbu Anayasa ile, buna müsteniden yapılacak kanunlar ve akdedilmiş veya Birleşik Devletler salâhiyetine müsteniden akdedilecek muahedeler, memleketin temel mevzuatını teşkil eder. Anayasada veya Devletler kanunlarında aksine hükümler olsa bile, her Devletin hâkimleri bununla amel etmeğe mecburdur.

Senato âzaları ile Temsilciler, Devlet Teşrii Meclisleri Üyeleri ve gerek Birleşik Devletlerin, gerek Devletlerden her birinin bütün icraî ve kazaî memurları and içmek suretile işbu Anayasaya müzaheret edeceklerdir. Birleşik Devletlerde hiç bir resmî vazife veya memuriyet için, dinî âkidelere müteallik vasıflar aranılmayacaktır.

Madde VII

İşbu Anayasanın, Devletlerden dokuzunun Kongreleri tarafından tasdiki, tasdik eden Devletler nezdinde mer'î ve muteber olması için kâfidir.

İşbu Anayasa Kongrede mevcut Devletlerin reylerinin ittifakı ile Milâdi on yedi Eylûl Bin yedi yüz seksen yedi tarihinde ve Amerika Birleşik Devletlerinin istiklâlinin on ikinci yılında tanzim edilmiştir.

Bu hususu teyiden aşağıda imzalarımızı vaz'eyledik.

Geo. Washington,
Reis ve Virginia Delegesi.

Şahid:
William Jackson, *Kâtip.*

New Hampshire

JOHN LANGDON — NICHOLAS GILMAN

Massachusetts

NATHANIEL GORHAM — RUFUS KING

Connecticut

WM. SAML. JOHNSON — ROGER SHERMAN

New York

ALEXANDER HAMILTON

New Jersey

WIL. LIVINGSTON — WM. PATERSON
DAVID BREARLEY — JONA. DAYTON

Pennsylvania

B. FRANKLIN — THOS. FITZSIMONS
THOMAS MIFFLIN — JARED INGERSOLL
ROBT. MORRIS — JAMES WILSON
GEO. CLYMER — GOUV. MORRIS

Delaware

GEO. READ — RICHARD BASSETT
GUNNING BEDFORD JUN. — JACO. BROOM
JOHN DICKINSON

Maryland

JAMES MCHENRY — DANL. CARROLL.
DAN OF ST. THOS. JENIFER

Virginia

JOHN BLAIR— — JAMES MADISON, JR.

North Carolina

WM. BLOUNT — HU WILLIAMSON
RICHD. DOBBS SPAIGHT

South Carolina

J. RUTLEDGE — CHARLES PINCKNEY
CHARLES COTESWORTH PINCKNEY — PIERCE BUTLER

Georgia

WILLIAM FEW — ABR BALDWIN

Ekler ve Tadilât

Madde I

Parlâmento, bir din tesisine veya din hürriyetinin men'ine, söz ve basın hürriyetlerinin, halkın intizam dairesinde içtima etmek ve haksız muameleler dolayısile hükûmete istida vermek haklarının tahdidine müteallik kanunlar yapamaz.

Madde II

Müstakil bir Devletin emniyeti için muntazam bir milis teşkilâtı elzem olduğundan, halkın silâh bulundurmak ve taşımak hakkı hâleldar edilemez.

Madde III

Hiç bir asker, sulh zamanında, ev sahibinin izni olmadan, harp zamanında ise kanunla tayin edilecek usuller haricinde, bir evde barındırılamaz.

Madde IV

Can, meskeu, evrak ve emvâlin haksız arama ve müsaderelerden masun olması hakkı ihlâl edilemez. Yemin tahtında teyit edilmiş bir sebep bulunmadıkça (ihzar arama veya müsadere) müzekkeresi tanzim edilemez. Bu müzekkerede aranacak yerin, yakalanacak şahıslar veya müsadere edilecek şeylerin sarahaten tarif edilmiş olması şarttır.

Madde V

Büyük Jüri tarafından itham edilmiş olmadıkça, hiç bir kimse ağır bir suç veya töhmetten dolayı sorguya çekilemez. Kara veya deniz kuvvetlerile harp veya umumî tehlike zamanlarında fiilî hizmet gören milis teşkilâtına taallûk eden fiiller bu hükümden müstesnadır. Ayni suçtan dolayı (tekrar muhakeme edilmek suretile) bir kimsenin hayatı iki defa tehlikeye konulamaz. Ceza davalarında bir kimse kendi aleyhinde şahadette bulunmağa icbar edilemeyeceği gibi, kanunî usûller haricinde hayat, hürriyet ve emvalinden mahrum edilemez. Hususî emvâl ve emlâk değer pahası verilmeden âmme menfaatleri için istimlâk olunamaz.

Madde VI

Bütün cezaî takibatta, maznun, suçun işlendiği Devlete ve (kanunla evvelden tayin edilecek) adlî mıntakaya mensup bir Jüri huzurunda, ithamın mahiyet ve sebebi de bildirilmek suretile, seri ve alenî muhakeme edilmek; aleyhindeki şahidlerle yüzleştirilmek; kendi lehinde şahidler celb ve ihzar ettirmek ve kendisini müdafaa için bir müdafiin yardımını talep etmek haklarına maliklir.

Madde VII

Hukuk davalarında müddeabih yirmi doları geçtiği takdirde, Jüri huzurunda muhakeme edilmek hakkı mahfuzdur. Bu suretle Jüri huzurunda muhakemesi yapılmış bir hâdise, medenî hukuk (common law) hükümleri haricinde Birleşik Devletlerin hiç bir mahkemesinde yeniden tahkikata tâbi tutulamaz.

Madde VIII

Fâhiş kefalet akçesi ve fâhiş para cezaları tayin ve talep edilemeyeceği gibi gaddarcasına veya mutad hilâfı cezalar da verilemez.

Madde IX

Bazı hakların, işbu Anayasada tâdat olunmuş bulunması halk tarafından muhafaza edilen diğer hakların geri alındığı veya tenkis edildiği manasını tazammun etmez.

Madde X

Anayasa tarafından Birleşik Devletlere bahşedilmemiş veya Devletlerden alınmamış bulunan hak ve salâhiyetler Devletlere ve halka aittir.

Madde XI

Birleşik Devletlerin kaza kuvveti (Birliğe dahil) bir Devlet vatandaşları veya herhangi bir ecnebi Devlet vatandaşı ve tabaası tarafından Birleşik Devletler aleyhinde açılmış ve takibat yapılmakta bulunan davalara teşmil edilemez.

Madde XII

Müntehipler kendi Devletleri dahilinde içtima ederek, yazılı pusula ile Cumhurreisi ve Cumhurreis Muavini seçimi için reylerini verirler. Cumhurreisi ve Muavininden birisinin müntehiplerle ayni Devlet sâkinlerinden bulunmaması şarttır. Müntehipler rey pusularlarında Cumhurreisliği için rey verdikleri şahsın, ayrı rey pusulalarında da Cumhurreis Muavinliği için rey verdikleri kimsenin isimlerini tasrih ederler. Bundan başka, Cumhurreisliği ve Cumhurreis Muavinliği için rey verilen kimselerin isimlerini ve her birinin aldıkları rey adetlerini açıkça gösterir listeler hazırlayıp bunları mühürleyerek Birleşik Devletler hükûmet merkezine, Senato Reisi namına irsal ederler. Senato Reisi, Senato ve Temsilciler Meclisi Üyelerinin huzurile bütün mazbataları açar ve bundan sonra reyler sayılır. Cumhurreisliği için en fazla rey alan kimse, aldığı rey adedi müntehipler adedinin ekseriyetini teşkil ediyorsa, Cumhurreisi olur. Eğer hiç bir namzed böyle ekseriyet kazanmamış ise, Temsilciler Meclisi derhal listede Cumhurreisliği için en çok rey almış namzedlerden birini gizli reyle Cumhurreisi seçer. Bu suretle Cumhurreisi seçilirken reyler Devlet sırasile toplanır, ve her Devlet Mümessiller Hey'etinin bir reyi bulunur. Bu maksat için nisap, Devletlerin üçte ikisinin mümessilleri olup, seçim için Devletlerin ekseriyeti de şarttır. Şayet seçme hakkı kendilerine kaldığı halde Temsilciler Meclisi bu tarihi takibeden 4 Mart tarihinden evvel Cumhurreisini seçmemiş ise, bu takdirde Cumhurreisinin ölümü veya Anayasa hükümlerine göre liyâkatsızlığı halinde olduğu gibi Cumhurreis Muavini Cumhurreisi vazifesini görür. Cumhurreis Muavinliği için en çok rey almış kimse, aldığı rey adedi müntehipler adedinin ekseriyetini teşkil ettiği takdirde, Cumhurreis Muavini olur. Eğer hiç bir namzed ekseriyet almamış ise, bu takdirde Senato, listede en çoy rey almış iki namzedden birini Cumhurreis muavini seçer. Bunun için nisap, bütün Senato Üyelerinin üçte ikisi olup, seçim için ayrıca tam adedin ekseriyeti de şarttır. Anayasa hükümlerine göre Cumhurreisliğine ehliyeti bulunmayan hiç bir kimse, Cumhurreisi Muavini olamaz.

Madde XIII

Kısım I. Birleşik Devletler dahilinde veya Birleşik Devletlerin idare ve murakabesine tâbi herhangi bir yerde esaret, veya bir suçtan dolayı usûlüne tevfikan mahkûm olup ceza giymiş olmak haricinde, şahsın rızası bulunmadan mecburî hizmet mevcut olamaz.

Kısım 2. Bu madde hükmünü mahsus kanunlarla icraya Parlâmento salâhiyetlidir.

Madde XIV

Kısım 1. Birleşik Devletler dahilinde doğmuş veya tabiiyete geçmiş ve Birleşik Devletlerin murakabesine tâbi bütün şahıslar Birleşik Devletlerin ve mûkim bulundukları Devletlerin vatandaşıdırlar. Hiç bir Devlet, Birleşik Devletler vatandaşlarının imtiyaz ve muafiyetlerini hâleldar edecek kanunlar tedvin ve infaz edemeyeceği gibi, hiç bir Devlet de kanunî yollar haricinde, hiç bir şahsı hayat ve emvalinden mahrum edemez ve kendî dairei kazası içinde herhangi bir kimsenin kanunların himayesinden müsavi surette istifade etmesine mâni olamaz.

Kisim 2. Temsilcilikler, her Devletin bütün vatandaşlarının sayılması suretile bulunan nüfus adedine göre, Devletler arasında tevzi olunur. Vergi vermeyen yerliler nüfus adedine dahil değildir. Birleşik Devletler Cumhurreisi ve Cumhurreis Muavininin müntehiplerinin, Parlâmento âzalarının, bir Devletin icraî veya kazaî memurlarının veya Devletler Teşrii Meclisleri üyelerinin seçimlerinde, rey hakkı, bu Devletler sâkinlerinden olup, yirmi bir yaşında bulunan Birleşik Devletler vatandaşa ezkeklere tanınmaması veya herhangi bir suretle bu hakkın azaltılması halinde, (isyana iştirak veya sair suçlar müstesna) bu Devletlerdeki temsil esası, bu gibi erkek vatandaşlar adedinin o Devlet dahilinde bulunan ve 21 yaşında olan bütün erkek vatandaşlar adedine nisbeti mikdarında azaltılacaktır.

Kisim 3. Birleşik Devletler Anayasasına karşımağa andiçmek suretile evvelce Parlâmento âzalığında, Birleşik Devletler Memurluğunda Devletler Teşrii Meclisleri üyeliğinde veya herhangi bir Devletin icraî veya kazaî memurluğunda bulunup da Birleşik Devletlere karşı isyan veya ihtilâl hareketlerine iştirak etmiş veya Birleşik Devletlerin düşmanlarına yardım veya müzaheret etmiş olan hiç bir kimse gerek Birleşik Devletlerde, gerek Devletlerin herhangi birinde Senato üyesi, temsilci Cumhurreisi ve Cumhurreis Muavini müntehibi olamayacağı gibi mülkî veya askerî memuriyetler de deruhde edemez. Bununla beraber, Parlâmento, her iki meclisin üçte iki ekseriyet kararile bu gibi memnuiyeti ref'etmeğe salâhiyetlidir.

Kısım 4. İsyan ve ihtilâlleri bastırmak için yapılan hizmetlere mukabil tazminat olarak verilecek tekaüdiye ve ikramiyelere müteallik borçlar da dahil, kanunla tecviz edilmiş bulunan Birleşik Devletler âmme borçları mer'i ve muteberdir. Fakat Birleşik Devletler aleyhindeki isyan veya ihtilâl hareketlerine yardım dolayısile vücuda gelmiş borç ve taahhütlerle esirlerin azad edilme veya telef olmaları yüzünden meydana gelen metalibatı ödemeyi Birleşik Devletler veya Devletlerden herhangi biri deruhde edemez. Bu gibi borç, taahhüd ve metalibat tamamile kanuna aykırı ve hükümsüzdür.

Kısım 5. Bu madde hükmünü mahsus kanunla icraya Parlâmento salâhiyetlidir.

Madde XV

Kısım 1. Birleşik Devletler vatandaşlarının rey hakkı, ırk ve renk veya evvelce esir olmuş bulunmak sebepleriile gerek Birleşik Devletlerce gerek diğer Devletler tarafından kendilerinden alınamaz ve azaltılamaz.

Kısım 2. Bu madde hükmünü mahsus kanunla icraya Parlâmento salâhiyetlidir.

Madde XVI

Parlâmentonun, Devletler arasında taksim ve tevzi esasına ve nüfus sayımına itibar olunmadan, menbaları ne olursa olsun bütün gelirler üzerinden vergi tahakkuk ettirmeğe ve tahsile salâhiyeti vardır.

Madde XVII

Kısım I. Birleşik Devletler Senatosu, her Devlet halkı tarafından altı sene müddetle seçilmiş ikişer Senato âzasından teşekkül eder. Her âza bir reye sahiptir. Her Devletin müntehiplerinin üye adedi daha fazla olan Devlet Teşriî Meclislerini intihap eden kimselerde aranan vasıf ve şartları haiz olmaları lâzımdır.

Kısım 2. Herhangi bir Devlet Senato âzalığında münhâl vukubulduğu takdirde bu Devletin icraî makamları münhal yerlerin doldurulmasını temin için intihap yapılacağını ilân ederler. Şu da var ki: Halk bu münhalleri, Teşriî Meclisin tayin edeceği usulde intihapla dolduruncaya kadar, herhangi bir Devletin Teşriî Meclisi, o Devletin icraî kuvvetine münhallere muvakkat tayinler yapma hususunda salâhiyet verebilir.

Kısım 3. Anayasanın bir cüz'ü olarak işbu tadilâtın mer'iyete girmesinden evvel seçilmiş bulunan Senato âzalarının intihaplarına ve intihap müddetlerine bu hükümlerin teşmili caiz değildir.

Madde XVIII

Kısım I. İşbu maddenin kabulünden itibaren bir sene sonunda Birleşik Devletler dahilinde içki olarak kullanılmak maksadile müskûratın imâli, satışı ve naklile memlekete ithali veya Birleşik Devletlerden ve idare ve murakabesi altında bulunan yerlerden ihracı memnudur.

Kısım 2. Bu madde hükmünü mahsus kanunlarla icraya Parlâmento ve Devletler ayni derecede salâhiyetlidirler.

Kısım 3. İşbu madde Parlâmento tarafından Anayasa hükümlerine göre Devletlere arzedildiği tarihten itibaren yedi sene içinde Devletler Teşrii Meclisleri tarafından Anayasaya ek olarak tasdik edilmediği takdirde hükümsüzdür.

Madde XIX

Kısım I. Birleşik Devletler vatandaşlarının rey hakkı cinsiyet sebebile gerek Birleşik Devletler, gerek diğer Devletler tarafından kendilerinden ref'olunamaz veya azaltılamaz.

Kısım 2. Bu madde hükmünü mahsus kanunla icraya Parlâmento salâhiyetlidir.

Madde XX

Kisim I. Cumhurreisi ile Cumhurreis Muavininin seçim müddetleri, işbu madde kabul edilmediği takdirde hangi senelerde bitiyorsa, o senelerin Ocak ayının 20 ci günü öğle vakti, Senato Üyelerile Temsilcilerin intihap müddeti de Ocak ayının 3 cü günü öğle vakti hitama erer, ve haleflerinin müddeti bu zamandan itibaren başlar.

Kısım 2. Parlâmento senede en az bir defa içtima eder. Kanunla başka bir gün tayin edilmediği takdirde, bu içtima 3 Ocak günü öğle vakti başlar.

Kısım 3. Eğer Cumhurreisinin intihap müddetinin başlangıcı olarak tayin edilen zamanda Cumhurreisi seçilmiş olan kimse vefat etmiş bulunursa, bu takdirde Cumhurreis Muavini Cumhurreisi olur. Şayet cumhurreisinin intihap müddetinin başlangıcı olarak tayin edilen zamandan evvel Cumhurreisi seçilmemiş ise, veya seçilmiş olan kimse vasıfları haiz bulunmuyorsa, bu takdirde şartları haiz bir Cumhurreisi seçilinceye kadar, Cumhurreis Muavini bu vazifeyi vekâleten görür. Bundan başka, gerek Cumhurreisi, gerek Cumhurreis Muavini seçilen kimselerin şart ve vasıfları haiz bulunmaması hallerinde, Parlâmento kimin

Cumhurreis vekâletini yapacağını veya vekâlet edecek kimsenin intihap usulünü bir kanunla tesbit ve ilân edebilir. Vekiller cumhurreisi ve cumhurreis muavini seçilinceye kadar vazife görürler.

Kisim 4. Cumhurreisi seçme hakkı Temsilciler Meclisine kaldığı zaman, Temsilciler Meclisinin Cumhurreisi seçebileceği kimselerden birinin ölümü, Cumhurreis Muavini seçme hakkı Senatoya kaldığı zaman da Senatonun Cumhurreis Muavini seçebileceği şahıslardan birinin ölümü halinde yapılacak muameleyi bir kanunla tayine Parlâmento salâhiyetlidir.

Kısım 5. Birinci ve ikinci kısımlar, bu maddenin kabulünü takip eden Ekim ayının 15 ci gününden itibaren mer'idir.

Kısım 6. İşbu madde Devletlere arzedildiği tarihten itibaren yedi sene içinde Devlet Teşriî Meclislerinin dörtte üçü tarafından Anayasaya ek olarak tasdik edilmediği takdirde hükümsüzdür.

Madde XXI

Kısım I. Birleşik Devletler Anayasasının on sekizinci ek maddesi ilga olunmuştur.

Kısım 2. Birleşik Devletlere veya idaresi altında bulunan yerlere, teslim ve istimâl olunmak üzere, kanunlara aykırı olarak müskûratın nakil veya ihracı memnudur.

Kısım 3. İşbu madde Parlâmento tarafından, Anayasa hükümleri mucibince, Devletlere arzedildiği tarihten itibaren yedi sene içinde, akdedilecek Devlet Kongreleri tarafından Anayasaya ek olarak tasdik ve kabul edilmediği takdirde hükümsüzdür.